

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ЄВРОПЕЙСЬКІ ІНТЕГРАЦІЙНІ
ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ: СТАН,
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

11 жовтня 2011 року

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України

*Центр адаптації державної служби
до стандартів Європейського Союзу*

*Південне регіональне відділення Центру адаптації
державної служби до стандартів Європейського Союзу*

Херсонська обласна державна адміністрація

Херсонська обласна рада

Херсонський державний університет

*Інформаційний центр ЄС при Херсонському державному
університеті*

Херсон, Жовтень 2011

Праці Всеукраїнської практичної конференції учених, аспірантів, студентів, представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування «Європейські інтеграційні процеси в Україні: стан, проблеми та перспективи» (доручення Секретаріату Кабінету Міністрів України до листа Міністерства регіонів розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 26.05.2011 №14-01/848/0/5-11 «Пропозиції щодо плану заходів з підготовки та проведення у 2011 році Європейського тижня місцевої демократії», пункт 17)

Доповіді практичної конференції містять результати наступних досліджень: інтеграційні процеси та формування науково-освітнього простору; підготовка фахівців для конкурентоспроможних підприємств та вимоги до державних службовців відповідно до рівня Європейського Союзу; реалізація рекомендацій Ради Європи щодо принципів функціонування державних органів; економічні і соціальні аспекти європейських інтеграційних процесів та входження України в загальноєвропейські та регіональні структури; молодіжні ініціативи та євроінтеграційні процеси в Україні.

Роботи друкуються в авторській редакції, в збірці максимально зменшено втручання в обсяг та структуру відібраних до друку матеріалів. За достовірність фактів цитат, імен, назв та інших відомостей відповідають автори. Укладачі не несуть відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надано в рукописах. Думки авторів не завжди збігаються з точкою зору укладачів.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВА:

Яценко А.А. – заступник голови Херсонської обласної державної адміністрації.

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ:

Верещака Т.Ю. – директор Південного регіонального відділення Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, заслужений вчитель України.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Співаковський О.В. – перший проректор Херсонського державного університету, завідувач кафедри інформатики, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Соколова Н.А. - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедрою економічної кібернетики Херсонського національного технічного університету.

Некряч А.І. – в.о. ректора Міжнародного університету бізнесу і права (Херсон), доктор політичних наук.

Лопушинський І.П. - завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України.

Гудим І.В. - в.о. начальника Управління державної служби Головерслужби України в Херсонській області.

Співаковська Є.О. - заступник начальника відділу міжнародних зв'язків Херсонського державного університету, координатор Інформаційного Центру ЄС при Херсонському державному університеті.

Кушнір Н.О. - провідний фахівець відділу забезпечення академічно-інформаційно-комунікаційної інфраструктури, викладач кафедри інформатики Херсонського державного університету.

Смирна О.М. - головний консультант Південного регіонального відділення Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу

Укладачі збірника матеріалів:

Верещака Т.Ю., директор Південного регіонального відділення Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу; Кушнір Н.О., провідний фахівець відділу забезпечення академічно-інформаційно-комунікаційної інфраструктури, викладач кафедри інформатики Херсонського державного університету; Співаковська Є.О. - заступник начальника відділу міжнародних зв'язків Херсонського державного університету, координатор Інформаційного Центру ЄС при Херсонському державному університеті.

Адреса оргкомітету:

пл.Свободи, 1, м.Херсон, 73000, тел. 0552- 49-54-49,

E-mail: center_kherson@ukr.net

Південне регіональне відділення Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу

Зміст

Привітання учасників конференції та тези пленарних доповідей	8
Історія спільних Європейських проектів Tempus в Херсонському державному університеті	
О.В. Співаковський	9
Ефективність кластерного підходу при визначенні впливу органів місцевого самоврядування на формування та діяльність суб'єктів місцевого розвитку	
А. А. Яценко.....	11
Демократичне місцеве самоврядування- запорука цивілізованого входження України в європейський простір	
А.І. Некряч.....	13
Актуальні проблеми модернізації вищої школи на сучасному етапі українського державотворення	
В.Г. Бутенко	16
Україна та ЄС: співробітництво в гуманітарній сфері та освіті	
Научные связи педагогов Украины и Европейских стран	
Л.В.Кондрашова	19
Тенденции развитие образовательных систем в современных условиях	
С.К. Хаджирадева	21
Інформатизація професійної підготовки викладачів вищої технічної школи: досвід України та Євросоюзу	
М.І. Шерман	22
Фрьюбельпедагогіка – шлях до інтеграції освітніх систем України та Німеччини	
Л.Є. Петухова, О.Б.Полєвікова	23
Концепція використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення якості вищої економічної освіти	
Л. М. Івашко	25
Впровадження освітніх інновацій як запорука євроінтеграційних процесів в Україні	
О.А. Кузьмічова	27
Українська історична освіта в контексті євроінтеграційних процесів	
А.І. Ткачук.....	28
Психологічний супровід професійної підготовки студентів вищої школи: європейський досвід та сучасність	
Л.В.Змієвська	30
Значення психологічної науки і практики в контексті євроінтеграційних процесів	
О.В. Штуца	32

Каланчацька центральна бібліотечна система в рамках міжнародного співробітництва, інтеграції в світовий інформаційний простір О.Ф. Харченко	33
Естетичний розвиток майбутніх фахівців в умовах сучасної вищої технічної освіти Л. А. Гандзюк.....	34
Застосування інформаційних технологій в підготовці фахівців для конкурентноспроможних підприємств А.А. Григорова	36
Комп'ютеризоване навчання у процесі підготовки фахівців А.Є. Соколов, О.О. Макєєва.....	37
Применение адаптивной игровой обучающей технологии в интегрированных обучающих системах (ИОС) Н.А. Соколова, А.С. Дроздовская.....	38
Построение информационной модели обучения специалиста О.В. Соколова	40
Інтеграція та демократизація як чинники розвитку вищої освіти України Т.В. Ульяницька	42
Взаємодія освіти і культури в контексті інтеграції України в європейську спільноту В.І. Яценко	43
Формування дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики як науково-педагогічна проблема	45
М.Е. Фролова	45
Удосконалення виконавчої влади та місцевого самоврядування	46
Підготовка публічних службовців у системі магістратур державної служби як складник євроінтеграційних намірів України І.П.Лопушинський.....	46
Удосконалення понятійно-категоріального апарату державної служби як чинник розбудови інституціональної спроможності та модернізації системи державного управління З.М. Сіоніхіна	49
Міське самоврядування як складова регіональної політики держави О.М. Федорчук, В.В. Зубенко	51
«Порочний ефект» та «зона невизначеності» у сфері системного реформування місцевого самоврядування як елемент публічної влади в Україні О.В. Молодцов.....	53
Основи інституційно-інвестиційної політики держави в економіці ринкового типу Г.П. Щаслива	54

Регіональна політика: підвищення активності громад – запорука соціального, економічного та культурного розвитку району П.М. Збаровський	56
Реформування системи підвищення кваліфікації та організація навчання державних службовців в умовах євроінтеграції С.Г. Білорусов	58
Адаптація інформаційних систем державного управління до стандартів ЄС Г.А. Ігнатенко, Г.О.Райко	59
Автоматизація управління персоналом на підприємстві А.М. Шумеева, А.А. Григорова	61
Європейський досвід формування та управління комунальною власністю Т. А. Кравченко.....	62
Анализ методов оценки хозяйственной деятельности как составляющей процесса определения конкурентоспособности предприятия Е.В. Данилец	64
Правові аспекти Європейської інтеграції та співробітництва у сфері управління О.В. Бутенко.....	65
Побудова стратегії управління страховою компанією О.А. Клепікова	66
Рекомендації Ради Європи щодо реалізації фінансового вирівнювання Н.О.Клименко	68
Проблеми забезпечення доступності медичної допомоги населенню на регіональному рівні Л.В. Бондарева	69
Механізм взаємодії органів публічної влади і бізнес-структур у розв'язанні актуальних проблем соціально-економічного розвитку регіону на прикладі м.Херсона О.Ю. Ярига	70
Развитие современного рынка образования в условиях глобализации К.І. Бендяк	71
Розвиток аграрної та промислової сфери, вплив ЄС на економічний розвиток України.....	73
Особливості інтеграційних процесів України у світову економіку О.Г. Демченко	73
Основні напрямки підвищення конкурентоспроможності фермерських господарств А.С. Мохненко	74

Підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств м'ясопродуктового підкомплексу Ю.В. Самойлик.....	76
Розвиток вищої технічної екологічної освіти та її хімічного складника в умовах приєднання України до європейського освітнього простору О. В. Кофанова.....	77
Ініціативи ЄС стосовно країн Чорноморського регіону Ю.В. Палагнюк.....	78
Стратегія Європейського Союзу стосовно Чорноморського регіону М.С. Савченко	79
Конкурентні стратегії розвитку підприємств в сучасному євроінтеграційному просторі України С.М. Євтухова.....	80
Альтернативні джерела енергоресурсів в Каланчацькому районі – шлях до формування єдиного енергоринку ЄС Г.В. Малишенко.....	82
Значення природно-кліматичних факторів для розвитку країни в умовах сучасного ринку О.Ф.Герзанич, Д.В. Хапов	83
Роль процесса информатизации в развитии экономики Украины С.Н. Иванов.....	84
Використання Інтернет-технологій у інтеграційних процесах торговельних підприємств Шовкова О. А.....	85
Информационное обеспечение процессов функционирования ОСМД И.А.Иванова.....	86
Анализ факторов, которые влияют на конкурентоспособность предприятия М.В. Карамушка, Д.В. Хапов	88
Аналіз ювелірного ринку України у сучасних умовах О.М. Кодола	90
Прогнозування ефективності інноваційних проєктів як важіль підвищення конкурентоспроможності підприємств Н.А. Соколова, К.О. Біляєва.....	91
Роль позашкільної освіти у формуванні естетичної культури підлітків та готовності до сприйняття європейських художніх цінностей В.В.Біруля	93

Молодіжні ініціативи та євро інтеграційні процеси в Україні	95
До проблеми формування у студентської молоді почуття милосердя: Європейський досвід та перспективи	
Л.В. Данилова	95
Лісабонський договір: зміни у Європейському Союзі та наслідки для України	
С.С. Тищенко-Стеблинська	98
Трансформація системи вищої освіти України як необхідний елемент у євроінтеграційному процесі	
О. О. Якименко	100
Інформаційне середовище при ХДУ – шлях до інтеграції в Європейський освітній простір	
Є.О. Співаковська	101
Державна освітня політика України: сутність, стратегії розвитку	
Н. Д. Шульга	102
Громадянська ініціатива та виховання студентської молоді з досвіду роботи Херсонського національного технічного університету	
Л.М.Іванова	104
Морально-естетичні аспекти духовного розвитку студентської молоді в умовах демократизації суспільних відносин	
О.О. Гуцольак	105
Розкриття психологічних можливостей студентської молоді як умова гуманізації та демократизації вищої освіти	
С.І.Бабатіна.....	106
Європейський вибір незалежної України – геополітичний аспект євроінтеграції	
В.В. Базиченко	108
Етнонаціональні цінності та їх роль у духовному формуванні дітей і молоді	
А.Л. Владимірова.....	109
Державна кадрова політика як фактор розвитку України	
О.М. Білецький	110
Особистісно орієнтований підхід до організації освітньо-виховної роботи у системі технічної освіти	
Н.М. Сошко	112
Роль музею історії університету в демократизації вищої школи: из опыта Херсонского национального технического университета	
В.П. Бурмака	113

Привітання учасників конференції та тези пленарних доповідей

**Привітання учасників конференції
від голови обласної державної адміністрації
Костяка М.М.**

Шановні учасники конференції!

Сьогодні питання євроінтеграції відіграють ключову роль у процесах економічного, соціального та культурного розвитку України.

Наша держава увійшла в активну фазу поглиблення відносин з Європейським Союзом. За новими європейськими стандартами реформуються усі сфери життєдіяльності країни, кардинально змінюється система державного управління, адже посилення інтеграційних тенденцій нерозривно пов'язане з демократизацією відносин між владою і громадянським суспільством, забезпеченням відкритості та прозорості управлінського процесу.

Важливе значення при цьому відіграють зміцнення транскордонних зв'язків, підвищення конкурентоспроможності регіонів, адаптація місцевих товаровиробників до європейських стандартів.

Розвитку міжрегіонального співробітництва, у тому числі з країнами – членами Європейського Союзу, залученню іноземних інвестицій в економіку області приділяється особлива увага Херсонської обласної державної адміністрації, інших місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Підтвердженням тому є суттєве розширення географії партнерських відносин Херсонщини, укладання численних угод про співробітництво з регіонами країн близького і далекого зарубіжжя, реалізація потужних спільних інноваційних проектів, проведення міжнародних економічних і туристичних форумів, таких як «Таврійські горизонти: привабливість, співпраця, інвестиції, економічний розвиток», «Розвиток екологічного туризму в країнах Чорноморського басейну: нові технології та економічні моделі».

Актуальні питання, винесені на Всеукраїнську практичну конференцію «Європейські інтеграційні процеси в Україні: стан, проблеми та перспективи», мають першочергове значення не тільки для подальшого прогресу у відносинах між нашою державою і Європейським Союзом, а й для поглиблення взаємодії на міжрегіональному рівні.

Тож вітаю вас, шановні учасники конференції, з початком роботи та бажаю плідної співпраці, жвавої дискусії, активного обміну цікавим досвідом та оригінальними ідеями, результативного пошуку спільних шляхів для вирішення усіх проблемних питань на благо України!

З повагою,

Голова обласної
державної адміністрації

М.Костяк

**Привітання учасників конференції
від Голови Херсонської обласної ради
В.Пелиха**

Шановні учасники конференції!

На сучасному етапі реформування України, розбудови нашої країни як демократичної, соціальної та правової держави, розвиток місцевого самоврядування є одним з пріоритетних напрямів державної політики.

Адже відомо, що місцеве самоврядування – це один з найефективніших інструментів місцевого управління та розвитку територій. Там, де воно дійсно функціонує, де місцеве населення має реальне право та можливість самостійно вирішувати питання місцевого значення, спостерігається зростання доходів місцевих бюджетів і соціально-економічний розвиток в цілому.

Тому пошук шляхів розвитку та зміцнення системи місцевого самоврядування в Україні допоможе вирішити одну з найважливіших проблем сучасної системи державного управління в цілому – служіння народові України, забезпечення його потреб у послугах, ефективного їх надання, забезпечення соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

Голова
Херсонської обласної ради

В.Пелих

***ІСТОРІЯ СПІЛЬНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРОЕКТІВ TEMPUS В
ХЕРСОНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ***

О.В. Співаковський

*Перший проректор Херсонського державного університету,
завідувач кафедри інформатики, доктор педагогічних наук,
професор*

Реалізація спільних Європейських проектів Tempus в Херсонському державному університеті почалась у 1998 р. з дослідження управлінських моделей університетів в рамках проекту «Інформаційна інфраструктура вищих навчальних закладів» («Informational Infrastructure of Higher Education Institutions»). ХДУ реалізував проект з такими потужними закордонними партнерами, як Університет Ніцци-Софії Антиполіс (Франція), Університет Гранади (Іспанія). Як результат проекту в ХДУ створена інформаційно-аналітична система (ІАС), яка об'єднує всі інститути, факультети та служби університету у локальну мережу та дає можливість постійного доступу до Інтернет завдяки окремо виділеній лінії та серверу. Проект реалізовувався на протязі двох років (1999-2001), за цей час стажування в ЄС пройшли представники керівного складу університету, фахівці центру комп'ютерних технологій.

Цей перший для нас проект сприяв зміцненню контактів у сфері науки та культури з університетом Ніцци-Софії Антиполіс, який став партнером і в наступному проекті ХДУ «Земельна реформа та ринок землі в Україні» («Land Reform and Land Market Development in Ukraine»), реалізованому з 2002 по 2004 роки. Спільно з Туринським Політехнічним університетом (Італія), університетом Ніцци-Софії Херсонський державний університет та Херсонський аграрний університет були залучені до тренувальних курсів для інституційного будівництва.

Проект був реалізований за участі Управління земельних ресурсів Чаплинського та Скадовського відділів Херсонської області. Були залучені також експерти з Франції та Угорщини.

У 2003 році Європейською Комісією нам було надано грант для реалізації дворічного проекту «Мережа для впровадження Інформаційних технологій в управлінні університетами» («Network for IT in University Management»). Метою проекту було створення мережі Юніт-Нет для поширення досвіду застосування інформаційних технологій в управлінні вищими навчальними закладами. Окрім наших добрих партнерів Університету Ніцци-Софії Антиполіс до реалізації проекту долучились Каледонський Університет Глазго (Великобританія), Харківський національний університет ім.В.Н.Каразіна, Запорізький національний університет. Проект виконувався за підтримки Міністерства освіти і науки України.

У 2005 році ХДУ отримав грант на проект «Геоінформаційні системи для аграрних університетів» («Geo Information Systems for Agrarian Universities»), в рамках якого наш університет спільно з Каледонським університетом Глазго, університетом Євля (Швеція) та Херсонським державним аграрним університетом розробив навчальні курси у сфері геоінформатики відповідно до Європейських стандартів.

Наступним став проект «ECDL для українських службовців» («ECDL for Ukrainian Administrators»), реалізований з 2006 по 2008 роки спільно з університетами Ніцци-Софії Антиполіс, Клагенфурту (Австрія), Херсонським національним технічним університетом та Херсонським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади. Метою проекту було створення тренувальних курсів для інституційного будівництва на основі Європейського досвіду.

З 2007 по 2009 роки ХДУ успішно реалізував проект «Програма підготовки з Інформатики для українських університетів» (Computing Curricula for Ukrainian Universities) спільно з вже перевіченими часом партнерами з університету Глазго, Ніцци-Софії Антиполіс, Харківським університетом ім.В.Н.Каразіна; в цей же час ХДУ брав участь і у проекті «Сервіси для навчання студентів на основі інформаційних технологій» («IT Learning Services for Students»). У останньому брали участь також Королівський Технічний університет (Швеція), ХНТУ та ХДАУ.

Неможливо переоцінити вплив та значення проектів для нашого ВУЗу. Керівники, викладачі та співробітники були ознайомлені з унікальним досвідом провідних європейських університетів. Завдяки участі у проектах у ХДУ була створена сучасна інформаційна інфраструктура як для навчання студентів, так і для адміністрування та управління університетом. Створена 10 років тому інформаційно-аналітична система для управління ХДУ використовується всіма підрозділами та співробітниками університету. ІАС постійно оновлюється, додаються нові сервіси, змінюються вже існуючі відповідно до змін законодавства. В рамках проекту UnitNet були розпочаті роботи з впровадження ІАС в інших ВНЗ України, в тому числі в Одеському національному університеті ім. Мечнікова.

Крім цього, було створено оновлений курс підготовки з Інформатики та відкрита нова спеціальність Програмна Інженерія. Провідні викладачі кафедри інформатики приймали участь у роботі робочої групи по створенню нового стандарту вищої освіти з інформатики. Програма підготовки спеціальностей Інформатика та Програмна Інженерія відповідає як новим стандартам вищої освіти, так і міжнародним рекомендаціям Computing Curricula

Якість підготовки наших випускників задовольняє вимоги підприємств-розробників програмного забезпечення. Довгострокова кооперація з європейськими університетами та поглиблення кооперації з провідними українськими університетами. Студенти ХДУ мають можливість стажуватися в університетах з якими налагоджені зв'язки при виконанні проектів Tempus.

Саме завдяки участі ХДУ у зазначених проектах щорічна міжнародна конференція «ІКТ в освіті, дослідженнях та індустріальних додатках: ІНТЕГРАЦІЯ,

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА ТРАНСФЕР ЗНАНЬ» стала дійсно міжнародною з високим рівнем представництва та докладів.

ЕФЕКТИВНІСТЬ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ВПЛИВУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

А. А. Яценко

*здобувач Національної академії державного управління при
Президентові України, заступник глави обласної державної
адміністрації Херсонської області*

Кластери, на відміну від ділових мереж, поєднують значно ширше коло учасників, зокрема інститути підтримки, виробничі та комерційні структури, серед яких виробники, постачальники компонентів, дистриб'ютори, а також регіональні і національні уряди. Тільки за рахунок співпраці бізнесових компаній з наукою, за підтримки громади, муніципальної та державної влади в сучасних умовах можливо бути конкурентоспроможним. Роль регіональної влади та особливо органів місцевого самоврядування у цьому процесі найбільш відрізняє кластер, який належить до систем, що базуються на принципах самоорганізації та нелінійних управлінських зв'язків, від територіально-виробничого комплексу, який по суті був лінійно-ієрархічною системою управління.

Для ідентифікації регіональних кластерів часто використовується двоступеневий аналіз. На першому етапі проводиться "внутрішній" аналіз економіки: оцінка сильних і слабких сторін, проблем і можливостей для всієї регіональної економіки (SWOT-аналіз). Для визначення важливості кластера для економіки регіону використовується набір кількісних характеристик, що включають чисельність зайнятих у кластері або оборот кластера (а також динаміка за період часу), частка експорту кластера в економіці регіону, темп створення нових компаній [2, с. 6].

На другому рівні проводиться "зовнішній" аналіз: шляхом порівняльного аналізу визначається значимість кластера, що складається з набору якісних методів (зокрема, експертна оцінка регіональної економіки) у сполученні із набором кількісних методів. Індикатори, що застосовуються для аналізу, повинні відображати не тільки внутрішню потужність кластера, але також його положення в порівнянні з іншими регіонами.

Розповсюдженими методами визначення регіональних кластерів є:

- використання експертних оцінок. Регіональні експерти, керівники бізнесу, офіційні представники влади й інших осіб, що приймають рішення, є важливим джерелом інформації про тенденції регіонального промислового розвитку, його основні особливості, сильні і слабкі сторони.

- аналіз коефіцієнтів локалізації - це співвідношення питомої ваги зайнятості населення в певних галузях промисловості;

- міжгалузеві баланси. Використання таких методик групування галузевих секторів, як теорія графів, факторний аналіз, тощо, в основі яких лежать міжгалузеві зв'язки. Головною проблемою аналізу регіональних промислових кластерів полягає в інтерпретації виявлених складних зв'язків. Розвиток і розробка технології графічного аналізу та відповідне програмне забезпечення є перспективною областю в дослідженні промислових кластерів;

- спеціальні дослідження. Такі обстеження промислових кластерів досить затратні. Тому методи обстежень доцільно використовувати в обмежених масштабах і лише разом з іншими кількісними методами.

Основними етапами оцінки кластерного регіонального управління є:

1. Визначення кластера. Сутність кластерів така, що їх не можна виявити моментально. Тому що кластери не відповідають існуючим галузевим або статистичним класифікаціям, які застосовуються в інших видах оцінки результативності політики.

2. Виявлення та оцінка поведінки кластера. Розвиток кластерів не може бути оцінено тільки по змінах у кількості робочих місць і доходах, ці характеристики повинні бути доповнені показниками, що оцінюють зміни в поведінці підприємств.

3. Встановлення зв'язку між поведінкою кластера та впливом на агентів і кластер. Досліджується дві групи зв'язків, по-перше, вплив на агентів (результати політики), і, по-друге, діяльність кластера (вплив політики). Цей підхід істотно відрізняється від традиційної оцінки економічного розвитку в тому, що кінцевий вплив на окремі підприємства не має настільки ж високої значимості, як вплив на кластер у цілому [1, с. 56].

Використовуючи кластерну модель перед органами місцевого самоврядування постає ціла низка завдань:

- звуження сфера надання органами виконавчої влади та комунальними суб'єктами господарювання платних послуг;

- заборона делегування органами влади окремих владних повноважень суб'єктам господарювання, якщо це може призвести до обмеження та усунення конкуренції;

- проведення демонополізації, зокрема шляхом зняття бар'єрів для вступу суб'єктів господарювання на місцеві ринки послуг;

- проведення моніторингу цін та тарифів на першочергові послуги населенню, а саме: пасажирські перевезення, перукарські послуги, ремонт взуття. У межах своїх повноважень згідно з чинним законодавством не допускається необґрунтоване підвищення цін і тарифів;

- забезпечення сприяння реалізації громадянами-споживачами на території міст, сіл та регіону законодавчо закріплених прав, своєчасного інформування споживачів про товари та послуги;

- підвищення рівня поінформованості споживачів щодо їх прав та обов'язків у взаєминах із підприємцями, розповсюдження споживацьких знань [3, с. 15].

Отже, підсумовуючи вищевикладене необхідно зазначити, що кластерна модель є однією з ефективних форм взаємодії органів місцевого самоврядування із бізнесовими колами, науковими та навчальними установами, громадськими об'єднаннями, місцевими органами виконавчої державної влади, іншими суб'єктами місцевого розвитку, що сприяє формуванню та розвитку ефективного конкурентного середовища в регіонах, збільшенню кількості конкурентних ринків, появи на них нових суб'єктів господарювання, а також створює можливість для підприємців та населення отримати більш якісні послуги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кластеризация предприятий: состояние и перспективы // Альманах «Наука. Инновации. Образование»; [под. ред. Е.В. Семёнова]. – 2008. – Вып.7. – 312 с.
2. Наконечна Т.Ю. // Кластеризація як каталізатор економічного розвитку регіонів та підвищення конкурентоспроможності країни.
3. Нижник Н., Мосов С. Формування рішень органами державного управління / Н. Нижник, С. Мосов // Вісн. УАДУ. – 2000. – № 2. – С. 13-18.

ДЕМОКРАТИЧНЕ МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ- ЗАПОРУКА ЦИВІЛІЗОВАНОГО ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР

А.І. Некряч

*В.о. ректора Міжнародного університету бізнесу і права
(Херсон), доктор політичних наук*

Актуальність питань, які є предметом обговорення конференції, обумовлена декількома обставинами. Перша - ХХІ століття характеризується глибокими і багатоманітними змінами у світовій системі, які охоплюють ідеологічну, політичну, економічну, культурну, релігійну сфери людської діяльності. Універсальні закономірності: глобалізація та фрагментація формують новий світопорядок, вносять якісно відмінні зміни у відносини між його учасниками, трансформують статус національних держав у міжнародному середовищі. Факторами, які викликають глобалізаційні процеси в світі є розподіл праці, інтернаціоналізація національних виробництв, лібералізація торгівлі, злиття банківських, фінансових та інформаційних потоків. Вони посилюють єдність світу, додають динаміки в процесах інтеграції.

Оскільки тема мого виступу - демократичне місцеве самоврядування-запорука цивілізованого входження України в європейський простір, то доцільно було б окреслити такі поняття як: кооперація, співробітництво та інтеграція. Зокрема, кооперація об'єднує собою спільні дії держав, спрямовані на узгодження питань, що представляють спільний інтерес. У правовому полі кооперативним органам делегуються незначні частки внутрішніх повноважень держави, необхідних для вирішення узгоджених дій.

Співробітництво - це форма, в рамках якої суверени взаємодіють, створюють спільний простір в різних секторах, формують відповідні органи управління, залишаючись при цьому самостійними і незалежними.

Щодо інтеграції то це - злиття, об'єднання, взаємопроникнення, взаємна доповнюваність і спільність чітко визначених і загально визнаних соціально-економічних, політичних інтересів, що потребують об'єднання зусиль для їх реалізації. Це розвиток різнопланових, глибоких, стійких і взаємозв'язків та взаємовигідних, конструктивних поступок його учасників власним суверенітетам на користь спільним наддержавним політичним і економічним інститутам.

В ході розвитку світових інтеграційних процесів сформувалися і принципи, на яких функціонує інтеграція. Вони наступні: принцип суверенної рівності; територіальної цілісності; єдності спільних і національних інтересів; рівноправного партнерства; добровільності.

Щодо форм інтеграції, то найбільш поширеними є: а) зона вільної торгівлі, б) митний союз, в) спільний ринок, г) економічний і валютний союз, д) повна економічна інтеграція та політична. Остання безумовно виступає найвищою сходиною в інтеграційній піраміді.

Щодо переваг, які отримують країни-інтегранти, то вони сприяють досягненню поставлених цілей, очікуваних результатів, отримання доступу до різноманітних ресурсів, технологій, а також сприяють реалізації спільних проєктів та вирішенню найгостріших внутрішніх проблем, посилюють вплив на політику як в регіональному, континентальному, так і в світовому масштабах.

Щодо Європейського регіону, то для того, щоб збагнути характер інтеграційних процесів, що тут відбуваються, слід звернутися до його історичних витоків. Європейська цивілізація є результатом взаємодії багатьох народів, етносів, соціальних груп. Це багатоманітне і універсальне, до того ж складне переплетіння культур, релігійних конфесій, цінностей. Ідея формування "європейської родини" не нова сама по собі. Впродовж багатьох століть сформувалося декілька моделей об'єднання на таких засадах: спільної ідеології (середньовічна доктрина); сили (план Наполеона і Гітлера); багатоманітності ("концерт" європейських держав); згоди (Сполучені Штати Європи).

Європейська інтеграція - це багатовіковий пошук європейською спільнотою взаємовигідних способів і шляхів виживання. Саме ця частина планети впродовж

тривалого часу потерпала від найжорстокіших протистоянь. В інтеграційних процесах цього континенту відзеркалюються найголовніші тенденції сучасних міжнародних відносин. Розпочавшись в умовах "холодної війни", безпрецедентного протистояння двох міжнародних систем, двох блоків на чолі США і СРСР, інтеграція витримала випробовування часом і стала не тільки регіональним надбанням, а й всього людства.

Тут сформувалися два типи або види інтеграції: східна і західна модель. Історія підтвердила беззаперечну прогресивність та ефективність західного варіанту інтеграції. Дослідникам і вченим знадобиться ще чимало часу аби вивчити усі складові її успіху. Інтенсивність та динамізм з якою інтеграція поглинає цей континент, її домінування над іншими формами співробітництва дає підстави говорити про те, що вона стає своєрідним еталоном для інших країн, регіонів. Їй наслідують, її прагнуть запозичити, повторити, пристосувати або перенести в інше середовище, але поки що усі намагання не приносять бажаних результатів.

З точки зору політологічної науки найбільшим надбанням європейської інтеграції можна вважати Європейський Союз, який на сьогодні є одним з найефективніших інтеграційних об'єднань і демонструє високий рівень організації життєдіяльності людей. Поза всяким сумнівом його можна розглядати як конструкцію нової моделі суспільного розвитку. В майбутньому подібні утворення будуть брати на себе розв'язання великої кількості спільних проблем, протистояти викликам людства.

То в чому ж феномен європейської інтеграції? По-перше, це дійсно унікальне явище ХХ століття; по-друге, це продукт історичного багатовікового розвитку європейської спільноти; по-третє, в ході інтеграції сформувались по- своєму унікальні спільноти, аналогів якому немає в світі; по-четверте, тут відзеркалюються усі тенденції світової політики; по-п'яте, з точки зору науки - це вищий ступінь розвитку людства і його організації з метою виживання; в-шостих, більшість інтеграційних об'єднань демонструють сталий розвиток; в-сьомих, інтеграція тут пройшла усі етапи, включаючи політичну; в-восьмих, саме політична складова домінує у відносинах між державами; в-дев'ятих, Європа відкрила такі моделі виживання, які, розпочавшись після Другої світової війни, підтвердили, що цей континент є колыскою та еталоном інтеграції; в-десятих, політичні і економічні переваги, що отримують суб'єкти-інтегранти, переважають над тією частиною своїх повноважень, які вони делегують наднаціональним інституціям; в-одиннадцятих, тут відсутні домінуючі країни-гегемони, а так зване тверде ядро: Франція, Німеччина, Великобританія, Італія, Іспанія виступає об'єднуючим фактором стабільності розвитку на цьому континенті. Цей далеко не повний перелік позитивів, які дала світу європейська інтеграція. Певно, саме з цих обставин ще так багато країн прагнуть інтегруватися в цей простір, включаючи українську державу.

Маючи наднаціональні структури, дотримуючись принципу субсидіарності в управлінні - ЄС демонструє згуртованість, конструктивність та злагодженість в підготовці та прийнятті спільних рішень, що дозволяє досягати високого рівня розвитку всім 27-и країнам. На наше глибоке переконання, сильною стороною цієї багатонаціональної інтеграції є відпрацьований механізм узгодження саме спільних політик між індивідуумами і спільнотами. Поступовий, послідовний їх розвиток дає можливість сформувати єдиний політичний, безпековий, економічний, освітній, соціальний та інші простори, зміцнювати спільні інтереси, створювати справжню солідарну відповідальність серед держав-членів. Спільні політики виступають ключовим підґрунтям багатонаціональної інтеграції, яка підтверджує свою здатність і спроможність успішно розв'язувати регіональні проблеми, впливати на світові процеси.

Таким чином, ЄС вибудовало власну, особливу конструкцію управління, яку вмонтовано в три потужні опори, що забезпечують його функціонування. Першою серед них є економічна, складовою якої виступає економічний союз, Євроатом. Друга – це спільна зовнішня політика та політика з безпеки Союзу. Третя - забезпечує правосуддя та організацію внутрішнього порядку.

Сповідуючи такі демократичні принципи як добровільність, посвіднання спільних і національних інтересів, поступовість, послідовність, індивідуальний та диференційований підхід, поетапність, повага до кожної країни, взаємовигідність співробітництва, Європейське співтовариство нікому не відмовляє, нікого не

обмежує в своєму прагненні приєднатися до ЄС, і звісно, що нікого і не прискорює на цьому шляху.

Європейський Союз дає шанс усім співпрацювати в рамках різноманітних проектів. А принцип "відкритих" дверей робить цей шанс абсолютно реальним.

Критерії членства визначені у Копенгагенських договорах і включають три основоположні складові: політичну (держава має бути стабільною, гарантувати демократію, владу закону, права людини, повагу й захист прав національних меншин); економічну (економіка має бути ринковою і конкурентоспроможною із ринковими силами в межах Євросоюзу); правову (національне законодавство має бути пристосованим до законодавства ЄС, а країна – претендент має бути здатною брати на себе зобов'язання членства в ЄС). Водночас вступ будь-якої із нових країн до цього інтеграційного об'єднання має відбуватися без втрат для нього самого.

Виникає цілком резонне запитання. Як близько чи далеко ми з вами знаходимося щодо реалізації нашою державою європейського вибору? Скільки часу нам для цього знадобиться? Ці питання далеко не риторичні для нашої країни. Українська держава розбудовуючи свою незалежність, модернізує владні інститути, шукає ефективні шляхи розв'язання назрілих проблем, подолання кризових явищ, залишаючи своїм геополітичним вектором досягнення європейських стандартів і повноправне інтегрування у світове співтовариство.

Тому, починаючи з 1991 року, Україна прагне послідовно вибудовувати свою зовнішню політику в європейському напрямку, долучатися до європейських цінностей, стандартів життя.

Зрозуміло, що інтегрування в Європейську Спільноту не може бути самоціллю. Адже кожна із держав, в тому числі і наша, має зосереджуватися, в першу чергу, на розв'язанні внутрішніх питань, які б покращували рівень життя, соціальне самопочуття людей, зміцнювали демократичні засади, підвищували довіру до влади, активізували діяльність інститутів громадянського суспільства. По-друге, важливо не захворіти ілюзією завищених очікувань. Тому що одна справа – прагнення, бажання, а інша сторона – реалізація цих намірів. Саме практична площина вимагає зовсім інших підходів, узгоджених дій політичних сил, груп, що перебувають при владі. Ми чітко маємо збагнути, чого хочемо, на що можемо розраховувати, і на що спроможні і здатні.

Приєднання до ЄС не може бути кінцевою метою нашого розвитку. Це лише початок. Адже увійдемо ми в абсолютно новий цивілізаційний простір, долучимось до інших цінностей. Нам потрібно буде змінювати себе, багато чого в державі, бути готовими поступитися заради спільних інтересів з тим, щоб не тільки прийняти, встановлені в цьому просторі правила гри, але й адаптуватися до нових реалій, зберігаючи, охороняючи і не втрачаючи самобутність та унікальність українського етносу. Так, дійсно, це питання не із простих. Воно вимагає продуманості, неспішності, неквапливості в діях вітчизняної еліти.

Це великою мірою залежатиме і від рівня розвиненості інституту місцевого самоврядування, його демократичності. Адже загальнолюдські стандарти та цінності великою мірою закладаються на місцевому рівні. А як засвідчує європейська практика значна кількість місцевих проблем вирішується за безпосередньою участю самого населення громад, партійних осередків, представницьких органів. Рішення, які приймаються центром і осередків територіальних громад, як правило, узгоджуються з відповідними адміністративно-територіальними одиницями, а суспільно значущі місцеві питання приймаються після обговорення їх громадою, або місцевим референдумом. Це підвищує довіру до представницького органу, сприяє відкритості, прозорості в діяльності місцевої влади.

А відтак «дорожньою картою» для нас на шляху європейської інтеграції були, є і залишатимуться: розвинена демократія та ефективне місцеве самоврядування.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

В.Г. Бутенко

Херсонський національний технічний університет

Вища школа являє собою складне за змістом і організацією суцільно-культурне та педагогічне явище. Саме тому під час його осмислення можуть бути по-різному інтерпретовані як зміст, так і організація вищої освіти, по-різному оцінені її роль та функції в суспільному житті. Наявність різних тлумачень, оцінок освіти залежить від рівня її осмислення.

Можна виділити декілька рівнів осмислення вищої школи: прикладний, теоретичний та концептуальний.

Прикладний рівень передбачає виділення переважно окремих фрагментів вищої школи та надання їм певної оцінки. При цьому увага акумулюється переважно на тих фрагментах вищої школи, які викликають певний інтерес людини і тому набувають переважно емоційно забарвлений, суб'єктивний характер.

Теоретичний рівень є значно вищим і характеризується тим, що особистість намагається розглядати питання розвитку вищої школи з урахуванням існуючої наукової думки, поглядів, знань і тлумачити певні процеси та явища, що відбуваються в системі освіти. При цьому окремі питання можуть отримувати достатньо глибоке осмислення та інтерпретацією, що дозволяє розкривати їх сутність, зміст тощо.

Концептуальний рівень передбачає виділення не окремих питань розвитку вищої школи, а їх сукупності, що дозволяє розглядати існуючі зв'язки, залежності, закономірності, тенденції тощо. Такий рівень осмислення називають концептуальним (від гр. слова *conscriptio*-сукупність, система), тобто системним. Концептуальний рівень осмислення педагогічних явищ передбачає вияв системи поглядів на вищу школу, а значить осмислення таких питань, як генералізована ідея освіти, її пріоритети і завдання, зміст та технології освітньої діяльності, характер взаємодії учасників навчального процесу, особливості вияву та підвищення педагогічної майстерності викладачів.

Навчальний процес є однією з важливих складових діяльності вищого навчального закладу. У ньому знаходить своє відображення змістова і процесуальна основа того, що пропонується студентам для збагачень і розвитку їх особистісних якостей, професійних знань, умінь і навичок, творчих можливостей тощо. Саме тому важливо розглядати навчальний процес у тісному взаємозв'язку з тими положеннями, що визначають концептуальні засади сучасної вищої школи.

Серед питань концептуального рівня, тісно пов'язаних з сучасною організацією навчального процесу у вищій школі, заслуговують на увагу наступні:

- Пріоритетні напрями державної політики України у сфері вищої освіти;
- Модернізація вищої освіти України на сучасному етапі;
- Особистісна орієнтація вищої освіти;
- Зміцнення зв'язку вищої освіти і науки в Україні;
- Якість вищої освіти та шляхи їх досягнення;
- Забезпечення національного характеру вищої освіти в Україні;
- Інтеграція вищої школи України у світовій та європейській освітній простір
- Підвищення професійно-педагогічної майстерності працівників вищої школи.

Вища школа України знаходиться у центрі уваги широкої громадськості: вчених, діячів культури, фахівців в галузі освіти і виховання молоді. Її проблеми обговорюються в засобах масової інформації, на науково-практичних конференціях, семінарах, в системі підготовки та підвищення кваліфікації освітян. Питання змісту, напрямів, характеру освітнього процесу привертають увагу державних службовців, стають предметом наукових диспутів, парламентських слухань, професійно-педагогічних нарад та зборів.

Усе це сприяє тому, що державна політика у сфері освіти і, зокрема, вищої школи все більше набуває відкритого, демократичного характеру, свідчить про

прагнення державної влади послідовно виходити на рівень модернізації навчального процесу, надавати йому сучасного змісту.

Основні положення державної політики України у сфері вищої освіти знайшли відображення у Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 3.11.1993р.; Законі України «Про вищу освіту» від 17.01.2002р., Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17.04.2002р. При цьому важливого значення набули такі документи, як Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, затверджена Постановою Президента Національної академії педагогічних наук України від 19.04.2000 р., Програма розвитку виховання в системі освіти України на 2003-2012рр. та ін.

На державному рівні визначено пріоритетні напрями розвитку вищої школи, згідно яких передбачено вирішення актуальних завдань підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів. До таких завдань віднесено:

- удосконалення нормативно-правової бази діяльності науково-педагогічних працівників;
- прогнозування державної потреби у педагогічних у і науково-педагогічних кадрах;
- створення системи навчальних закладів та програм для підготовки та підвищення кваліфікації працівників вищої школи;
- розробка та впровадження дистанційної педагогічної освіти працівників вищої школи;
- створення нового покоління навчально-методичної літератури;
- здійснення цільового державного фінансування підготовки науково-педагогічних працівників;
- моральне стимулювання професійного удосконалення педагогів і науковців вищої школи;
- створення умов для підвищення престижу і соціального статусу педагогічних і наукових працівників.

Державна політика України у сфері вищої освіти спрямована на її регіональний розвиток, підвищення якості освітніх послуг, задоволення широких верств населення у здобутті певної професії, підвищення кваліфікації тощо. При цьому увага державних органів влади спрямовується на вирішення таких завдань, як:

- урахування при прийнятті управлінських рішень регіональних та місцевих особливостей;
- бачення наявних тенденцій щодо зростання автономності навчальних закладів;
- оцінювання конкурентності освітніх послуг, які надають навчальні заклади;
- орієнтація не на відтворення, а розвиток освітньої практики;
- налагоджування наукового, аналітичного та практичного супроводу управлінських рішень у сфері освіти;
- подолання фрагментарності освітньої статистики та проведення соціальних досліджень стосовно потреби населення в освіті, якості освітніх послуг та ін.;
- поєднання засобів державного впливу з громадським управлінням освітою;
- забезпечення відкритості системи освіти шляхом розширення управлінських можливостей громадської думки, зменшення впливу на освіту конкретних посадових осіб;
- удосконалення функцій та структури централізованого та регіонального управління освітою;
- забезпечення дієвості, гнучкості, прогностичності управління освітою;
- демократизація призначення керівників навчальних закладів;
- удосконалення процедури ліцензування, атестації та акредитації навчальних закладів;
- здійснення ефективної підготовки та перепідготовки управлінських кадрів.

Слід зазначити, що Рада Європи та ЮНЕСКО у 1997р. розробили та прийняли Лісабонську конвенцію про взаємне визнання кваліфікації, які надаються в межах вищої освіти Європи. У 1998р. Франція, Італія, Велика Британія та Німеччина

підписали Сорбонську декларацію про відкриття Європейського простору вищої освіти. У 1999р. відбулося підписання Болонської декларації. У 2005 р. Україна приєдналася до Болонської системи освіти і взяла на державному рівні відповідні зобов'язання.

Важливість прийнятого рішення визначається тим, що вищі навчальні заклади України тепер активно залучаються до Європейського простору вищої освіти. Це дозволяє послідовно вирішувати такі завдання, як:

- прийняття системи загальновизнаних та порівняльних поміж собою кваліфікаційних рівнів, зокрема завдяки запровадженню додатків до дипломів в єдиному євростандарті;
- прийняття системи вищої освіти, яка спирається на два цикли: нижчий ступінь, який надає право на отримання кваліфікаційного рівня бакалавра і вищий ступінь, який надає право на отримання кваліфікаційного рівня магістра;
- запровадження Європейської системи трансферу та акумуляції залікових балів (ECTS).

Входження українських вищих навчальних закладів до європейської системи освіти покликане забезпечити якість освітніх послуг, конкурентоспроможність, взаємну довіру до держав-учасниць, сумісність структур їх освіти та кваліфікацій на обох ступенях освіти, мобільність студентів в європейському просторі та привабливість вищої освіти. Переваги структури «бакалавр-магістр», схваленої в Україні визначається тим, що ця структура вже стала світовим стандартом, сприяє визнанню Європейських освітніх ступенів Європи і світу, задовольняє індивідуальні освітні потреби студентів, вирішує академічні інтереси закладів освіти, а також задовольняє потреби ринку праці.

Активна співпраця українських вищих навчальних закладів з Європейською системою освіти впливає на підвищення якості підготовки фахівців. Забезпечує конкурентоспроможність випускників, підвищує престиж української вищої школи в Європейському та світовому освітньому та науковому просторі.

Сучасна державна політика України у сфері освіти спрямована на визначення комплексу задач міжнародної інтеграції з питань підготовки висококваліфікованих фахівців, обміну науково-педагогічним досвідом. При цьому актуалізуються такі завдання, як:

- визначення інтеграції освіти в міжнародний освітній простір як пріоритетний напрям діяльності вищої школи України;
- збереження та розвиток інтелектуального потенціалу українського народу;
- спрямування співпраці освіти на миротворчу, людинотворчу та культуротворчу діяльність;
- орієнтація освіти на національні та загальнолюдські цінності;
- забезпечення розвивальної, системної та взаємовигідної співпраці у сфері освіти;
- здійснення перекладу кращої зарубіжної літератури з питань освіти і виховання;
- проведення спільних наукових досліджень, конференцій тощо.

НАУЧНЫЕ СВЯЗИ ПЕДАГОГОВ УКРАИНЫ И ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАН

Л.В.Кондрашова

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і психології Херсонського національного технічного університету

Повышение роли человеческого фактора в жизни современного общества, интеграция усилий в поисках оптимального решения социальных проблем актуализируют проблемы высшего образования.

Решение этих задач возможно лишь объединенными силами, направленными на создание общеевропейской системы образования. Необходимо преодолеть разобщенность образовательных систем, найти пути сближения содержания, технологий, форм контроля, оценки качества и оформления результатов обучения, но сохраняя национальные особенности и достижения высшей школы различных стран. Сложность этой проблемы состоит в том, чтобы за потребностью и желанием быстрее интегрироваться в мировое пространство, не потерять собственную национальную систему образования, не заменить национальное самосознание общечеловеческим, утратив самобытность менталитета каждой из стран.

На протяжении многих веков лучшие умы человечества искали ответы на вопросы, как совершенствовать высшую школу. В этом плане пользуются заслуженным вниманием труды Я.Коменского, А.Дистервега, К.Ушинского. Вопросы формирования личности учителя разрабатывались А.Бойко, В.Бутенко, Н.Евтухом, И.Зязюном, Н.Кичук, Л.Кондрашовой, Л.Нечепоренко, Р.Хмелюк, О.Цокур и др. С.Архангельский, Е.Бондаревская, Н.Кузьмина, Н.Д.Никандров и др. обосновывали пути повышения эффективности учебного процесса в высшей школе. Но в их исследованиях не учитывалась специфика высшей школы в условиях нестабильного мира, интеграционных процессов, происходящих в обществе.

Цель статьи состоит в том, чтобы выявить причины, которые стимулируют в системе образования Украины потребность интеграции в европейское образовательное пространство, и необходимость объединения усилий ученых разных стран в реформировании высшей школы.

Проблема, обозначенная Болонским процессом, сводится не только к созданию единого рынка труда, расширению доступа к Европейскому образованию, повышению мобильности кадров, но и к созданию общего интеллектуального пространства, в котором преобладали бы духовные ценности, профессиональный опыт и творческое отношение к реалиям окружающего мира. Еще Н.Бердяев сожалел о том, что в обществе слишком много разлагающих сил и очень мало слагающих, объединяющих. В этом он видел “величайшую трагедию и опасность” для человечества.

Важный потенциал эффективного решения актуальных проблем высшего образования лежит во взаимодействии и объединении усилий ученых Украины и Европейских стран. Он должен быть направлен на реализацию перспективных идей, инновационных технологий, решение организационных и практических задач; стимулировать потребность в сложном синтезе, обеспечивающем целостность духовного мира, научных изысканий и достижений, преемственность духовной культуры человечества.

Творческие поиски украинских и польских ученых объединяет общая идея, что только учитель-профессионал, неординарная творческая личность может воспитать счастливого человека, способного противостоять негативным воздействиям среды, сделать свою жизнь свободной и успешной.

Известный интерес представляет наше исследование совместно с польским профессором Р.Росса, в котором изучается феномен детского счастья с философских и педагогических аспектов. Ученые видят выход в социализации и гуманизации

среды; обосновывают факторы, позитивно воздействующие на формирование личности, способы адаптации ее к постоянно изменяющимся условиям жизни и развития способности противостоять негативным воздействиям окружающей среды.

Для создания научно-обоснованной концепции личностно-ориентированного образования были скоординированы усилия ученых славянских стран. В связи с этим заключены договоры о научном сотрудничестве с высшими учебными заведениями Белоруссии (Брестский государственный и Минский государственный университеты), Болгарии (Софийский государственный университет), Польши (Педагогическая академия, г. Ченстохов). Мы исходим из того, что только коллективными усилиями ученых можно достигнуть серьезных результатов в модернизации теории и практики подготовки кадров высшей квалификации, соответствующих мировым стандартам.

В течение десяти лет мы активно работаем на основе договора о творческом сотрудничестве с педагогической академией (г.Седлеце, Республика Польша) в разработке проблемы подготовки будущих педагогов к гуманизации и демократизации образовательного процесса в различных типах учебных заведений. Совместно с польскими учеными (Т.Захарук, А.Клим-Климашевская, Р.Росса и др.) мы ищем пути оптимизации учебного процесса в высшей педагогической школе.

Проблемы превентивной педагогики активно разрабатываются совместными усилиями ученых Украины (проф. Л.Кондрашова), Болгарии (проф. Э.Рангелова), Белоруссии (проф. А.Сманцер). Результатом совместной работы явились монографии, учебные пособия, сборники научных статей, которые прошли апробацию на Международных конгрессах, конференциях, семинарах в Украине, Болгарии, Польше, Белоруссии, России. В Приднестровье и России координирующим центром научных изысканий профессоров славянских стран стала Международная славянская академия образования им. Я.А.Коменского (Тирасполь - Москва). Ее действительными членами стали и украинские ученые: профессора: А.Богуш, Н.Евтух, И.Зязюн, Л.Кондрашова, О.Цокур и др.

Координирующим научным центром выступает ассоциация славянских профессоров, созданная на базе многолетнего научного сотрудничества украинских, болгарских, польских, российских и белорусских ученых. На сентябрьском форуме (г. Китев, Болгария, 2-7 сентября, 2011 г.) учеными представленных стран обсуждалась проблема педагогической образовательной среды как важного формирующего личность фактора.

Основой для сотрудничества служат актуальные проблемы высшей школы:

- концептуальная разработка учебных планов и программ, направленных на обновление содержания вузовского образования;
- создание и внедрение в вузовскую практику новых педагогических технологий;
- обобщение, распространение и внедрение в практику высшей школы передового педагогического опыта по подготовке будущих специалистов в соответствии с социальным заказом;
- обеспечение воспитательной среды в вузе, совокупности условий, стимулирующих профессиональное и духовно-нравственное становление студентов;
- повышение уровня профессионализма вузовских преподавателей.

Координация усилий ученых, занимающихся разработкой различных аспектов высшего образования, дает положительные результаты. Опыт показал, что межгосударственные научные центры, ассоциации профессоров, совместные семинары, научные форумы активизируют усилия ученых, повышают результативность научных рекомендаций, способствуют оптимальному поиску средств на научные исследования, целенаправленному внедрению результатов исследований по проблемам образования в практику высшей школы. Взаимодействие разных стран позволяет успешно выполнять заказ общества на подготовку высокопрофессиональных и конкурентоспособных кадров, отвечающих требованиям мировых стандартов и способных творчески выполнять профессиональные функции.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

С.К. Хаджирадева

*Заведующая кафедры управления образовательными
учреждениями и государственной службы Южно-украинского
національного педагогического университета имени
К.Д.Ушинского, док. н. гос. управл., проф.*

На современном этапе развития общества образование выступает инфраструктурой совершенно иного типа. Это гуманитарные инфраструктуры, которые чрезвычайно капиталоемки, интеллектуалоемки. Они требуют очень высокого профессионализма создателей. И если раньше к создателям относили представителей инженерной прослойки, то сейчас – это гуманитарные технологи, которые должны сделать ресурсы образования доступными в разных культурах, языках, разных экономических ситуациях.

В этой связи важно осознать необходимые изменения в образовательной политике государства, а именно: а) модернизация системы образования с учетом философии и методологии процессов мировой глобализации; б) подготовка качественно нового учителя, преподавателя.

Что касается модернизации системы образования с учетом философии и методологии процессов мировой глобализации, то следует обратить внимание, прежде всего на то, что за последние десятилетия интенсивно меняется институциональное ядро современной системы образования. Раньше таким ядром было образовательное учреждение и, приходя в школу, ученики получали некий стандартный пакет образовательных услуг сконцентрированных в определенных рамках и стенах. Дети из микрорайона, шли учиться в эту конкретную школу, преподавателей подбирали именно в нее, деньги из бюджета шли именно туда и т.д. Сегодня же, по мнению известного российского ученого П. Щедровицкого, таким образовательным ядром становится индивидуальная образовательная программа, а центром, соответственно индивид, который с малых лет вместе со специальными профессионалами – тьютерами и психологами создает индивидуальную образовательную программу и потом ее реализует [1]. Важно понимать, пишет П. Щедровицкий, что индивид при таком позиционировании становится заказчиком. Он к любому учебному заведению относится с точки зрения того, что ему на данном этапе необходимо выучить. А дальше, либо заведение в состоянии удовлетворить его образовательные потребности, либо нет и тогда индивид должен строить учебную программу предполагая перемещение по учебным заведениям всего мира, когда один семестр слушается в одном университете, другой – в другом. С одним контентом человек работает через интернет, другой прослушивает в режиме реальных семинарских занятий [1, с. 33].

В Украине это потребует полной перестройки экономики, которая в новой ситуации должна ориентироваться на человека. По мнению экономистов, на государственном уровне должен быть разработан образовательный ваучер, который имеет как государственную, так и частную составляющие. Подобные представления предполагают полный отход от ныне практикуемой системы. По сути это образовательная революция, которая займет не один десяток лет, будет всемирной, и потребует полной перестройки содержания обучения и подготовки. Важно заметить, что под изменением содержания понимается ничто иное как методологизация обучения. Сегодня же, на наш взгляд, нужна методологизация всего контента плюс принципиальная переделка качества подготовки и типа работы преподавательского корпуса.

Педагоги и учителя должны будут владеть методологическим инструментарием, поскольку основной их структурной задачей будет ориентация на конкретного человека, а не на учебный план или учебное заведение. Ведь сегодня

даже школьный психолог, отвечает лишь за то, что бы ребенок соответствовал программе этого учебного заведения. Проблема для традиционной прослойки преподавателей заключается в том, что если они делают то же самое, что компьютеры или телевизор, то они не нужны. Заинтересованность в них определяется более высоким уровнем подготовки, которая декларируется не столько базовым уровнем знаний, сколько их видоизменением в режиме опережения. Таким образом, мы призываем к консолидации усилий всего общества на разработку стратегии развития образования в Украине с учетом развития процессов глобализации в мире.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щедровицкий П.Г. Очерки по философии образования. – М., 1993. – С. 149-150.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ЄВРОСОЮЗУ

М.І. Шерман

*Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і
психології Херсонського національного технічного
університету*

Аналіз процесу розвитку передових у економічному відношенні країн Європи свідчить, що однією з основних умов, яка визначає прогресивний розвиток економіки, науки і культури в державі є інформатизація системи вищої освіти. Знання і навички, які сьогодні опановують майбутні фахівці, у подальшому визначатимуть шляхи розвитку суспільства. Саме у ВНЗ, зокрема, технічних, зосереджена найбільша кількість прогресивних та відкритих до науково-технічних інновацій людей, що суттєво полегшує впровадження інформаційних технологій у навчальний процес.

Проблему інформатизації освіти, впровадження ІКТ у навчальний процес досліджували В. Биков, А. Верлань, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Дорошенко, Г. Кедрович, Т. Коваль, С. Сисоєва, О. Спірін, О. Стефаненко, О. Співаковський та ін. Як свідчать дослідження цих та інших учених, основними напрямками формування перспективної системи освіти, що мають принципово важливе значення для України, котра нині перебуває на етапі складних економічних перетворень, є підвищення якості освіти шляхом її фундаменталізації, інформування студентів про сучасні досягнення науки у більшому обсязі та швидшими темпами; забезпечення орієнтації навчання на нові технології і насамперед на ІКТ; забезпечення більшої доступності освіти для різних верств населення; підвищення творчого потенціалу освіти [1;2;4].

На нашу думку, сутність професійної інформаційної діяльності випускників технічних ВНЗ полягає у пошуку, зборі, зберіганні, аналізі, обробці і передачі відповідної інформації, здійсненні автоматизованого проектування та конструювання, моделюванні роботи складних об'єктів, протікання різних явищ і процесів в реальному, прискореному або уповільненому масштабах часу.

Зміни сучасної освітньої парадигми у світлі вимог Болонського процесу зумовлюють необхідність формування у викладача фахово-орієнтованої комп'ютерно-інформаційної компетентності, що надавала б можливість не просто використовувати набуті знання в професійній діяльності, але й опановувати нові засоби педагогічної діяльності, визначати можливі застосування їх до процесу викладання і самонавчання, створювати нові педагогічні технології [3]. Мета формування фахово-орієнтованої комп'ютерно-інформаційної компетентності, на нашу думку, може бути описана на основі підходу, запропонованого Ю. Пелехом. Дослідник у структурі поняття «професійна компетенція» виокремлює три складові: когнітивну (оперування набутими знаннями), операціональну (вміння проектування, конструювання та застосування педагогічних технологій), аксіологічну (усвідомлення цінностей як компонента культурологічного змісту освіти з трансформацією їх у професійні і особистісні риси [3]).

Отже, нами було запропоновано включити до навчального плану центру педагогічної майстерності нову навчальну дисципліну «Інформаційно-педагогічні технології у вищій школі». Дисципліна «Інформаційно-педагогічні технології у вищій школі», загальним обсягом 3 кредити (108 годин), з них 46 – це аудиторні заняття (10 годин – лекції, 36 годин – лабораторні роботи, 62 години – самостійна робота), формою поточного контролю обрано курсову роботу, підсумковий контроль планується здійснювати у формі іспиту.

Запропонована дисципліна висвітлює можливості використання сучасних ІКТ у діяльності викладача ВНЗ, програмні засоби навчального призначення, їхню класифікацію та характеристики, психолого-педагогічні та технологічні основи створення електронних програмних засобів навчального призначення, контролюючі програми (тести успішності), комп'ютерні засоби статистичного опрацювання експериментальних даних.

Таким чином, в умовах сучасного інформатизованого навчального середовища невід'ємною складовою професійної підготовки сучасного викладача технічного ВНЗ є його фахово-орієнтована комп'ютерно-інформаційна компетентність. Інтеграція когнітивної, аксіологічної і операціональної складових може бути досягнута шляхом впровадження навчальної дисципліни, орієнтованої на вивчення професійної діяльності викладача ВНЗ в умовах інтенсивного впровадження засобів ІКТ у педагогічну і наукову діяльність, що, в свою чергу, повинно позитивно вплинути на якість професійної підготовки випускників та їх конкурентноздатність на глобальному ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія. - К.: Атіка, 2009.- 684 с.
2. Гуревич Р.С. Інформаційно – комунікаційні технології у навчальному процесі: Посібник для педагогічних працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів / Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2002. -116 с.
3. Пелех Ю. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя у компетентнісно-ціннісному вимірі: філософсько-культурологічний аспект // Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. №5 (13). [Електронний ресурс]. Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu.ua.net/em.html>.
4. Співаковський О.В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей: монографія / Співаковський О.В. – Херсон: Айлант, – 2003. – 225 с.

ФРЬОБЕЛЬ ПЕДАГОГІКА – ШЛЯХ ДО ІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Л.Є. Пстухова

*Декан факультету дошкільної та початкової освіти
Херсонського державного університету, доктор педагогічних
наук, професор, Заслужений працівник освіти України*

О.Б. Полєвікова

*Завідувач кафедри дошкільної освіти факультету дошкільної
та початкової освіти Херсонського державного
університету, кандидат педагогічних наук, доцент*

В умовах розбудови національної системи освіти в Україні та її інтеграції у європейський та світовий простір актуальним є аналіз стану та тенденцій розвитку освіти як в Україні, так і у світі. Лише зіставляючи результати цього аналізу, можна запропонувати напрямки адекватного розв'язання питань, які виникають, і прогнозувати найбільш вірогідні шляхи розвитку освіти.

Одним із класиків наукової системи про виховання та освіти дошкільників є Фрідріх Фрьобель – видатний німецький педагог, теоретик і практик дошкільного

виховання, засновник першого у світі дитячого садка як виховного закладу, і письменник, який спрямовував свої вірші та пісні на виховання дітей.

Система німецького педагога набула широкого розповсюдження в багатьох країнах світу. Основоположниця української дошкільної педагогіки, просвітителька, визначна громадська та державна діячка України Софія Федорівна Русова 1871 року заснувала в Києві перший український дитячий садок, а з 1914 року читала курс дошкільного виховання у Фрйобелівському інституті.

До педагогіки Ф.Фрйобеля зверталися також Софія Русова, Н.Д. Лубенець, К.Д.Ушинський, О.П.Усова, Б.І. Хачапурідзе, В.В. Давидов, В.І. Розін. Останній, зокрема, розглядає дарунки Фрйобеля з точки зору побудови пропедевтичного курсу геометрії. Систему Ф. Фрйобеля досліджували відомі українські вчені Д.Ніколенко та З.Борисова.

Знаковим можна вважати те, що створення 2008 року в Херсонському державному університеті кафедри дошкільної освіти відбулося тоді, коли в нашій державі відзначено 100-річний ювілей заснування Фрйобелевського товариства. Адже саме 1908 року в Києві розпочав свою роботу науковий осередок, що мав на меті розповсюджувати ідеї німецького педагога Фрідріха Фрйобеля на теренах України.

Офіційною датою початку тісної та плідної роботи Херсонського державного університету з Єв.Фрйобельським м. Кассель і фундацією Санкт Елізабет Ферайн м. Марбург (Німеччина) є 6 березня 2002 року, коли була підписана Угода про взаємне співробітництво між провідними навчальними закладами України та Німеччини.

Разом із тим, у Херсонському державному університеті з 2002 року підписана Угода про взаємне співробітництво між провідними навчальними закладами України та Німеччини; у квітні 2009 року на базі факультету дошкільної та початкової освіти ХДУ офіційно зареєстрована Херсонська обласна громадська організація «Фрйобельтовариство»; у жовтні 2009 року відкрито перший в Україні «Освітній центр Фрідріха Фрйобеля».

Щоквартально в Центрі проводяться практичні заняття, семінари-тренінги для працівників дошкільної освіти міста та області. Такі зустрічі демонструють тісну співпрацю теоретиків та науковців і тих, хто практично займається дошкільним вихованням.

Під час проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти» (4-5.05. 2011р м. Херсон) на засіданні секції «Ідеї Ф. Фрйобеля у контексті сучасного простору дошкільної освіти» за участі молодих науковців викладач Анісімова О.Є. ознайомила учасників із специфікою діяльності Освітнього центру. Були підготовлені доповіді: «Дитяче мовлення та умови його розвитку в педагогічній спадщині Фрідріха Фрйобеля» (Полєвікова О.Б.), «Архітектоніка курсу «Педагогічна спадщина Фрідріха Фрйобеля в сучасному просторі дошкільної освіти» (Щербина М.Є.), «Ідеї Ф.Фрйобеля в науковій думці України ХХІ століття» (Дзюбенко Ю.Ю.).

Анісімова О.Є. стала учасником Міжнародної науково-практичної конференції «Наука, освіта, суспільство очима молодих» (17-18.05.2011 р. м. Рівне), де на секції «Молодий педагог» провела для учасників заходу бліц-турнір «Дитсадок за Фрйобелем», а також виступила з доповіддю «Актуалізація педагогічних ідей Ф.Фрйобеля в діяльності освітніх установ Херсонщини». Отримала грамоту «За кращу доповідь».

13 вересня 2011 року в рамках перебування делегації Євангельського Фрйобельськемінару (м. Кассель, Німеччина) у ХДУ на базі Освітнього центру Ф.Фрйобеля відбувся Міжнародний семінар, де, окрім розгляду теоретичних питань, було проведено майстер-клас із використання дарунків Ф.Фрйобеля в практиці роботи ДНЗ № 41 м.Херсона, а також здійснено огляд-конкурс серед дошкільних закладів «Територія краси» з урахуванням ідей Ф.Фрйобеля щодо облаштування території дитсадка.

2011-2012 н.р. майбутні вихователі ДНЗ факультету дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету опанують спецкурс за вибором для студентів 4 курсу «Фрйобельпедагогіка», який представила в Освітньому центрі викладач Анісімова О.Є.

Таким чином, необхідність існування єдиного освітнього середовища, значущість діалогу й взаємозбагачення наукових досліджень України та Німеччини зумовлені об'єктивними і незворотними інтеграційними процесами й актуалізують

потребу рефлексії історичного досвіду розвитку дошкільної педагогіки в контексті традицій та інновацій з метою збереження власної національної ідентичності, презентації на міжнародному рівні свого культурно-освітнього потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петухова Л.Є., Полєвікова О.Б., Співаковський О.В. На шляху до створення єдиного освітнього середовища Європи та світу // Печатное слово – Информационно-метод. журнал изд-ва ХГУ- 2010. Херсон, Выпуск 1(35). - С.3-5.

КОНЦЕПЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

Л. М. Івашко

Одеський державний економічний університет, кафедра економічної кібернетики

Наприкінці ХХ століття у світі вибухнула структурна криза в освіті, зумовлена переходом до інноваційної економіки. Болонський процес з його концепцією підвищення європейської якості освіти був вимушеною реакцією на інтернаціоналізацію ринку освіти, що посилювалася, коли на порядок денний гостро постали питання забезпечення конкурентоспроможності розвинених європейських країн та європейського регіону у цілому.

У 2010 р. ректорами провідних європейських ВНЗ, серед них і України, була підписана Велика хартія, що знаменує перехід до практичного впровадження Болонського процесу у європейських країнах. Такий перехід означає, з одного боку, необхідність підвищення якості вищої освіти, а з іншого, - як це не дивно звучить для традиційного академічного співтовариства, значного збільшення самостійної роботи студентів. Але це також викликано необхідністю підвищення конкурентоспроможності європейських ВНЗ.

Метою даного дослідження є подальший розвиток теоретичних засад використання ІКТ забезпечення навчального процесу як інструмента досягнення високої якості освіти фахівців економічного профілю, до того ж основна увага приділяється самостійній роботі студентів. Згідно з положеннями Болонського процесу, закріплення знань та формування компетенцій студентів повинні відбуватися саме у процесі самостійної роботи та ефективно контролюватися. У даний час переважно контролюються лише результати самостійної роботи студентів, причому без чіткої ідентифікації їх виконавця.

Теоретичні основи сучасного використання ІКТ у вищій економічній освіті дозволяють побудувати концепцію дослідження, пов'язаного з підвищенням якості освіти шляхом застосування інноваційних ІКТ (далі – Концепція) (рис. 1). Методологія даного дослідження інноваційних ІКТ для реалізації підвищення якості економічної освіти повинна розпочинатися, на першому етапі, з системного аналізу інновацій у вищій економічній освіті для вирішення вказаної проблеми та дослідження впливу якості освіти на економіку (рис. 1, етапи 1.1 та 1.2). Це необхідно для того, щоб сформувати освітній інформаційний простір для формування інтелектуального капіталу на рівні європейської якості при самостійній роботі студентів.

Другий етап дослідження (рис. 1, етапи 2.1, 2.2, 2.3) повинен полягати в узагальненні практики використання електронних освітніх ресурсів у вищій економічній освіті України з урахуванням зарубіжного досвіду та формуванні раціональної структури інноваційних мережевих навчально-дидактичних комплексів (МНДК).

Третій етап роботи (рис. 1, етап 3) повинен бути пов'язаний з вибором для ефективного використання МНДК у навчальному процесі інноваційної системи управління навчанням (LMS). При цьому повинні враховуватися не тільки технологічні, але й економічні чинники (етапи 3.1 та 3.2).

Перехід до рівнів вищої освіти на основі Болонського процесу зі зсувом у бік самостійної роботи студентів та на якісно новому рівні вимагає розробки інноваційних моделей навчального процесу бакалаврів і магістрів. Тому змістом четвертого етапу роботи є моделювання навчальних процесів бакалаврів і магістрів з використанням інноваційних ІКТ (рис. 1, етапи 4.1 та 4.2).

П'ятий завершальний етап дослідження повинен бути присвячений методологічному підходу до оцінювання якості економічної освіти з використанням інноваційних ІКТ (рис. 1, етапи 5.1 та 5.2).

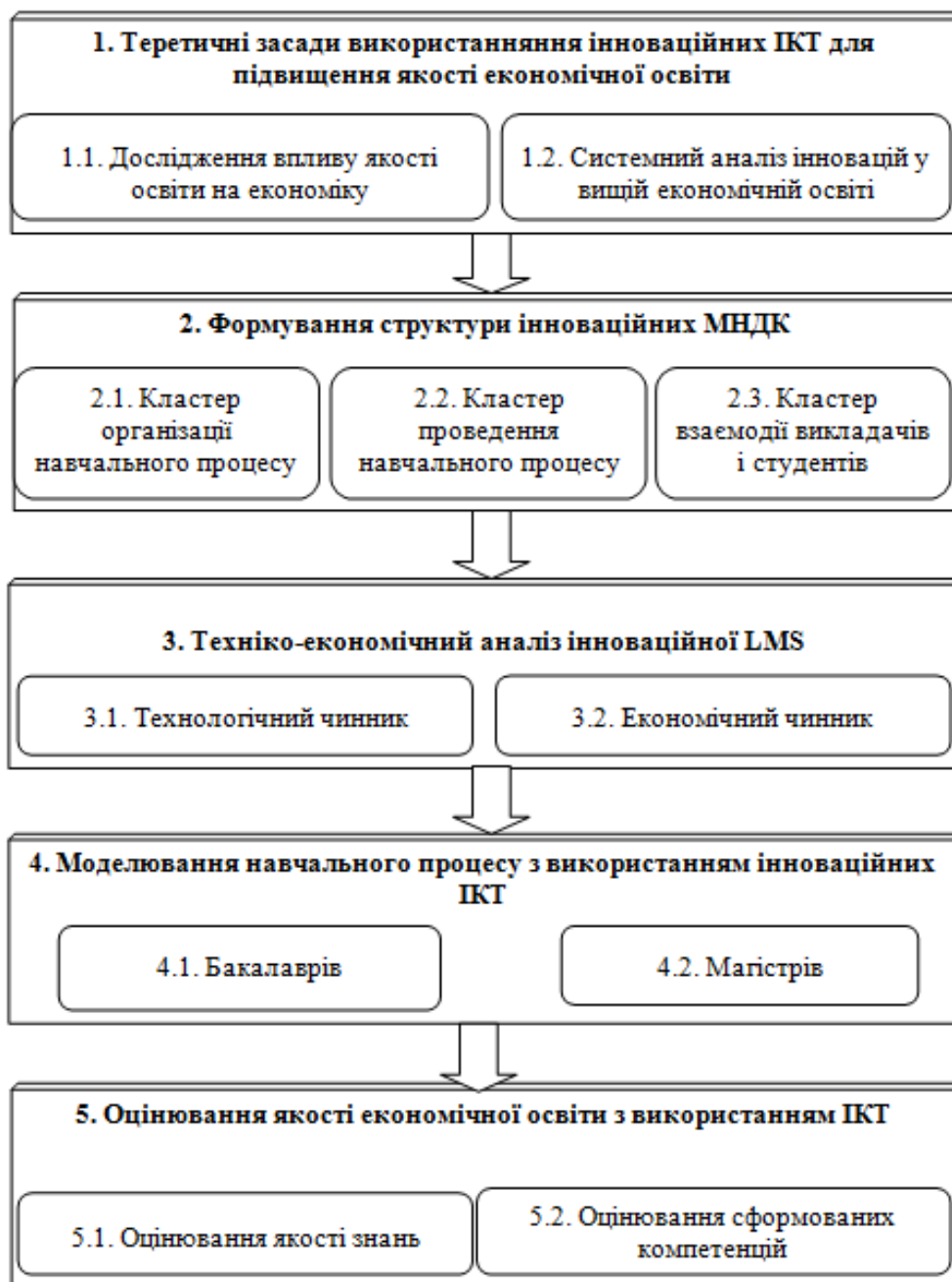

Рис. 1. Концептуальна модель використання інноваційних ІКТ для підвищення якості вищої економічної освіти

ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ ЯК ЗАПОРУКА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

О.А. Кузьмічова

*Доцент кафедри філософії, історії та українознавства
Херсонського державного аграрного університету, кандидат
філософських наук*

Сьогодення нашої країни характеризується двома взаємопов'язаними тенденціями розвитку: зміцненням України як незалежної держави та її інтеграцією в глобальні світові процеси, зокрема в європейський освітній простір [6].

Для України входження в названий простір означає орієнтацію на державно-громадські принципи управління; піднесення ролі альтернативних систем та інноваційних процесів; широке впровадження в усі ланки нових, перш за все інформаційних, технологій; екологічну та культурологічну спрямованість освіти і науки; забезпечення громадянам права вибору, рівних умов для отримання загальної освіти, доступу до занять наукою незалежно від їхніх соціально-генетичних можливостей; морально-духовне удосконалення громадян; забезпечення неперервності освіти особистості протягом усього життя [4; с.9-10].

Провідні цілі та завдання реформування освітньої системи України, пріоритетні напрями й основні способи радикальних перетворень в управлінні системою освіти визначені Конституцією України, Державною національною програмою «Освіта» (Україна ХХІ століття), Законами України: «Про освіту», «Про вищу освіту», Національною доктриною розвитку освіти в Україні та іншими документами, які підтверджують об'єктивну необхідність розроблення нової освітньої парадигми, спрямованої насамперед на розвиток духовності та творчої сутності людини [1, 3].

Якісно нові перетворення традиційної освітньої системи та її складових зумовлені впровадженням інновацій й інформаційних технологій в освітній простір.

Під освітніми інноваціями розуміється новизна, що істотно змінює результати освітнього процесу, створюючи для цього удосконалені чи нові освітні, дидактичні, виховні системи; освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання і виховання; технології управління навчальним закладом, системою освіти [5].

В основі сучасної освіти лежать технологічні інновації, що базуються на активному впровадженні нових навчальних технологій в освітній простір. Найпоширенішими серед них є комп'ютерні та телекомунікаційні технології, які сприяють розвитку неформальної, дистанційної освіти.

Під впливом сучасних освітніх технологій і розвитку ринкових механізмів в Україні формуються економічні інновації в галузі освіти. Мова йде про нові механізми державного фінансування освіти; диверсифікацію джерел її фінансування; студентське самоврядування; податкове стимулювання інвестицій у сфері освіти; нові механізми оплати праці освітян; нові механізми фінансування освіти підприємствами тощо.

Результатом творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем є педагогічні інновації [7]. Залежно від функціональних можливостей всі педагогічні нововведення можна розділити на: нововведення-умови, що забезпечують ефективний освітній процес (новий зміст освіти, інноваційні освітні середовища, соціокультурні умови та ін.); нововведення-продукти (педагогічні засоби, технологічні освітні проекти та ін.); організаційно-управлінські нововведення (якісно нові рішення в структурі освітніх систем та управлінських процедурах, що забезпечують їх функціонування).

З огляду на сучасні тенденції розвитку освіти особливого значення набувають організаційні інновації. Серед управлінських нововведень, покликаних покращити результати діяльності освітнього закладу, можна виділити: локальні, поодинокі, не пов'язані між собою зміни; комплексні, модульні нововведення, які охоплюють діяльність групи педагогів, навчальні предмети певного циклу; системні інновації, які охоплюють весь навчальний заклад, усіх учасників навчально-виховного процесу.

Ефективність освітніх інновацій може суттєво підвищитися за рахунок використання інноваційних стратегій, які так само, як й інновації мають бути сформовані на трьох рівнях: макрорівні, регіональному та на рівні освітньої організації [2, с. 38-39].

Макрорівневі інноваційні стратегії пов'язані з державним регулюванням освітньої сфери та виявляються у формі директивно-розподільного регулювання або зводяться до заходів економічної дії.

Інноваційні стратегії регіонального рівня спрямовані на створення сприятливого освітнього клімату, надання підтримки організаціям, що здійснюють цю діяльність.

На мікрорівні формується система інноваційних стратегій освітньої організації, що враховує можливості оновлення існуючих продуктів і послуг, галузей навчальних спеціальностей і спеціалізацій та регіональних ринків.

Реалізація обґрунтованих стратегій освітніх інновацій забезпечить перехід до нової гуманістично-інноваційної парадигми освіти, що виходить із її пріоритетності для розвитку України як невід'ємної складової європейської та світової спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00/.
2. Зелена О.В. Стратегії освітніх інновацій // Наука і методика: Збірник науково-методичних праць / Редкол.: А.Ф. Гойчук та ін. – К.: Аграрна освіта, 2006. – Вип. 7. – С. 34 – 44.
3. Національна доктрина розвитку освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://doshkolenok.kiev.ua/zakon/63-2009-09-03-18-48-50.html>.
4. Ніколаєнко С.М. Освіта і наука: законодавчі та методологічні основи: Навч. посіб. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. – 280 с.
5. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-практичний аспект: Науково-методичний посібник / За ред. Л.І. Даниленко. – К.: Логос, 2001. – 185 с.
6. Рябоконь О.В., Сапогов В.А. Інтеграція України у європейський освітній простір: загальнопедагогічний та лінгводидактичний аспекти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nzvdpu_pp/2007_18/index.htm.
7. Свободнова Н. Інноваційне управління навчальним закладом // Персонал. – № 11. – 2006. – С. 65 – 67.

УКРАЇНСЬКА ІСТОРИЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

А.І. Ткачук

*Доцент кафедри філософії історії та українознавства
Херсонського державного аграрного університету, кандидат
історичних наук*

Зовнішня політика будь-якої держави має бути багатовекторною. Для України, з початку формування основ її зовнішньої політики, особливе значення отримав європейський напрям. Він відображає життєво важливі інтереси України, є наслідком попередньої історії українського народу, його ментальності, демократичних традицій. Європейський вибір зумовлений усвідомленням інтеграції як фактора сприяння державній незалежності, безпеці, політичній стабільності, економічному розвитку, інтелектуальному процесу, це рух до стандартів реальної, діючої демократії [6], усвідомлена модель суспільного розвитку, вибір способу життя людини, шлях до розширення її можливостей [4].

Важливим кроком у процесі євроінтеграції є вступ України до Болонської співдружності. Болонський процес – це засіб інтеграції та демократизації освіти, входження в освітній та науковий простір Європи та світу. На сьогодні першочерговим завданням української освіти є адаптація до єдиних європейських освітніх критеріїв і стандартів. Освітні трансформації – це передусім нова філософія освітньої діяльності, нові принципи організації навчального процесу, нові технології опанування знань [4].

У цьому контексті актуальною є проблема диверсифікації методів навчання в системі освіти України. У сучасній практиці поширений метод, який фахівці характеризують, як ілюстративно-відтворюючий або репродуктивний метод викладу навчального матеріалу. Проте, наукові експерименти вказують на низьку його ефективність, демонструють низький відсоток залишкових знань у студентів. Тому існує необхідність використання творчого (креативного) методу, широко поширеного в Європі. Отже, перед вузівською освітою постає складне завдання, використати досвід європейських колег й поєднати креативний та репродуктивний методи, знайти спільну базу, яка б адаптувала методику викладання до західних стандартів [1].

Болонський процес має багато досягнень, проте поряд існують й недоліки. Один з них, це формалізація форм контролю – тестування, що нівелює особистість, творчу природу мислення. Проблемою є й масовість набору в студенти, зникає стимул якісно навчатись, відбувається «розмивання» творчих основ особистості. Відзначають й втрату фундаментальних знань в галузі математики, фізики, хімії, зменшення світоглядного та наукового потенціалу студентів. У цілому західна освіта спрямована на те, щоб студент отримав комплекс позитивних якостей в галузі спеціалізації, і як кожен продукт виробництва мав попит на ринку праці. В Європі освіта використовувалась для сгладжування соціальних конфліктів, протиріч, тому найголовнішим було забезпечення рівних умов, в той час в Україні пріоритетним було питання якості. Тому, в процесі реформування слід врахувати, що західна система освіти не орієнтована на створення творчих особистостей [1]. Натомість важливо зберегти й використати позитивні риси характерні національній системі вищої освіти.

Розглядаючи процес входження України у Болонську співдружність, окрему увагу слід надати такому актуальному й важливому завданню, як формування історичної свідомості. На сьогодні існують недоліки сучасної практики історичної освіти в Україні. Потрібна організаційна робота, спрямована на узагальнення й враховування спадщини тисячолітньої культурної традиції українського народу, необхідними є дослідження, зорієнтовані на поглиблення теоретичних підвалин історичної науки [3].

У розрізі даної проблеми не можна оминути й той факт, що історична освіта, в умовах Болонського процесу має бути зорієнтована на загальносвітові стандарти, вона не може зводитися до вивчення національної історії, нехтувати знанням світового історичного процесу. Тому невиправданим є виключення з навчальних планів університетів всесвітньої історії або історії сучасного світу, адже вони сприяють засвоєнню студентством динаміки глобальних світових процесів. Такі курси мають бути органічним компонентом загальної історичної освіченості [3]. Підкреслимо, що національна історична освіта в Україні – це українська освіта, невіддільна від української та зарубіжної історичної науки, від національної ідеї, від історичного покликання українців. Це – українське бачення не тільки своєї, але й світової історії, історії зарубіжних країн. Національна історична освіта своїм змістом не ізолює знання про етнічних українців від знань про неукраїнські етнічні групи [2].

За час свого існування український народ став органічною складовою європейської спільноти, котра, попри всю складність політичних та економічних взаємин, поділяла з ними культурну та суспільну спадщину. Тому прагнення незалежної України уникнути односторонньої орієнтації у політичному, економічному і культурному розвитку, відновити штучно перерваний зв'язок із європейськими країнами – цілком природне явище. Отже, виклад історії України мусить здійснюватись у контексті загальноєвропейського процесу. У подальшому історія України як органічна частина європейської історії може розглядатися складовою частиною всесвітньої історії. Таким чином, національна, європейська та всесвітня історія взаємно доповнюються, є цілісною картиною значущих для українців історичних процесів [3].

При цьому слід урахувати, що у загальноєвропейській практиці немає імперативних, наказових вказівок, як навчати історії в тій чи іншій країні, а лише загальні узгоджені рекомендації (наприклад, упроваджувати інтерактивні технології, багаторакурсність, формувати національну свідомість, загальноєвропейську полікультурність тощо). На підставі цих та інших узгоджених засад кожна держава обирає власну модель історичної освіти, керуючись набутками як національної історичної школи, так і загальноєвропейськими тенденціями [5].

Тому до розвитку парадигми історичної освіти в Україні має бути залучене фахове середовище істориків та педагогів: академічні інститути, кафедри університетів, освітянські неурядові громадянські організації тощо [5]. Саме вони зможуть віднайти найоптимальнішу концепцію організації історичної освіти, змісту історичних дисциплін, поєднати національну складову та європейський контекст.

Отже, входження України у загальноєвропейський простір, в умовах поширення принципів та підходів висунутих Болонською співдружністю, має бути не лише адаптацією української освіти та зокрема української історичної освіти, а пошуком оптимальних шляхів університетської освіти з врахуванням європейського досвіду та національних здобутків й особливостей. Лише при дотриманні таких умов можливо досягнути найголовнішої мети – утворити високоефективну університетську освіту, яка спрямована на підготовку якісних конкурентних спеціалістів здатних до творчого підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галазюк О.Д. Проблема диверсифікації методів навчання в контексті участі України в Болонському процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/3_2004/articles/stat22.html [6]
2. Калакура Ярослав Безперервність та наступність національної історичної освіти: українознавчий зміст // Українознавство. Електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=611> [8]
3. Кравченко П. А. Інтеграція ментальності та історизму в практиці історичної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sofy.kiev.ua/pf2/kravch2.htm> [3]
4. Лога Т. Законодавство України про освіту в контексті євроінтеграції // Освіта.ua 24.01.2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1042>
5. Полянський Павло Яким має бути зміст сучасної історичної освіти в Україні: проблеми взаємодії академічної й дидактичної історії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://centromonitor.com.ua/?p=79> [5]
6. Україна і Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.3w.mk.ua/Site3W/00000126.htm> [1]

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІСТЬ

Л.В.Змієвська

Кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології Херсонського національного технічного університету

Процеси європейської інтеграції як прояв об'єктивно зумовленої глобалізації на нашому континенті охоплюють всі сфери життєдіяльності, особливо професійну підготовку студентів вищої школи. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, а також все наполегливіше веде роботу із практичного приєднання до Болонського процесу. Болонська декларація наголошує на необхідності європейської співпраці у забезпеченні якості вищої освіти, підвищенні якості підготовки фахівців, зміцненні довіри між суб'єктами освіти, мобільності, сумісності систем кваліфікацій, посиленні конкурентоспроможності Європейської системи освіти. Слід зазначити, що Болонський процес не передбачає створення повністю ідентичних систем освіти у різних країнах, він призначений лише для зміцнення взаємозв'язків та покращення взаєморозуміння між різними освітніми системами. Незалежно від освітньої системи головним завданням вищої школи є професійна підготовка студентів, формування фахівців із вищою освітою, здатних до творчості, прийняття оптимальних рішень, таких, що володіють навичками самоосвіти й самовиховання. У концепції входження вищої освіти у Болонський процес одним з основних напрямів визначено підготовку різнобічно розвиненої особистості, орієнтованої у сучасній системі цінностей і потреб сучасного життя,

здатної до активної соціальної адаптації у суспільстві, до початку трудової діяльності, до самоосвіти і самовдосконалення. У свою чергу до професійної підготовки студентів вищої школи висуваються додаткові вимоги, зумовлені специфікою професійної діяльності та рівнем розвитку професійно-важливих якостей. Провідною діяльністю у вищій школі є навчально-професійна, яка вимагає від студентів навчальної активності, засвоєння нових психологічних норм і критеріїв соціокультурного розвитку. Саме в процесі навчальної діяльності та через неї досягаються основні цілі підготовки фахівців. Навчально-професійній діяльності студентів притаманні як загальні риси процесу учіння (механізми та етапи, цілісність структури та єдність основних його компонентів тощо), так і специфічні, зумовлені особливостями її мети і змісту, мотивації та форм організації. Вона найбільш інтенсивно впливає на особистісне зростання та професійне становлення студентів, набуття ними професійно важливих знань, умінь і навичок. У процесі навчально-професійної діяльності виникають такі новоутворення студентського віку як професійна ідентичність, професійна рефлексія, професійне мислення, готовність до професійної діяльності.

Самоосвіта і самовдосконалення студентів посягає значне місце у навчально-професійній діяльності студентів, що вимагає від них вміння самостійно опрацьовувати наукову і навчальну літературу, аналізувати, узагальнювати та систематизувати набуті знання. Нажаль, навчальні плани у вищому навчальному закладі не передбачають спеціально відведеного часу для ознайомлення студентів з методами самоосвіти та формування у них навичок самостійного засвоєння знань і вмінь екстеріоризації цих знань у практичній навчальній і професійній діяльності. Тому великого значення набуває психологічний супровід студентів під час навчально-виховного процесу.

Психологічний супровід професійної підготовки студентів вищої школи виконує компенсаторну функцію у формуванні стійкої життєвої позиції, професійно і соціально значущих якостей студентів, активізації навчальної діяльності, підвищенні ефективності навчання. У сучасних умовах психологічний супровід – це допомога студентам у формуванні навичок самоосвіти та самовдосконалення, визначенні та формуванні їх інтересів, цінностей, можливостей і шляхів подолання перешкод (проблем), що заважають зберігати людську гідність і досягати позитивних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, образі життя. На етапі навчання у вузі психологічний супровід професійної підготовки обумовлює розвиток здібностей до усвідомлення студентами власних можливостей для продуктивного особистісного зростання та їх самореалізації в процесі професійного та особистісного становлення, формування образу-Я успішного професіонала, їх ціннісних орієнтацій і життєвих сенсів.

Психологічний супровід професійної підготовки допомагає студентам вищої школи актуалізувати розвиток індивідуально-психологічного потенціалу, задовольняти потреби в соціальному і професійному самовизначенні, формувати соціально-професійні установки, мотиви, відносини, ціннісні орієнтації, що ініціюють процеси саморозвитку особистості майбутніх фахівців технології і підприємництва.

Специфіка процесу психологічного супроводу професійної підготовки студентів вищої школи потребує розробки системи психологічної допомоги у реалізації власних можливостей для продуктивного особистісного зростання і самореалізації в процесі професійного та особистісного становлення. Загально визнані задачі психологічного супроводу, а саме: визначення загальних особистісних особливостей студентів; визначення стресостійкості студентів вищої школи та їхньої здатності до дій; визначення негативних особистісних змін і станів, які можуть бути зумовлені навчальною діяльністю; оперативне оцінювання психічного та функціонального стану студентів вищої школи, на нашу думку, доцільно доповнити задачею формування у студентів навичок самоосвіти та самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу/ За ред. В.Г. Кремня. – Тернопіль: вид-во ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. – 147 с.
2. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. - К.: ІВЦ “Вид-во “Політехніка” – 2003. – 200 с.

ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ І ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

О.В. Штуца

*Науковий кореспондент кафедри педагогіки і психології
Херсонського національного технічного університету*

У сучасному світі, який увійшов у третє тисячоліття, розвиток європейських країн визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури: права національних меншин, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня та ін. Це є невід'ємною складовою громадянського і демократичного суспільства.

Проблема інтеграції України до Європейського суспільства постає в тому, що необхідно інтегрувати етнічно-культурне, історичне та соціальне розмаїття в сучасну Європейську націю[1].

Усі сучасні інтеграційні процеси, що відбуваються у світі, в тому числі й інтеграція України до Європи, не можуть не впливати на суспільство в цілому і на кожну людину окремо. В інтеграційних процесах має місце об'єднання культур, набуття нових культурних цінностей. Не можна у цьому контексті не розглянути значення психологічних особливостей кожної нації, кожного суспільства.

Отже постає проблема психологічного сприйняття культурних цінностей інших народів, їх вірувань, традицій, досвіду та ін.

Розгляд інтеграційних проблем в цьому спектрі переконує в тому, що знання в галузі психології є необхідними. Вони необхідні для сприйняття одного суспільства з його стилем життя, культурою, що склались історично, іншого суспільства з такою ж своєрідною культурою та цінностями. Психологія має давню історію, вирізняється тільки її властивою теорією, методологією, методами дослідження. Значення психології серед інших наук постійно зростає. Водночас світ у своєму динамічному русі стає дедалі складнішими. Виникають нові проблеми людського існування, що вимагають нових наукових підходів, теорій, концепцій, нових методів дослідження психічних явищ. У зв'язку з цим не можна не вказати на значення психологічної науки в усіх суспільних процесах, і, зокрема, у процесі євро інтеграції.

У даний час психологія являє собою розгалужену систему наук. У ній виділяється багато галузей, що відносно самостійно розвиваються. Психологія вивчає, пояснює закономірності та проблеми, що виникають у зв'язку з суспільними змінами, так як багато напрямів вивчення психологічних особливостей кожної людини, етнічної групи, нації.

Напрямок історичної психології розглядає психологічні особливості становлення пізнання, світосприймання особистості, засвоєння людьми звичаїв та ритуалів у різні епохи, специфіку побудови свідомості в різних суспільно-економічних формаціях.

Етнопсихологія – міждисциплінарна галузь знання, що вивчає етнічні особливості психіки людей, національний характер, закономірності формування і функції національної самосвідомості, етнічних стереотипів, механізми групової психології всередині етнічних спільнот, а також у стосунках між ними (народності, нації).

Політична психологія вивчає закономірності засвоєння норм демократичного суспільства, стимуляції активного ставлення до своїх політичних і громадянських прав, участі в розвитку культури законодавчої діяльності.

Психологія релігії – галузь психологічної науки, яка вивчає релігію як психологічний та соціально-культурний феномен, механізми процесів творення релігійних цінностей, соціально-психологічні умови формування релігійних уявлень, світосприймання, світорозуміння.

Психологія культури вивчає механізми процесів психічного відображення та створення людиною культурних цінностей, має за мету розглянути культуру з позиції суб'єкта культуротворчої діяльності, його потреб, цінностей, родових відмінностей [2].

Психологія вивчає особливості психічного сприйняття людиною соціуму, психічне відображення кожної окремої людини оточуючого світу, етнічні

особливості психіки людей, особливості національного характеру, особливості ментальності кожної нації.

Тому психологічні знання набувають важливого значення в суспільних інтеграційних процесах, а вивчення, розуміння особливостей кожного народу, його здатності до психологічного сприйняття та розуміння іншої культури, інших традицій, способу життя є необхідними при об'єднанні до єдиної сім'ї усіх європейських народів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков; відп. ред. М.Ф. Степко. – К., 2004. – 24 с.
2. Психологія: Словарь. – М. 1990.

КАЛАНЧАЦЬКА ЦЕНТРАЛЬНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА В РАМКАХ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА, ІНТЕГРАЦІЇ В СВІТОВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР

О.Ф. Харченко

Заступник голови Каланчацької районної державної адміністрації

За роки, що спливили відтоді як Україна проголосила державну незалежність і висловила наміри інтегруватися до Європейської спільноти, в країні відбуваються істотні трансформаційні процеси, що охопили й сферу культури. Зростання електронних медіа (у т.ч і недержавних), фонограмної індустрії, Інтернету та ін. – один із ключових елементів сучасної культурної трансформації в Україні.

Каланчацька централізована бібліотечна система приділяє велику увагу діяльності у рамках міжнародного співробітництва, сприянню інтеграції в світовий інформаційний простір, у європейські та міжнародні спільноти, бере активну участь у зарубіжних та міжнародних бібліотечних, бібліотечно- бібліографічних, інформаційних та читацьких програмах, конкурсах, проектах, інших акціях.

Протягом останніх років бібліотечна система взяла участь та одержала перемоги в двох конкурсах Посольства США в Україні та в чотирьох конкурсах Ради Міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX), укладено угоди на співробітництво, міжнародну технічну допомогу у встановленому законодавством порядку.

У 2004 році Каланчацька ЦБС вперше єдина серед районів Херсонської області взяла участь в конкурсі проектів Посольства США в Україні „Інтернет для публічних бібліотек (LEAP -1V) в сумі 15 000 доларів США та виграла Грант, впровадила проект – відкрила Інтернет-центр в центральній районній бібліотеці загальнодоступний безкоштовний для всіх жителів району. Адже сучасний світ є світом інформації і цей центр дозволяє мати прямі контакти з відповідними інституціями Євросоюзу, фондами та програмами, які нині успішно реалізуються.

Серед учасників проекту Посольством США в Україні був оголошений конкурс Connet-II в сумі 1000 доларів США, наша бібліотечна система також перемогла і в цьому конкурсі.

30 вересня 2009 року в день Всеукраїнського Дня бібліотек відбулося офіційне відкриття Міжнародної програми «Глобальні бібліотеки» благодійного фонду Білла Гейтса і його дружини Мелінди, де був оголошений конкурс серед бібліотек України по програмі „Бібліоміст”. Реалізацією програми в Україні займається не комерційна організація IREX, Агентство США з міжнародного розвитку, Міністерство економіки України та Міністерство культури й туризму України. Також у програмі бере участь компанія „Майкрософт України”, яка дарує бібліотекам програмне забезпечення на суму 4,4 мільйони доларів США. Програма „Бібліоміст” розрахована на чотири роки й у першому раунді конкурсу охопила у кожній області та Автономній Республіці Крим по одній районній або міській централізованій бібліотечній системі з декількома філіалами.

Участь в конкурсі проектів взяли всі публічні бібліотеки України. Каланчацька централізована бібліотечна система знов єдина серед районів Херсонщини виграла новий Грант. Виграш у конкурсі по програмі „Бібліоміст” Ради Міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) приніс бібліотекам району 15 комплектів нового сучасного технічного обладнання на суму майже 78 000 гривень та книги на суму 4425 гривень.

У відповідності до проекту, його впровадження розпочалось у вересні 2010 року на базі центральної районної бібліотеки, районної бібліотеки для дітей, Мирненської селищної та Новопавлівської сільської бібліотек – філій ЦБС.

Серед переможців конкурсу „Бібліоміст” проведено також міні-конкурс „Експериментальні сайти” і одним з трьох переможців в Україні стала Новокиївська бібліотека-філія Каланчацької ЦБС, якій також передано технічне обладнання, програмне забезпечення на суму майже 25 тисяч гривень та безкоштовно підключено до всесвітньої мережі Інтернет. У рамках програми «Експериментальні сайти» до всесвітньої мережі Інтернет підключено також Новокиївську допоміжну школу-інтернат.

Метою проекту є підтримка ініціативних публічних бібліотек, у впровадженні на їх базі нових бібліотечних послуг для користувачів з використанням вільного доступу до Інтернет-мережі.

Реалізація проекту надасть можливість перетворити п'ять публічних бібліотек району в дійсно центри одержання інформації, центри культури та спілкування, психологічної підтримки та цікавого змістовного дозвілля, долучити до світових інформаційних потоків.

Інтеграція бібліотечної системи у світовий інформаційний простір відкрила широку можливість для жителів та гостей Каланчацького району на безплатних засадах оволодіти навиками пошуку та одержання необхідної різноманітної інформації, знайти, де можна здобути якісну освіту, дізнатися, як захистити свої права, як захистити себе від хвороб, відстежувати найсвіжіші місцеві та світові новини, де й як отримувати нові послуги, знайомство в чатах, спілкування з рідними та знайомими електронною поштою, ICQ та в Sкурі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриценко О. Світ, Європа і ми (Електронний ресурс) /О.Гриценко // Режим доступу до статті: http://www.culturalstudies.sn.ua/st_5.php
2. Кордон М. Євроатлантична інтеграція України / М.Кордон, З.Куликівська// Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І.Франка. – 2005. - № 22. – с. 3-6.
3. Тодоров І. Європейська і євроатлантична інтеграція України: загальнонаціональний та регіональний виміри (1991-2004рр.): автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня д-ра іст. Наук: 07.00.01 «Історія України» / І.Тодоров. – Донецьк, 2007. – 38 с.

ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Л. А. Гандзюк

Здобувач кафедри педагогіки і психології Херсонського національного технічного університету

Сучасні умови підготовки спеціаліста вимагають, щоб майбутній фахівець не тільки мав певний обсяг знань з дисциплін, що визначають професійну підготовку, уміння ефективно використовувати свої знання та здібності на практиці, але й виявляв готовність до творчої активності, розвитку естетичних смаків. Програма сучасної вищої школи націлює педагогів на формування та вдосконалення естетичної складової особистості, її естетичного сприйняття професійної праці. При освоєнні естетичного в трудовій діяльності майбутні фахівці повинні виявляти емоційні переживання, виражати думки і підсумкові оцінки, виділяти естетичну значимість результатів своєї праці.

Луначарський А. був упевнений в тому, що освіта повинна мати естетичну спрямованість і розвивати уміння в людині насолоджуватися красою, створювати красу [4]. Естетичне виховання він розглядав не як самоціль, а як метод виховання

нової людини. У своїх працях велику увагу естетичному вихованню особистості надавав Лихачев Б. Цілеспрямоване естетичне виховання, на його думку, дозволяє розвинути, відчуття прекрасного, прагнення до творчого самовираження. Воно у всіх видах діяльності виявляє естетичний елемент, що міститься в них, і перетворює на засіб естетичного розвитку, освіти, формування людини [3].

Естетичний розвиток особистості не повинен зупинятися на рівні знань і навиків. Він повинен орієнтувати людину на творче оволодіння діяльністю. Творчий прояв у всіх видах діяльності, імпровізація в різних сферах збагачують один одного, сприяють становленню творчої особистості.

Шевченко Г. приходить до висновку, що естетичне виховання слід розглядати комплексно, в тісному взаємозв'язку з іншими видами виховання: етичним, розумовим, фізичним, трудовим. Його специфіку вона бачить в естетичному розвитку особистості. На її думку, естетичне виховання – це єдність навчання, виховання та самовиховання [5].

На сьогодні в науковій та науково-педагогічній літературі недостатньо висвітлені питання естетичного розвитку майбутніх фахівців в умовах сучасної вищої технічної освіти. Проте, без осмислення питання естетичного розвитку майбутніх фахівців в умовах навчально-виховного процесу не можна вирішити практичні питання втілення прекрасного у професійній діяльності.

Проблема естетичного розвитку майбутніх фахівців в умовах сучасної вищої технічної освіти складна, багатогранна, і тому основною умовою ефективності забезпечення навчального процесу є те, що особистість має знайти під час навчальних занять те, що розвиватиме її творчість, фантазію, надихатиме на пошук нового, особистісного. Задання формування творчого напрямку майбутнього фахівця реалізується завдяки соціокультурним формам суспільної та дозвілевої діяльності. Під час навчального процесу та в системі самостійної творчості вона виступає в якості супутньої. На наш погляд, естетичний розвиток майбутніх фахівців пов'язаний не лише з умінням лише ставити та вирішувати професійні завдання, а цей підхід є характерним для багатьох технічних закладів. Сьогодні він має забезпечувати активне становлення громадянського розуміння своєї ролі в суспільстві, нести радість людям через красу своїх виробів.

Студенти технічного вищого навчального закладу готуються до інженерної діяльності, тому їх естетична освіта, навчання та виховання повинні бути перш за все підпорядковані задачам формування системи

функціональної, конструктивної та творчої орієнтації естетичного смаку. На наш погляд, естетичний розвиток майбутніх фахівців - справа всього університетського життя, студентських колективів, кафедр тощо. Естетичний розвиток залежить від того, як охайно, чітко та графічно вірно креслить схему або пише формулу на дошці викладач технічної дисципліни. Для майбутнього інженера естетичний аспект під час навчальних занять та дозвілля сприяє становленню у студента критичного, самостійного, системного мислення з широким використанням сучасних комп'ютерних технологій. Великий вплив на атмосферу душевного спокою студента має й природа, серед якої живуть студенти; фактура та колір аудиторій. Естетичному розвитку майбутніх фахівців сприяє відвідування виставок, художніх музеїв.

З цієї метою в навчально-виховному процесі слід урахувати наступні умови педагогічного впливу на естетичний розвиток майбутніх фахівців:

упровадження в навчально-виховний процес новітні технології виготовлення одягу; поетапність естетичного розвитку студентів через поступове ускладнення завдань, які пов'язані з їх творчим підходом до виготовлення одягу; циклічність, як умова залучення студентів до різних видів робіт по оздобленню виробів; використання варіативних форм прикладної естетичної діяльності, як традиційних, так і модифікованих технологій.

Внутрішні педагогічні умови впливу на естетичний розвиток охоплюють індивідуальні особливості викладача, його здатність організовувати процес педагогічної взаємодії зі студентами. Адже існує нагальна потреба для переведення зовнішніх впливів на студентів на їх внутрішню особистісну позицію. Досягається це через створення доброзичливої психологічної атмосфери стосунків між викладачем та студентами, яка ґрунтується на авторитеті викладача та його можливостях педагогічної взаємодії; актуалізацію мотивації потреб та цілей студентської молоді до сучасного одягу;

диференційований підхід до естетичного розвитку студентської молоді, який передбачає їх попередній естетичний досвід в достудентські роки; актуалізацію самостійної творчості майбутніх техніків-технологів швейного виробництва.

Для естетичного розвитку майбутніх фахівців в умовах сучасної вищої технічної освіти необхідне комплексна взаємодія всіх вагомих аспектів естетичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна національна програма „Освіта”(Україна ХХІ століття) — К.: Радуга, 1994
2. Алієв Ю.Ю., Ардоширова Т.Т., Баришнікова Л.П. та ін. Основи естетичного виховання. Посібник для вчителя. М.Освіта, 1986, 240с
3. Лихачев Д.С.Критерии эстетического отношения школьников к искусству и действительности// Советская педагогика.-1983-№6.-с.52-58.
4. Проблеми народної освіти. Сб-к статей. – М., 1925. – с.48
5. Шевченко Г.П. Естетичне виховання в школі. К.: Радянська школа, 1985 с.144.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ПІДПРИЄМСТВ

А.А. Григорова

Херсонський національний технічний університет

Сучасний рівень управління якістю освіти неможливий без використання прогресивних інформаційних технологій. Підготовка фахівців, що мають попит на ринку праці, має проводитися на високому методологічному, інформаційному та технічному рівнях.

Національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття» та ідея побудови глобального інформаційного суспільства передбачають розвиток освіти на основі нових прогресивних концепцій, впровадження в навчальний процес нових технологій та науково-методичних досягнень.

Вищі навчальні заклади повинні забезпечити опанування випускниками системи вмінь розв'язувати певні типові та творчі завдання діяльності у процесі здійснення зазначених виробничих функцій.

В умовах сьогодення інформаційні системи стали важливою складовою частиною науково-технічного прогресу, оскільки повна, точна і своєчасна інформація потрібна для прийняття рішень на всіх рівнях управління народним господарством. З їх допомогою здійснюється комп'ютерна підтримка розв'язання широкого кола облікових, аналітичних, планових, прогнозних, маркетингових та інших задач на конкретних об'єктах управління (підприємствах і організаціях різних форм власності, банках, біржах та ін.).

Автоматизація бізнес-процесів сьогодні стає для українських підприємств способом виживання. Крім вирішення глобальних завдань сучасні керівники різного рівня зіштовхуються з різними внутрішніми проблемами, які неможливо вирішити за допомогою інструкцій.

У силу цих причин інформаційні системи для керівництва підприємств є необхідним інструментом, що дозволяє підвищити ефективність і прозорість бізнес-процесів.

Саме тому, однією з вимог роботодавців до випускників економічних спеціальностей є знання комп'ютера та вміння працювати зі спеціалізованими інформаційними системами, такими як: “1-С Підприємство”, “1-С Бухгалтерія”, “Парус”, “Галактика” та ін.

Виходячи із усього вищесказаного, виникає потреба в забезпеченні молодих фахівців достатнім набором знань для їхнього безперешкодного працевлаштування відразу ж після закінчення ВНЗ.

Назріла насущна потреба в створенні спільного інформаційного простору ВНЗ, а зокрема, середовищ комп'ютеризованого навчання, за допомогою яких стало б можливим занурити студентів у реальну робочу атмосферу, ознайомити з

сучасними досягненнями науки в галузі новітніх технологій, новими версіями інформаційних систем.

Впровадження інформаційних технологій, а зокрема середовищ комп'ютеризованого навчання у навчальний процес дозволить:

1. Підвищити якість підготовки фахівців, за рахунок оволодіння професійно-орієнтованими інформаційними технологіями.
2. Підвищити ефективність і якість навчання за рахунок методично обгрунтованого використання інформаційних систем в навчальному процесі.
3. Підвищити доступність освіти за рахунок вдосконалення заочної та дистанційної форм навчання.
4. Підвищити ефективність використання кадрових і матеріальних ресурсів, а також наукового потенціалу педагогічного складу кафедр.

При вирішенні поставленої проблеми виникають питання пошуку найбільш раціональних форм, методів і обсягів впровадження інформаційних технологій у навчальний процес. Ця робота вимагає значної методичної проробки цього питання, тому що змінюється співвідношення методів, форм і засобів навчання, методичний апарат.

Перевага використання середовищ комп'ютеризованого навчання полягає в тому, що:

1. Вони надають практичних навичок роботи майбутнім фахівцям.
2. Вони створюють реальні умови для посилення самостійної роботи студентів, роблять процес навчання більш індивідуальним.
3. Можуть використовуватися не тільки в традиційних сферах підготовки фахівців, а також для підготовки персоналу для роботи у критичних ситуаціях.
4. Використовується індивідуальний підхід, інтерактивні навчальні матеріали, сучасні інформаційні технології.

Спільний інформаційний простір дозволить підготувати майбутнього спеціаліста на новому якісному рівні. Тому актуальною задачею є розробка середовищ комп'ютеризованого навчання, які би дали змогу підготувати сучасних фахівців, що будуть конкурентноспроможні та затребувані на ринку праці, будуть відповідати вимогам та перспективам науково-технічного розвитку в умовах інформатизації суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник - К.: Академвидав, 2004.- 352 с.
2. Зацеркляний М.М., Мельников О.Ф. Інформаційні системи і технології у фінансово-кредитних установах: Навчальний посібник. – К.: Професіонал, 2006. – 432 с.
3. Система освіти України, її структура // <http://www.info-library.com.ua/books-text-4033.html>

КОМП'ЮТЕРИЗОВАНЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

А.Є. Соколов, О.О. Макєєва

Херсонський національний технічний університет

Для задоволення сучасних потреб суспільства, забезпечення конкурентоспроможності сучасних підприємств тощо, освітня практика вимагає радикальної перебудови, направленої на формування іншого образу і способу мислення, пристосованого до мінливих економічних, технологічних, соціальних і інформаційних реалій навколишнього світу. Це можливо, перш за все за рахунок інформаційних технологій, які активно упроваджуються у всі сфери діяльності людини і впливають на розвиток суспільства в цілому. Впровадження в освіту сучасних засобів навчання дозволить усунути зростаючу диспропорцію між можливостями традиційних методів навчання і потрібним від випускника обсягом знань. Дослідження в цій області почалися вже з кінця 50-х років у всіх розвинених країнах, що привело до появи автоматизованих навчальних курсів (АНК), в 70-х роках - продукуючих автоматизованих навчальних систем (АНС), коли були

розроблені моделі навчання на основі когнітивної психології з використанням методів штучного інтелекту. Сучасною концепцією є концепція віртуальної дійсності. Але й на новому витку життєвого циклу АНС, як і раніше актуальним є управління процесом навчання, для чого необхідне моделювання процесу навчання, а також його об'єкту і суб'єкту.

Пропонується розглядати студента як деяку абстрактну динамічну систему, стан якої у будь-який момент часу подається кортежем змінних, що характеризують здібності до навчання, психологічні характеристики, а також знання, уміння, навички по розділах дисципліни, що вивчається. Впливи на систему розділятимемо на неконтрольовані збуджуючі і контрольовані керівні. Це дозволяє говорити про комбіновану систему управління – систему, що використовує одночасно принцип управління за відхиленням (принцип зворотного зв'язку) і принцип управління за збудженням; а також про дуальне управління - управління, в якому керуючі дії мають подвійний характер: вони служать для вивчення керованого об'єкту і для приведення його до необхідного стану. Дуальне управління доцільне, коли апіорна інформація про об'єкт управління (ОУ) - студента не є достатньою, і вивчення поведінки ОУ може дати додаткові дані про його властивості. При цьому пристрій управління вирішує два завдання: на підставі інформації, що надходить, з'ясовує властивості і стан ОУ і визначає, які дії необхідні для управління. У загальному випадку процеси вивчення ОУ і управління їм зв'язані і утворюють складний дуальний процес, розвиток якого визначає якість роботи системи. Запропонована комбінована система управління процесом навчання містить у собі підсистеми: вимірювання параметрів студента, контролю одержаних за такт навчання знань, аналізу параметрів (характеристик), аналізу результатів контролю знань. підсистему формування керівних дій.

Запропонований підхід до моделювання процесу навчання на основі комбінованої системи управління дозволяє здійснювати управління процесом навчання в комп'ютеризованих системах на основі моніторингу психологічних характеристик студента та його особливостей сприйняття інформації. Така система управління може використовуватися у різноманітних засобах навчання, від електронного підручника до мережевих систем навчання, забезпечуючи адаптацію системи до користувача-студента.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев Л.А. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. / Л.А. Андреев, В.И. Солдаткин – М.: МЭСИ, 1999. – 175с.
2. Соколов А.Е. Моделирование процесса принятия педагогического решения при компьютеризированном обучении / А.Е. Соколов, Е.О. Махова // Автоматика. Автоматизация. Электротехнические комплексы и системы. – 2010. – №1(25). – С. 59-61.

ПРИМЕНЕНИЕ АДАПТИВНОЙ ИГРОВОЙ ОБУЧАЮЩЕЙ ТЕХНОЛОГИИ В ИНТЕГРИРОВАННЫХ ОБУЧАЮЩИХ СИСТЕМАХ (ИОС)

Н.А. Соколова, А.С. Дроздовская

Херсонский национальный технический университет

Электронная поддержка образования на базе информационных и коммуникационных технологий является одним из ведущих средств реализации политики развития высшего образования в Украине. Среди электронных образовательных технологий (ЭОТ) все более актуальным становится обучение с использованием интегрированных обучающих систем (ИОС). При этом ИОС мы будем называть программную среду, реализующую ту или иную педагогическую цель на основе знаний в некоторой предметной области, в области диагностики знаний обучаемых и в управлении обучением, демонстрирующую поведение на уровне экспертов. Современные методы обучения на основе ИОС активно используют адаптивные и игровые методы, которые являются развитием методов программированного обучения.

Построение ИОС предполагает создание системы формальных представлений, которые бы составили основу специального математического обеспечения. Поэтому цель данного исследования – разработка игровой адаптивной технологии процесса управления обучением с учетом современных дидактических требований.

В рамках работы ставится задание разработки игровой адаптивной мультимедиа технологии автоматизации контроля знаний студентов в ИОС. При разработке такой технологии в соответствии с современными требованиями к ИОС [1] были выделены следующие задачи:

1. Проектирование и реализация системы сопровождения базы знаний с удобным интерфейсом пользователя, гибкое эволюционное создание учебных курсов, которое предусматривает:

- возможность коррекции и дополнения учебных материалов;
- перестройку единой глобальной сетевой базы учебных материалов.

2. Разработка алгоритмов использования базы знаний учебного материала для автоматического продуцирования средств контроля знаний, что позволит реализовать принципы обратной связи «студент-система». При этом относительно контролирующих средств относятся такие требования: лексическая понятность тестовых заданий и возможность использования разных типов вопросов.

3. Адаптивные методы представления учебных материалов студентам, которые предусматривают:

- реализацию принципов образовательного процесса на основе моделирования целей и профессиональных компетенций;
- реализацию концепции обучающего гипермедиа, которая образована путем преобразования учебного материала под дидактические и семантические особенности данного учебного курса.

4. Оценка общего уровня технической и психологической подготовки обучаемого и анализ динамики его развития на протяжении заданного периода времени;

5. Поддержку и развитие системности мышления обучаемого при принятии решений, поддержка всех видов познавательной деятельности обучаемого в приобретении знаний, умений и навыков;

6. Широкие возможности по применению и настройке педагогических стратегий обучения. Моделирование знаний о педагогическом процессе и их взаимное использование не только ресурсами ИОС, но и ресурсами интегрированной системы управления учебным процессом вуза [3].

7. Создание средств сбора данных в ходе процесса игрового адаптивного обучения и их анализа.

8. Создание ИОС, сопровождающей и автоматизирующей процесс игрового адаптивного обучения при помощи анализа данных процесса обучения.

При решении поставленных задач применяются методы анализа данных, статистические методы, методы теории систем, методы теории множеств, методы теории быстрой разработки. В основе структурной организации ИОС лежит математическая модель процесса обучения. На понятийном уровне ее можно сформировать следующим образом:

1. На основании текущего состояния обучаемого и методики обучения генерируется очередная задача, требующая ответных действий обучаемого;

2. Ответ обучаемого сравнивается с эталонным решением, и на основании различий диагностируются ошибки обучаемого;

3. По результатам диагностики корректируются текущие характеристики обучаемого.

Таким образом, на основе вышесказанного, предлагается игровая адаптивная технология, которая бы смогла всесторонне описывать процесс обучения и позволила бы объединить исследования представления знаний в искусственном интеллекте, педагогике и электронном обучении с дидактикой [4], теорией текста и другими науками, применяя и развивая преимущества гипертекста [5], игровых и адаптивных технологий.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Brusilovsky P., Peylo C. (2003) Brusilovsky P., Peylo C. Adaptive and Intelligent Web-based Educational Systems. International Journal of Artificial Intelligence in Education 13 (2003) 156–169. IOS Press, 2003
2. de Bra P., Houben G.J., Wu H. Aham A dexter-based reference model for adaptive hypermedia // In: Proceedings of the ACM Conference on Hyper-text and Hypermedia, Darmstadt, Germany, 1999. – P. 147–156.
3. Федорук П.И. Использование адаптивных и интеллектуальных технологий в системах дистанционного обучения // УСиМ. – 2006. – № 5. – С. 68–73.
4. Сборник трудов Третьей междунар. конф. «Новые информационные технологии в образовании для всех: система электронного образования», 1–3 окт. 2008 г. – К.: Академперіодика. – 2008. – 468 с.

ПОСТРОЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ МОДЕЛИ ОБУЧЕНИЯ СПЕЦИАЛИСТА

О.В. Соколова

Херсонский национальный технический университет

Новые требования к интеллектуальному ресурсу общества продиктованы переходом к новой информационной культуре. Интенсивные преобразования в социальной и экономической сфере, глобализация мировой экономики выдвигают новые требования к системе высшего образования. Информационные технологии активно внедряются во все сферы деятельности человека и требуют опережающего инновационного развития сферы образования, для чего необходимо внедрять педагогические инновации и информационные технологии для повышения качества и интенсификации обучения. Отсюда следует необходимость решения задачи создания информационной технологии обучения как оптимизационной задачи управления динамической нестационарной системой.

Исходя из концепции информационной технологии и рассматривая задачу обучения как задачу обработки информационного потока, рассмотрим формирование знаний как «отложенные» реакции для системы без обратной связи. Данный подход реализует фиксированную траекторию обучения. В этом случае производится периодическая проверка результатов обучения и, в крайнем случае, производится повторный цикл обучения. Достоинствами такой схемы является упрощение и удешевление обучения, а так же идеальный результат при постоянных внешних условиях и соответствии траектории обучения объекту обучения. Собственно, это принцип управления по возмущению, где внешняя среда всегда известна, а объект стационарен. При контроле объект обучения рассматривается как источник сигнала – сообщения. В этом случае для простой схемы обработки информации (рис. 1) имеем источник информации – учитель (обучающий) и приемник информации – обучаемый. При этом источник информации – учитель выступает как источник внешнего воздействия, компенсируемого реакцией обучаемого. Собственно, в этом случае объект охвачен обратной связью и реализуется система по отклонению.

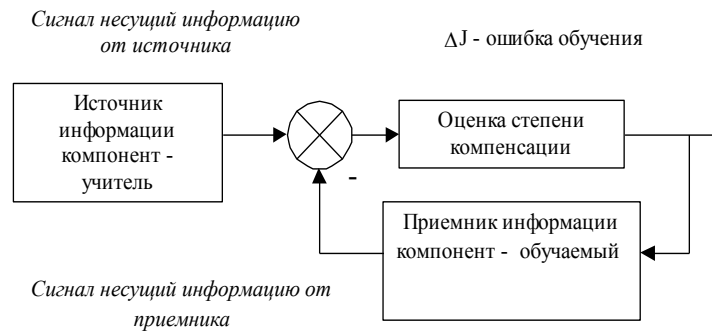

Рис. 1 Взаимодействие компонентов в информационной модели обучения.

Данная схема предполагает рассмотрение обучения в виде процесса накопления информации формирования реакции обучаемого как компенсирующего воздействия. При таком подходе естественно наличие динамики процесса обучения. При этом накопление информации можно описать как математическое ожидание расстояния между приемником и источником, что приводит к взаимной энтропии источника и приемника. Так как события соответствуют генерации реального сигнала – сообщения, то можно трактовать модель взаимодействия в виде генерации обучаемым сообщений как реакцию на обучение.

Таким образом, можно утверждать, что для вероятностной схемы, реакция обучаемого связана с накопленными знаниями. Используя гипотезу аналитичности можем записать эту связь как регрессию реакции объекта на задание учителя :

$$f_j(\mathbf{x}) = f_0 + K_{ij} f_i^*(\mathbf{x}) + \dots + R, \quad (1)$$

где коэффициент $K_{ij} = K(f_i, f_j)$ при линейном приближении просто дает корреляцию между входным обучающим воздействием и реакцией обучаемого. В таком случае динамика процесса обучения предполагает изменение ошибки обучения во времени. Для линейной модели естественно аппроксимировать процесс моделью органического роста. Тогда скорость изменения количества знаний зависит от их значения $\frac{dH_\varepsilon}{dt} = \alpha H_\varepsilon$, что приводит к часто употребляемой экспоненциальной

модели накопления знаний $H_\varepsilon(t) = H_0(1 - e^{-\alpha t})$ и экспоненциальной модели потери информации $H_\varepsilon(t) = H_0 e^{-\alpha t}$. Однако, учитывая связность информационных блоков, целесообразно рассматривать вектор компонент знаний $H(t)$. Тогда динамику системы при свободном движении, без учителя можно описать поведением динамической системы

$$\dot{H}(t) = AH \quad (2)$$

Свободное движение будет определяться собственными числами матрицы A , имеющим в этом случае смысл постоянных времени хранения информации.

В реальных условиях матрица объекта не может быть стационарна, за исключением систем накопления информации, в которых накопление идет за счет баз данных.

Однако в такой модели не учитывается активная роль учителя. Рассмотрим модель учителя как информационного компонента, обеспечивающего заданную траекторию обучения. В этом случае учебная программа рассматривается как траектория, по которой движется объект.

Рассогласование между ожидаемой реакцией и реакцией, полученной в ходе обучения, определяет ошибку обучения, анализируя которую принимается решение о коррекции движения. Таким образом, учитель (обучающий) выступает в роли регулятора, обеспечивающего выполнение движения с минимальной ошибкой. То есть решается оптимизационная задача определения оптимального управления и оптимальной траектории обучения.

ІНТЕГРАЦІЯ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ЯК ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Т.В. Ульяницька

Херсонський національний технічний університет

Процес європейської інтеграції дедалі помітніше впливає на всі сфери життя держави, не оминув він і вищої освіти. Відтак Україна чітко визначила орієнтири на входження в освітній науковий простір Європи та здійснює модернізацію освітньої діяльності у контексті європейських вимог [1, с.3].

З метою реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, забезпечення всебічного входження України у європейський політичний, економічний і правовий простір та створення передумов для набуття Україною членства у Європейському Союзі Указами Президента України затверджена Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу. Основними напрямками культурно-освітньої та науково-технічної інтеграції визначено впровадження європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці, поширення власних культурних і науково-технічних здобутків у ЄС.

Згідно зі “Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу”, затвердженої Указом Президента України, поряд з іншими напрямками європейської інтеграції культурно-освітній та науково-технічний займають особливе місце, зумовлене потенційною можливістю досягти вагомих успіхів у інтеграційному процесі саме на цих напрямках. Вони охоплюють галузі середньої і вищої освіти, перепідготовку кадрів, науку, культуру, мистецтво, технічну і технологічну сфери.

Протягом останніх років Міністерство освіти і науки України на основі міжнародних документів з питань демократії, гуманізації в галузі освіти і прав людини здійснило ряд масштабних заходів по створенню нової нормативно-правової бази національної вищої освіти України. Прийнятий в Україні комплекс нормативно-правових документів, пройшов апробацію на міжнародному рівні і визначає ідеологію реформування всієї освітньої галузі.

Необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі.

Зазначені процеси диктують перш за все необхідність визначення, гармонізації та затвердження нормативно-правового забезпечення в галузі освіти з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

Стає усе більш очевидним, що необхідна розробка довгострокової програми структурної адаптації національної освітньої політики до нових міжнародних умов.

В цьому контексті реформування вищої освіти України бажано проводити з врахуванням вимог Міжнародної стандартної класифікації занять (ISCO-88 (МСКЗ)), Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED-97 (МСКО)), Міжнародного стандарту якості серії ISO 9000 та вимог, критеріїв та стандартів, які узгодили країни-учасниці Болонського процесу [2, с.4-7].

Успішна інтеграція системи освіти України у світовий освітній простір є неможливою без розвитку демократичних процесів в освіті, наближення стану демократії (її внутрішньосистемних механізмів і зовнішніх проявів) до рівня, що досягнутий у системах, з якими вона інтегрується. Цьому має сприяти не тільки виконання зазначених вище інтеграційних заходів, а, багато в чому, впевнене і наполегливе утвердження в освіті принципів та широке впровадження в усі її гілки механізмів та інструментів свободи вибору, формування в освітньому середовищі

толерантних відносин, які притаманні нині системам освіти країн з розвинутою демократією.

Інтеграція і демократизація освіти виступають як важливі чинники, як сучасні інструменти розвитку системи освіти в Україні. Обидва ці чинники є взаємообумовленими, спираються, передбачають і взаємодоповнюють один одного.

Немає сумнівів, що збалансована реалізація всього спектру завдань, пов'язаних з інтеграцією системи освіти України у світовий освітній простір, демократизацією її внутрішньої і зовнішньої діяльності, дозволять підняти рівень системи освіти України на рубежі сучасних міжнародних вимог, створити умови для розвитку особистості, формування конкурентоспроможних продуктивних сил України і, тим самим, забезпечити прогресивний поступ, цілеспрямоване і впевнене приєднання України до лав розвинених країн Європи і світу [3, с. 10-11].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/ За редакцією В.Г. Кременя.- К.: Освіта, 2004.-384 с.
2. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, К.М. Левківський, Ю.В.Сухарніков; відп. ред. М.Ф. Степко. – К.: Изд. , 2004. – 24 с.
3. Сучасні чинники розвитку системи освіти України: Биков Валерій Юхимович, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання АПН України, член-кореспондент АПН України, доктор технічних наук, професор - 19 с. (journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/107/93. 22.09.2011)

ВЗАЄМОДІЯ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСКУ СПІЛЬНОТУ

В.І. Яценко

*Директор Палацу молоді і студентів
Херсонської обласної ради*

У сучасному світі, який ввійшов у третє тисячоліття, розвиток України визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури: парламентаризм, права людини, права національних меншин, лібералізацію, свободу пересування, свободу отримання освіти будь-якого рівня та інше, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного суспільства та культурної спадщини.

Для України, у культурно-освітньому аспекті, європейська інтеграція – це входження до єдиної сім'ї європейських народів, повернення до європейських політичних і культурних традицій. Як свідомий суспільний вибір перспектива європейської інтеграції – це вагомий стимул для успіху економічної і політичної трансформації, що може стати основою національної консолідації. Європейська інтеграція, таким чином, стає ключовою ланкою відкриття України світу, переходу від закритого тоталітарного до відкритого демократичного суспільства з культурними національними традиціями.

З метою реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу, забезпечення всебічного входження України у європейський політичний, економічний і правовий простір та створення передумов для набуття Україною членства у Європейському Союзі Указами Президента України затверджена Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу. Основними напрямками культурно-освітньої інтеграції визначено впровадження європейських норм і стандартів в освіті і культурі, поширення власних культурно-освітніх здобутків у ЄС.

Згідно зі “Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу”, затвердженої Указом Президента України, поряд з іншими напрямками європейської інтеграції культурно-освітній займає особливе місце. Воно зумовлене потенційною можливістю досягти вагомих успіхів у інтеграційному процесі саме на цих напрямках. Вони охоплюють галузі середньої і вищої освіти, перепідготовку кадрів, культуру.

Інтеграційний процес на відповідних напрямках полягає у впровадженні європейських норм і стандартів в освіті, поширенні власних культурно-освітніх здобутків у ЄС. У кінцевому результаті такі кроки спрацюватимуть на підвищення в Україні європейської культурної ідентичності та інтеграцію до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього середовища.

Здійснення даного завдання передбачає взаємне зняття будь-яких принципових, на відміну від технічних, обмежень на контакти і обміни, на поширення інформації. Особливо важливим є здійснення спільних культурних, освітніх та інших проектів, залучення українських вчених та фахівців до загальноєвропейських програм досліджень в галузі освіти і культури.

Протягом 1995-2004 р.р. Міністерство освіти і науки України на основі міжнародних документів з питань демократії, гуманізації в галузі освіти і прав людини здійснило ряд масштабних заходів по створенню нової нормативно-правової бази національної вищої освіти України. Прийнятий в Україні комплекс нормативно-правових документів, пройшов апробацію на міжнародному рівні і визначає ідеологію реформування всієї освітньої галузі.

На сучасному етапі державотворення нової України, надзвичайно актуальним є проблема естетичного виховання студентської молоді у закладах освіти і культури. Саме ці заклади, які працюють в умовах втрати як кадрового так і духовного потенціалу країни, вимагають удосконалення шляхів формування у студентської молоді якісно нового образного естетичного мислення та високого рівня моральної свідомості.

Однією з актуальних проблем сьогодення, яка гостро встає перед педагогічною громадськістю є проблема виховання студентської молоді в якій тісно взаємопов'язані естетичні знання, естетичний досвід та естетична активність.

Ці складові загальної мети визначають завдання діяльності сучасної вищої школи.

Національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) визначає стратегічну мету розвитку самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та духовного потенціалу, оновлення змісту професійної підготовки фахівців, які у контексті вимог сучасного соціального буття забезпечують включення підростаючого покоління у соціокультурну діяльність, актуалізують духовні сили молоді, покликаної бути майбутнім обличчям нації.

Формування у естетичному вихованні студентської молоді їх духовного потенціалу передбачає розширення морально-естетичного досвіду, що передбачає стимулювання творчої самореалізації у соціокультурній сфері.

Національна доктрина розвитку освіти, розвиток культури України «Про вищу освіту», концепція національного виховання, а також концепції естетичного виховання орієнтують вищу педагогічну школу на здійснення комплексу заходів щодо прилучення студентської молоді до художньо-естетичної культури, до різних видів мистецтва, до слова, як засобу духовного самовираження індивіда, до розвитку здібностей творчого засвоєння соціокультурного досвіду суспільства.

Естетичне виховання студентської молоді в умовах взаємодії закладів освіти і культури має як загальні так і специфічні тенденції. В умовах, коли у кожному навчальному закладі є свій студентський клуб і у ньому проводиться відповідна робота на порядок денний усе частіше виходить питання, про створення єдиного загального методичного центру з питань культурно-освітньої роботи серед студентів різних навчальних закладів того чи іншого міста.

Визначальними тенденціями розвитку світової освітньої та культурної системи стають поглиблення її фундаменталізації, посилення гуманістичної спрямованості, духовної та загальнокультурної складової освіти, формування у студентів системного підходу до аналізу складних технічних і соціальних ситуацій, стратегічного мислення, виховання соціальної та професійної мобільності. Необхідність підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає також прищеплення прагнення і навичок до самонавчання, самовиховання і самовдосконалення протягом всього активного та духовного життя.

В Україні розглянуті тенденції і особливості розвитку істотно ускладнюються ще й тим, що вони відбуваються на тлі процесів глибокої трансформації не тільки суспільно-політичного устрою та соціально-економічного укладу, а й суспільної психології, системи життєвих цінностей і орієнтирів, морально-етичної парадигми.

В Україні освіта та культура визнані одними з найголовніших складових загальнолюдських цінностей. Вектор сучасної політики і стратегії держави

спрямований на подальший розвиток національної системи освіти, адаптацію її до умов соціально-орієнтованої економіки, трансформацію та інтеграцію в європейське і світове співтовариство.

Сьогодні суспільство почало усвідомлювати принципово нову роль культосвітньої роботи у сучасному інформаційному світі, тому вона вже стала одним з найважливіших чинників політики.

Сьогодні в Україні реалізується програма естетичного навчання протягом усього життя людини. Країни-учасниці Болонського процесу підкреслюють важливий внесок вищої освіти у впровадження довічного естетичного навчання в реальність. Вони приймають міри щоб спрямувати національну політику своїх країн до цієї мети і спонукати ВНЗ збільшити можливості навчатися незалежно від віку, включаючи визнання попередньої освіти. Вони підкреслюють, що такі дії повинні бути невід'ємною складовою діяльності вищої освіти як основи естетичного виховання.

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

М.Е. Фролова

*Старший викладач кафедри педагогіки і психології
Херсонського національного технічного університету,
керівник психологічної служби університету*

В умовах сучасного розвитку українського суспільства особливої актуальності та значення набувають питання формування дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики. Необхідність теоретичного осмислення і практичного вирішення вказаної проблеми зумовлена соціально-економічними, культурологічними та психологічно-педагогічними чинниками. Під їх впливом відбувається професійна підготовка майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики, що передбачає визначення відповідних умов, необхідних для прийняття послідовних та ефективних педагогічних рішень.

Слід зазначити, що питання формування дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики тісно пов'язане з тими процесами, які відбуваються у соціально-економічній сфері України. Модернізація економіки, демократизація суспільних відносин, посилення ролі та відповідальності особистості на всіх етапах виробництва зумовлюють необхідність високоякісних змін у підготовці спеціалістів з економічної кібернетики. Вони мають відчувати тенденції економічного розвитку, усвідомлювати ризики сучасного виробництва, оцінювати існуючі перспективи виходу на нові і більш ефективні рівні розв'язання економічних завдань, виявляти креативну активність стосовно упровадження інноваційних технологій. За таких обставин перед вищою школою постають відповідальні завдання продуктивної підготовки спеціалістів з економічної кібернетики, які б відповідали вимогам сьогодення, були готові до викликів економічного життя країни.

Не менш гострим у вирішенні проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики є культурологічний аспект. Йдеться про культуру праці вказаних спеціалістів, їх спроможність організовувати економічні процеси на засадах культури праці, узгодженості рішень і дій, пов'язаних із забезпеченням відповідних програм, напрямів діяльності тощо. Як підтверджує сучасна практика, спеціалісти з економічної кібернетики мають бути активними виразниками ідеї системного, успішного, гармонійного вирішення економічних питань, прихильниками таких економічних рішень, які б дозволяли утримувати прояви соціального і особистісного, сучасного і традиційного, зовнішнього і внутрішнього. Привнесення в економічну практику необхідних аспектів культурологічного змісту суттєво змінює ставлення до рішень, які приймаються і які втілюються на певних етапах організації сучасного виробництва тощо.

Поряд із зазначеним слід виділити також психолого-педагогічні чинники, які відіграють важливу роль у підготовці майбутніх спеціалістів з економічної

кібернетики. По суті йдеться про якісно новий підхід в сфері професійної освіти, коли основу освітньо-виховної практики визначають не отримані знання, вміння та навички, а досвід, необхідний для прийняття самостійних і творчих рішень, пов'язаних з економічними процесами, управлінням виробництвом, налагодженням економічних зв'язків, співпраці з партнерами тощо. Сьогодні вища школа покликана переосмислити концептуальні та теоретичні засади професійної підготовки майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики, надавши при цьому пріоритетного значення особистісно орієнтованому підходу в організації навчально-пізнавального процесу.

Ураховуючи вказані аспекти можемо зробити висновок про те, що професійна підготовка майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики є актуально науково-педагогічною проблемою, під час вирішення якої необхідно ураховувати соціально-економічні реалії сьогодення, тенденції посилення взаємозв'язку економічних та культурологічних процесів, а також роль і можливості особистості у прийнятті та реалізації економічних рішень.

У зв'язку із зазначеним посилюється увага вчених-педагогів до питань, що пов'язані з формуванням дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики. В умовах сучасної практики можна спостерігати пошук відповіді на ці питання, намагання визначити шляхи розв'язання вказаної проблеми. Нами виділено декілька підходів, на які розраховують дослідники. Серед них заслуговує на підтримку підхід, суть якого полягає у формуванні дослідницької компетентності майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики як духовно-функціональної властивості особистості, спроможної активно сприймати економічні процеси, самостійно оцінювати їх зміст та спрямовувати, а також творчо інтерпретувати вказані явища, визначити характерні тенденції та характер розвитку. За таких обставин виникає необхідність внесення відповідних змін і доповнень в сучасну практику педагогічного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх спеціалістів з економічної кібернетики та формування у них дослідницької компетентності.

Удосконалення виконавчої влади та місцевого самоврядування

ПІДГОТОВКА ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СИСТЕМІ МАГІСТРАТУР ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК СКЛАДНИК ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ НАМІРІВ УКРАЇНИ

І.П.Лопушинський

Херсонський національний технічний університет

Відданість публічних службовців справі – це вагомий внесок в адміністративну реформу та європейську інтеграцію нашої країни. Формування команди адміністративної еліти, здатної мобільно реагувати на запити суспільства, підготовка висококваліфікованих управлінців, які є взірцем професіоналізму, порядності та патріотизму, є важливою складовою у справі реалізації реформ, ініційованих Президентом України [1].

У травні 2011 року виповнилося 15 років з дня заснування магістратур, що відповідно до Указу Президента України від 30 травня 1995 року №398/95 “Про систему підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців” здійснюють підготовку державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування за освітньо-кваліфікаційним рівнем “Магістр” напряму підготовки “Державне управління”.

Порядок прийому на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за спеціальністю “Державна служба” галузі знань “Державне управління” та працевлаштування випускників затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 року №789.

Магістратуру державного управління Херсонського національного технічного університету відкрито 1 вересня 2009 року.

Відповідно до рішень Державної акредитаційної комісії Міністерства освіти і науки України від 30 березня 2010 року №82 та від 24 червня 2010 року №84 в університеті ліцензовано та акредитовано за IV рівнем спеціальність 8.15010002 “Державна служба” напряму підготовки “Державне управління” освітньо-кваліфікаційного рівня “Магістр” за спеціалізаціями “Економіка” та “Адміністративний менеджмент”. Ліцензійний обсяг – 50 осіб (25 денна і 25 – заочна форми навчання). Термін дії ліцензії і сертифіката про акредитацію – до 1 липня 2020 року.

8 жовтня 2010 року в ХНТУ здійснено перший, а 5 жовтня 2011 року – другий випуск магістрів державної служби в кількості 25 осіб щороку, 16 з яких отримали дипломи з відзнакою. Випускники магістратури працевлаштовуються в установленому порядку на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування за сприяння територіального органу Національного агентства України з питань державної служби.

2011-2012 навчального року в магістратурі державного управління ХНТУ навчається 75 осіб (25 за денною і 50 за заочною формами навчання), зокрема, за денною і заочною формами навчання за замовленням Нацдержслужби України навчається 50 державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування Херсонської області та Автономної Республіки Крим.

Підготовку магістрів державної служби здійснюють провідні вчені університету д.держ.упр., професор, заслужений працівник освіти України І.П.Лопушинський, д.держ.упр., професор В.Ф.Мартиненко, д.держ., упр, професор Р.М.Плющ, д.держ.упр., професор О.М.Іваницька, д.пед.н, професор Г.М.Сагач, к.держ.упр., доцент, доктор філософії Е.Х.Топалова, к.держ.упр., доктор філософії, доцент Я.М.Казюк, к.держ.упр., доктор філософії, старший викладач І.М.Тохтарова, к.філол.н., доцент В.М.Демченко, к.психол.н, доцент Л.В.Змієвська, к.т.н., доцент М.О.Дурман, к.держ.упр., старший викладач О.В.Проніна, к.держ.упр., старший викладач І.М.Попова, к.держ.упр., старший викладач Р.Ю.Биков, к.філол.н., доцент Н.С.Фоменко, к.е.н., доцент О.І.Зайцева та ін.

При магістратурі державного управління функціонує наукова лабораторія з проблем державного управління та місцевого самоврядування, яку очолює д.держ.упр., професор І.П.Лопушинський.

З 2010-2011 навчального року при кафедрі державного управління і місцевого самоврядування відкрито аспірантуру за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління, де навчаються 3 аспіранти і 4 здобувачі наукового ступеня кандидата наук з державного управління. Керівництво підготовкою аспірантів та здобувачів здійснюють д.держ.упр., професор І.П.Лопушинський та к.держ.упр., доктор філософії, доцент кафедри, координатор магістратури державної служби ХНТУ Е.Х.Топалова. Аспірантами та здобувачами кафедри є А.Задніпрний, Н.Кветкіна, В.Ключевський, А.Кнорр, О.Момоток, Б.Руденко, Г.Сенюк.

З 2009 року в ХНТУ виходить збірник наукових праць “Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології”, що відповідно до рішення президії ВАК України від 23 лютого 2011 року №1-05/2 має загальнодержавний статус і є фаховим з державного управління. З 2012 року заплановано випуск електронного наукового фахового видання з державного управління “Державне управління і місцеве самоврядування: теорія та практика”. Крім того, ведеться організаційна робота щодо відкриття в університеті нової спеціальності – “Електронне урядування”.

Науково-педагогічну діяльність у магістратурі державної служби ХНТУ здійснює кафедра державного управління і місцевого самоврядування, що веде свій початок від листопада 2008 року, коли в Херсонському національному технічному університеті було створено кафедру державного управління, педагогіки та психології (рішення Вченої ради від 24 жовтня 2008 року, протокол №2, наказ ректора ХНТУ №360 від 14 листопада 2008 року).

Рішенням Вченої ради ХНТУ від 25 серпня 2011 року (протокол №1) та наказом ректора від 30.08.2011 №240 кафедру було перейменовано на кафедру державного управління і місцевого самоврядування.

Метою діяльності кафедри державного управління і місцевого самоврядування є підготовка висококваліфікованих фахівців державних службовців

і посадових осіб місцевого самоврядування відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки магістрів державної служби.

У своїй науковій та навчально-методичній роботі кафедра активно співпрацює з іншими навчальними закладами, що здійснюють підготовку магістрів державного управління та магістрів державної служби, зокрема: Національною академією державного управління при Президенті України, Академією муніципального управління (м.Київ), Дніпропетровським, Одеським та Харківським регіональними інститутами державного управління при Президенті України, Івано-Франківським національним технічним університетом нафти і газу, Інститутом державного управління Чорноморського державного університету імені Петра Могили (м.Миколаїв), Інститутом державного та муніципального управління Класичного приватного університету (м.Запоріжжя) та ін.

Щомісяця молоді вчені кафедри беруть участь у методологічному семінарі, у ході якого аналізуються актуальні питання роботи над дисертаційними дослідженнями, здійснюється обмін досвідом наукових досліджень. Крім того, аспіранти і здобувачі кафедри беруть участь у написання навчально-методичних матеріалів для підготовки кадрів державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, читають лекції та проводять практичні заняття для слухачів магістратури державної служби.

Серед можливих шляхів дальшого розвитку системи професійної підготовки державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування та вдосконалення роботи магістратури державної служби ХНТУ з урахуванням вимог сьогодення можна виокремити такі: по-перше, урегулювання організаційно-правового механізму професіоналізації державної служби надасть можливість суттєво підвищити попит органів влади на освітні послуги навчальних закладів системи підготовки державних службовців. По-друге, запровадження PR-менеджменту та маркетингового підходу як напрямів ефективної та стратегічної управлінської діяльності вищого навчального закладу, застосування зазначених методик допомагає розв'язувати не лише питання просування освітньої установи на ринку, але й такі важливі управлінські завдання, як забезпечення організації інформацією про громадську думку, вироблення відповідних стратегій і прогнозування стрижневих тенденцій розвитку. По-третє, розробка нових навчальних програм за оновленим галузевим стандартом надасть можливість зорієнтувати на кар'єрне зростання державних службовців і передбачити перехід від нижчих до вищих категорій. Слід подбати про запровадження нових навчальних дисциплін, якісно відмінних від традиційних за структурою та змістом спрямованості на узагальнені універсальні знання, формування державного службовця нової формації. По-четверте, важливим аспектом стандартизації професійної освіти магістрів державної служби є створення єдиної узгодженої системи з їхньої підготовки [3, с.62-63].

Як зазначає Голова Національного агентства України з питань державної служби, к.ю.н., доктор публічного права (Франція) В.В.Толкованов, "ми маємо чітко усвідомити, що система професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування має пройти період модернізації, перегляду стереотипів, що сформувалися за останні десятиліття. Питання стоїть таким чином: або ми реформуємо систему професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, або не зможемо подолати виклики часу і назавжди відстанемо від Національного плагну дій, ініційованого Президентом України" [2, с.4-5].

Отже, на наше глибоке переконання, випускники магістратури ХНТУ напряму "Державне управління" здатні втілити в життя реальні амбітні плани соціального та економічного розвитку, які сьогодні ставить перед ними Україна. В умовах відкритої конкуренції їм належить втілювати в життя відповідальні завдання захисту інтересів та прав українських громадян. Науково-педагогічному складу магістратури разом зі слухачами належить безвідкладно сформувати потужний, не обтяжений стереотипами минулого, людський кадровий ресурс, спроможний узяти на себе відповідальність за долю держави й суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Привітання начальника Головного управління державної служби України з нагоди 15-річчя заснування магістратур, які здійснюють підготовку державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування за освітньо-кваліфікаційним рівнем "Магістр"

- напрямку підготовки “Державне управління” //Вісник державної служби України. – 2011. - №1. – С.1.
2. 2. Толкованов В.В. Підходи до модернізації системи професійного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування в умовах реформування державного управління в Україні //Виклики та стратегічні орієнтири розвитку системи професійного навчання персоналу органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах реалізації адміністративної реформи: Збірник доповідей наради щодо шляхів модернізації професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. – Одеса, 21 вересня 2011 року. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – С.4-11.
 3. 3. Топалова Е.Х. Проблеми та перспективи діяльності магістратур державної служби у 2011-2012 н.р. у контексті державної кадрової політики //Виклики та стратегічні орієнтири розвитку системи професійного навчання персоналу органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах реалізації адміністративної реформи: Збірник доповідей наради щодо шляхів модернізації професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. – Одеса, 21 вересня 2011 року. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – С.61-64.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК ЧИННИК РОЗБУДОВИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

З.М. Сіоніхіна

*Аспірант кафедри державного управління і менеджменту
Національної академії державного управління при
Президентіві України*

У контексті адаптації України до стандартів ЄС на часі розбудова інституціональної спроможності та модернізація системи державного управління. Як показує досвід розвинених країн, серед основних напрямків еволюції державного управління має визначатися орієнтир на якість професійної діяльності. Впливовим чинником підвищення ефективності державного управління, рівня якості надання державних послуг юридичним і фізичним особам визначається впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів державного управління.

Кадрові технології, які передбачають наявність показників результативності професійної діяльності, сьогодні репрезентують відносно нові поняття, такі як «професійна компетенція» і «професійна компетентність». Ясність і однаковість сприйняття усіма учасниками державно-управлінського процесу значення нових понять та прискорення впровадження їх у роботу з кадрами державної служби розглядається як інструмент забезпечення передбачуваних змін.

Водночас, в Україні понятійному апарату, дефініціям науки державного управління притаманні нечіткість, невизначеність, дискусійність, що негативно впливає на розвиток теорії і практики державного управління [4, с.3]. Крім того, актуальність проблеми продиктована тим, що упродовж майже 50-ти років усталеного погляду на поняття «компетенція» і «компетентність» немає і досі в науці взагалі. Виникнувши у контексті запровадження компетентнісного підходу, започаткованого в Америці ще у 70-х роках ХХ ст. [6; 7], обидва поняття були і залишаються предметом наукових досліджень та дискусій багатьох науковців різних сфер і до сьогодні.

Сутністю однієї із основних причин, яка не дозволяє досі довести дані питання до технологічної розробки та до активного його впровадження і практичного застосування є те, що деякі автори не поділяють, або не проводять чітких відмінностей між даними синонімічними концептами. А за умови відсутності

чітких, усвідомлених уявлень з означеної проблеми, нова термінологія не сприяє ані осмисленню проблем, пов'язаних із сферою професійної діяльності, ані опрацюванню вже досягнутого на практичному рівні.

Неналежне сприйняття проблеми трактування понять «компетенції» і «компетентності» у галузі науки і сфері діяльності, пов'язаних з державним управлінням і державною службою України, породжує не тільки слабку наукову розробленість, але і нормативну неврегульованість питання щодо впровадження компетенцій і компетентностей, довільне вживання понять, їх термінологічне змішання та взаємозамінне використання, яке характерне не тільки для управлінців, а нерідко й для науковців [2]. А отже, спричиняється перекрученість смислового навантаження, гальмування чіткого науково-офіційного визначення базового понятійного апарату та його законодавче закріплення.

Щоб дійсно розв'язати цю проблему, необхідно досягти чіткості і узгодженості визначень усіма учасниками дискусій, що є вкрай важливою і складною задачею з огляду на те, що над визначенням та розмежуванням цих понять працюють вчені різних галузей знань (лінгвісти, соціолінгвісти, лінгвокультурознавці, психологи, педагоги та ін.), а також, на більш узагальненому рівні, міжнародні організації сфери освіти.

Узагальнення вивчення наукових доробок дає підстави, насамперед, зауважити, що вказані поняття існують у різних просторах: компетенція – у просторі соціального, а компетентність існує у просторі культурного [1].

«Компетенція» визначається державою, певними установами або окремими особами, які організовують той чи інший вид діяльності, а «компетентність» набувається у процесі оволодіння знаннями, вміннями, навичками (компетенціями) і вказує на здатність і схильність індивіда до виконання певного виду діяльності [5, с. 13].

Із врахуванням перекладу англійських термінів «competence» і «competent» (відповідно «компетенція» і «компетентність»), перший означає «здатність, уміння, правомочність», а другий перекладається як «повноправний, правомочний, встановлений, законний».

Під компетенцією слід розуміти те, чим людина володіє (здібності, вміння, коло повноважень, коло питань), а під компетентністю – характеристику людини (тобто володіння компетенцією; людина знаюча, обізнана) [3].

Таким чином, компетенція виступає базовою характеристикою індивіда, яка визначає успішні дії в професійних ситуаціях, а компетентність – це діяльність, яка виражає здатність індивіда вирішувати робочі завдання.

Необхідно зазначити також, що поняття компетенцій та компетентностей є значно ширшим за такі поняття, як знання, уміння, навички, тому що вони передбачають спрямованість особистості (мотивацію, ціннісні орієнтири), її здатність переборювати стереотипи, відчувати проблеми, виявляти проникливість, гнучкість мислення, характер, самостійність, цілеспрямованість, вольові якості.

Визначаючи поняття «компетентність» і «компетенція» можна побачити, що різниця між цими двома поняттями доволі суттєва. І плутанина між ними може мати небажані наслідки, оскільки без усвідомлення сутності цих понять неможливо ввести стандарти професійної компетенції, пов'язані із вимогами суспільства як у системі державного управління в цілому, так і в її окремих елементах (йдеться про державних службовців усіх рівнів та посадових осіб місцевого самоврядування), ні вибудовувати адекватний освітній процес та розробляти відповідні цілі і задачі навчання і готувати спеціалістів у рамках нової компетентнісної парадигми.

Отже, розвиток державного управління потребує розвитку понятійно-категоріального апарату. І, враховуючи процеси глобалізації, які супроводжуються створенням Європейського адміністративного простору, що має на меті зближення та уніфікацію діяльності державних структур як теперішніх, так і потенційних членів ЄС, розбудова системи категорій може виступати однією з основ визначення рівня управлінської думки та інтерпретації змісту державно-управлінської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вірченко С. Про компетенцію та компетентність / С. Вірченко [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:pws4KjYy7dIJ:politiko.ua/>
2. Гогіна Л. М. Компетенції та компетентності в державній службі України: до проблеми понятійного апарату / Л. М. Гогіна // Державне управління: теорія та практика. – 2007. – № 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej6/index.htm>
3. Иванов Д. Компетенции и компетентностный подход в современном образовании. / Д. Иванов. – М. : Чистые пруды, 2007. – 32 с. (Библиотека «Первое сентября». Серия «Воспитание. Образование. Педагогика». Выпуск №6 (12))
4. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління / В.Я. Малиновський // Центр сприяння інституційному розвитку державної служби. – К., 2005, – 254 с.
5. Фурсова Л. Від літературної компетенції – до життєвої компетентності / Л. Фурсова // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – №5. – С. 12–21.
6. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Н.Хомский. – М., 1972 (англ. 1965).
7. McClelland, D.C. Testing for Competence Rather than for Intelligence / D.C. McClelland // American Psychologist. – 1973 – №28. – P.1-14.

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

О.М. Федорчук

Доцент кафедри агробізнесу та права ДВНЗ Херсонський державний аграрний університет, кандидат економічних наук

В.В. Зубенко

Доцент кафедри агробізнесу та права ДВНЗ Херсонський державний аграрний університет

Поняття місцевого самоврядування досить багатоаспектне та багатогранне. Слушним є визначення місцевого самоврядування як специфічної форми публічної влади, яка самостійно реалізується суб'єктами місцевого самоврядування шляхом вирішення в рамках законодавства питань місцевого значення і не входить у систему державної влади [1, с. 496-497].

Виходячи з положення ст.5 Конституції України про те, що народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, останні не входять до системи органів державної влади. Звідси випливає, що місцеве самоврядування посідає окреме місце в механізмі управління суспільством і державою і його необхідно розглядати як окрему форму народовладдя.

Зазначена характеристика дозволяє визначити місцеве самоврядування як самостійну (поряд з державною владою) форму публічної влади – публічну владу територіальної громади. Хоча деякі науковці стверджують, що органи місцевого самоврядування самостійно здійснюють частку громадських справ «з дозволу держави», а саме місцеве самоврядування – це «влада, похідна від державної влади, яка діє з дозволу держави» [2, с.34-35].

Крім того, стверджується, що право на місцеве самоврядування «не має свого поза державного джерела і не є властивим правом територіальної громади», а органи місцевого самоврядування розглядаються як «конституційно встановлена організаційно-правова форма реалізації участі громадян в управлінні державними справами і реалізації своїх суб'єктивних прав у цій сфері» 3, с.29].

Найбільш детально нормативне визначення місцевого самоврядування дає ст. 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»: «Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання кількох сіл, селища та міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб

місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України [4, с.170].

Аналізуючи законодавство, що регулює функціонування місцевого самоврядування в Україні, його можливо класифікувати за правовими актами різного рівня: конституція України – закладає конституційні основи місцевого самоврядування; закони, що регулюють засади місцевого самоврядування, повноваження органів та посадових осіб (Про місцеве самоврядування, Про статус депутатів місцевих рад, про органи місцевого самоврядування, Про всеукраїнський та місцевий референдуми...); закони, що визначають порядок формування органів місцевого самоврядування та обрання голів територіальних громад (Про вибори депутатів місцевих рад, сільських, селищних та міських голів); закони, що є визначальними для формування ресурсів місцевого самоврядування, порядку формування бюджетів, встановлення податків і зборів тощо (Про систему оподаткування, Про місцеві податки та збори, Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, Про плату за землю...); галузеві закони, що визначають місце і роль органів та посадових осіб місцевого самоврядування у певних галузях правовідносин, що належать до предмету регулювання цими законами (Земельний кодекс, Про об'єднання громадян, Про підприємництво, про охорону навколишнього природного середовища...); нормативні акти Кабінету Міністрів України, міністерств, відомств, інших органів виконавчої влади, що ухвалюються на основі законів України і визначають порядок реалізації певних норм цих законів (організація тендерних закупівель тощо); нормативні акти місцевої ради, що встановлюють особливості здійснення місцевого самоврядування в певній громаді та правила і процедури роботи органів місцевого самоврядування [5, с.20].

Таким чином, автори приходять до висновку, що без потужного місцевого самоврядування демократичний розвиток регіонів та України в цілому не є можливий. Адже сила його визначається спроможністю територіальної громади безпосередньо або через демократично обрані органи, вирішувати самостійно і під свою відповідальність місцеві проблеми, тобто проблеми повсякденного життя людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ярмиш О.Н., Серьогін В.О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні / За заг. Ред.. Тодики Ю.М. Навч. посібник. – Харків: Вид-во Нац. Ун-ту внутр. справ, 2002. – С. 496-497.
2. Шумянкova Н.В. Муниципальное управление: Учебное пособие.-М.: Экзамен, 2002. – С. 34-35.
3. Мартиненко П.Ф. Децентралізація у здійсненні державної влади як конституційний принцип в Україні // українсько-європейський журнал міжнародного та порівняльного права: Спеціальний випуск.-Т.1.- Вип. 2.- 2001. – С.29.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР, ВВР, 1997, №24. – С. 170.
5. Місцеве самоврядування у громаді: практ. посіб. для депутатів місц. рад та активістів громад / За ред.. А. Ткачука. – К.: Інститут громадянського суспільства: ТОВ «ІКЦ ЛЕСТА», 2004. – С. 20.

«ПОРОЧНИЙ ЕФЕКТ» ТА «ЗОНА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ» У СФЕРІ СИСТЕМНОГО РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

О.В. Молодцов

*Професор кафедри державного управління та місцевого
самоврядування Східноєвропейського університету економіки
і менеджменту, д.н.держ.упр.*

Одна із головних проблем реформування публічної влади полягає в усуненні інституціональної незавершеності місцевого самоврядування, що пов'язано передусім з відсутністю повноцінного самоврядування на районному та обласному рівнях. Як правило, консервативність та апатичність влади щодо проведення системних реформ пояснюється відсутністю політичної волі та інстинктом самозбереження державної влади. На наш погляд, існує ще один важливий методологічний аспект цієї проблеми, який полягає в усуненні таких факторів як «порочний ефект» і «зона невизначеності» у сфері системного реформування публічної влади. Ці два аспекти поставленої проблеми тісно пов'язані з соціально-психологічними чинниками здійснення влади. На думку автора, саме негативні соціально-психологічні чинники, що базуються на міжінституціональній недовірі, створюють «порочний ефект» у реформуванні будь-якої сфери життєдіяльності суспільства.

«Порочним ефектом» французький соціолог Крозьє (Crozier) називає дисфункціональні ефекти, які з'являються внаслідок раптових і непередбачуваних процесів колективної дії, хоча кожний член соціуму діє на підставі чистої раціональності [1, С.96]. Соціально-психологічні чинники є вирішальними щодо реалізації завдань реформування публічної влади. Низький рівень міжінституціональної довіри, як правило, призводить до аморальної практики як суб'єктів влади так й суспільства і зниження рівня демократичності політичної системи в цілому. У такій ситуації процеси взаємодії і прийняття рішень регулюються не стільки правовими нормами, скільки нормами, що формуються у так званій «зоні невизначеності» (термін французького соціолога М.Крозьє) [2]. Для людей, які не знайомі з нормами «зони невизначеності», останні виступають незрозумілою ірраціональною силою, яка спроможна звести нанівець всілякі раціональні дії тих суб'єктів, які є учасниками спільної дії, але не знайомі з правилами та закономірностями «зони невизначеності». М.Крозьє використовує цей термін для характеристики проблеми опору змінам, які порушують або несуть загрозу порушити усталений статус члена колективу, організації, суспільства, що ґрунтується на звичних для нього правилах гри.

Головну роль в «зоні невизначеності» відіграє співвідношення формального та неформального «статусу» людини (суб'єкта влади чи суб'єкта громадянського суспільства). Регулюючими суспільне життя нормами виступають у такій ситуації статусні, а не правові норми, які визначають принципи і характер взаємовідносин людей в реальному владному просторі. У «зоні невизначеності» формуються не декларовані, а реальні стимули діяльності суб'єктів влади та вплив одного учасника (актора) на вибір (рішення) іншого. Будь-який соціальний актор чинитиме опір змінам, які, за його думкою, позбавляють його можливостей контролю за «зоною невизначеності», й тим самим статусу, який дає змогу впливати на рішення інших. У випадку протиріччя між офіційно задекларованими цілями та власними інтересами, для збереження «зони невизначеності» у суб'єкта влади виникає необхідність в інформаційній непрозорості діяльності учасників. Саме тому головними характеристиками «зони невизначеності» є консервативність та інформаційна закритість, які стають нездоланим бар'єром проведення справжніх реформ, оскільки вони спрямовані на обмеження центральної влади за рахунок передачі окремих повноважень іншим суб'єктам публічно-управлінської діяльності.

Зміст поняття «зона невизначеності» показує також, що така реформа не може відбутись простим прийняттям нормативного акту. Побудова сучасної моделі влади має виходити з філософії реформ, за якою прагнення людини (суб'єкта влади) до

захисту особистих інтересів, в тому числі суто егоїстичних, є природним бажанням. В ідеальному варіанті, узгодження егоїстичних інтересів з суспільними потребує одночасного перегрупування всіх елементів соціальної організації, а не тільки системи публічної влади, з урахуванням можливого опору запланованим змінам з боку людей, які мають в цій системі свої егоїстичні інтереси. Розуміння ролі цього соціально-психологічного фактору в процесі змін має не лише світоглядне та методологічне значення але й суто практичне. Його дія виявляється у безпосередній практиці публічного управління економікою і політикою, іншими сферами суспільного життя.

Сказане вище, пояснює те, що, не зважаючи на створення досить потужної, з погляду принципів європейської локальної демократії, концептуально-правової бази в сферах децентралізації публічної влади, факт правової реальності у більшості випадків не стає мотивуючим елементом практичної дії і регулятором взаємовідносин, справжнім стимулом реформування публічної влади в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соломкина М. М. Изменение как социологическая проблема и как системный феномен / М. М. Соломкина // Вестник Московского университета. Сер. 18. Социология и политология. – 1998. – № 1. – С. 93–100.
2. Спиридонова В. И. Бюрократия и реформа: (анализ концепции М. Крозье) / В. И. Спиридонова. – М. : ИФРАН, 1997. – 201с.

ОСНОВИ ІНСТИТУЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В ЕКОНОМІЦІ РИНКОВОГО ТИПУ

Г.П. Щаслива

Заступник директора з навчально-методичної роботи, старший викладач Міжрегіональної Академії управління персоналом Херсонський інститут, аспірант

Зміни в економіці України, зумовлені адаптацією державної політики до умов ринкової економіки, яку сповідують розвинені країни Європи, потребують підвищеної уваги до регулювання цих процесів. Ринкова економіка являє собою змішану господарчу систему, механізми регулювання якої представлені як об'єктивні важелі конкурентно-цільового регулювання, так і різними засобами державного впливу. Основна ланка ринкової економіки – конкурентний ринок. Ринок по своїй природі є саморегулюючою системою, але не виключає необхідність втручання держави. Проблема вибору та поєднання багатоподібних форм механізмів державного регулювання є однією з дискусійних як в Україні, так і в інших країнах [1,3].

Підхід до рішення даної проблеми розділяють представники різних шкіл та напрямків економічної науки. Розглянемо лише деякі з них.

Отже, теорію державного регулювання економіки, як відомо, розробив Джон Мейнард Кейнс і його послідовники. За теорією Кейнса коливання сукупних витрат впливають передусім на виробництво і зайнятість, а не на ціни. Тому кейнсіанці вважають, що рівень виробництва, зайнятості, доходів і цін формується на підставі підвищення попиту, інвестицій, зростання експорту і державних витрат. Ці фактори є об'єктами державної економічної політики і перебувають під впливом держави. Особливістю теорії є те, що ринок сам по собі не може забезпечити повної економічної стабільності, а тому держава зобов'язана відігравати активну роль у стабілізації економіки і пом'якшенні економічних спадів і піднесень. Для цього потрібно формувати відповідну державну економічну політику, ефективно використовуючи економічні, правові та адміністративні важелі. Держава повинна не тільки стимулювати зниження відсоткової ставки комерційних банків, а й запроваджувати масштабні державні закупівлі з метою збільшення сукупного платоспроможного попиту [6].

Тобто, важливою і необхідною умовою розвитку національної економіки, за кейнсіанською теорією, є висока інвестиційна активність підприємців і держави.

Національне виробництво прямо залежить від капіталовкладень у науку, техніку, підготовку висококваліфікованих кадрів, організацію виробництва і праці, а останні за умови їх виконання діють як мультиплікатор – забезпечують економічне зростання у розширеному варіанті. Обмеження ролі держави не є самоціллю реформ. Навіть у разі високоорганізованої ринкової системи потрібно удосконалювати роботу органів державної влади для ефективного задоволення суспільних потреб [4].

В свою чергу М.І. Туган-Барановський, по суті, заклав підвалини сучасної інвестиційної теорії циклів, випередивши основну ідею кейнсіанської теорії циклів “інвестиції – заощадження – інвестиції” як вихідний внутрішній імпульс усього механізму циклічних коливань. Він визначив функціональний взаємозв’язок основних чинників економічної ефективності, втілений Дж. Кейнсом у його “мультиплікаторі”.

Слід зауважити: на взаємозв’язок процесів інвестування, заощадження і споживання значний вплив мають такі чинники, як очікування споживачів (продавців), тип ринкової конкуренції, сприятливість ринкової кон’юнктури, фаза економічного циклу тощо. Так, широко відома модель росту Солоу, яка показує механізм впливу заощаджень, збільшення населення і зростання НТП на рівень життя і його динаміку. Солоу визначає оптимальну норму заощаджень, за якої встановлюється стабільність росту економіки з максимальним рівнем споживання на ефективну одиницю робочої сили. Таким чином, підкреслимо: на досліджувані макроекономічні процеси значний вплив мають взаємопов’язані соціально-економічні, техніко-організаційні, природно-демографічні, морально-психологічні і політичні чинники.

Прибічники монетаризму стверджують, що ринкова економічна система з досить великим ступенем конкурентності умов господарювання знаходиться в певному стані постійної рівноваги, яка сама по собі визначає найбільш повне використання виробничих можливостей суспільства та виконання критерію оптимальності Парето: “Соціальний добробут досягає мінімуму, якщо неможливий перерозподіл ресурсів, не знижуючи добробуту навіть однієї людини” [4].

Монетаристи виступають за значне зниження державного втручання в економіку. Мету держави вони бачать у створенні умов функціонування механізмів конкурентно-цільового, шляхом підтримки конкурентних умов господарювання, що й повинні, на їх думку, усунути болісні коливання ділової активності [2].

Однак кейнсіанці та монетаристи єдині в тому, що підвищення реальних доходів і зайнятості залежить від відповідного росту інвестицій. Але на цьому їхні єдині погляди і завершуються.

Монетаристи наполягають на тому, що підвищити інвестиційні витрати можна, лише збільшуючи стимули до заощаджень. Навпаки, Кейнс стверджував: якби вдалося підтримувати рівень інвестицій, то заощадження утворювалися б самі собою. З погляду кейнсіанців, зниження сукупного попиту, що дозволяє підтримувати високий рівень виробництва і зайнятості, а також заощадження, які скорочують цей попит, неодмінно призведуть до уповільнення економічного росту.

Суть монетаристського підходу полягає у тому, що ринки достатньою мірою конкуренти і система конкуренції забезпечує високий ступінь макроекономічної стабільності. Корені монетаризму сягають класичної економічної теорії. Згідно з нею ринкова конкуренція забезпечує гнучкість цін і ставок заробітної плати й веде до того, що коливання сукупних витрат впливають на ціни продукції і ресурсів, а не на рівень виробництва і зайнятості.

За теорією А. Сміта державне регулювання інвестиційних процесів визначає низку функцій, які має виконувати держава: оборона країни, виконання правосуддя, народна освіта, утримання громадських установ, сприяння економічному розвитку тощо. Сприяння економічному розвитку А. Сміт розумів як часткове втручання держави в економічні процеси, зокрема з метою обмеження непродуктивного споживання, яке гальмує інвестування.

Таким чином, погляди кейнсіанців і монетаристів на приватний та державний сектор протилежні. З погляду кейнсіанців, нестабільність приватних інвестицій обумовлює дестабілізацію економіки і держава відіграє позитивну роль, застосовуючи відповідні стабілізаційні засоби. З погляду монетаристів, держава робить негативний вплив на економіку, послаблює здатність ринкової системи забезпечувати значну стабільність. Вона проводить фіскальні і кредитно-грошові заходи, які хоча і мають позитивну мету, обумовлювали дестабілізацію, боротися з

якою покликана сама. На думку монетаристів, кредитно-грошова політика визначає небагато більший рівень економічної активності, ніж вважають кейнсіанці, а в інвестиціях вбачають єдиний важливий чинник, що визначає рівень виробництва, зайнятості і цін.

Зазначимо, що кожна із концепцій має позитивні і негативні характеристики. Кейнсіанська концепція стабілізації домінувала в повоєнний період у розвинутих країнах Європи, що мали зруйновану економіку. Останніми десятиріччями, коли економіка стабілізувалася, у США почали дедалі більше схилитися до монетаризму. В Японії ж з повоєнного часу і сьогодні простежується кейнсіанський підхід до управління економікою.

Досвід держав Євросоюзу, свідчить, що монетарний підхід є найбільш перспективним для використання в умовах розвинутого ринку за наявності високого рівня розвитку, а кейнсіанський – у період становлення ринку, коли найдоцільнішим є активне втручання держави у розвиток соціально-економічних процесів і насамперед довгострокове регулювання економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абалкин Л. Роль государства в становлении и регулировании рыночной экономики // Вопр. экономики. 1997. № 6.-С. 15-16.
2. Бобров В. Я. Основы рыночной экономики: Підручник. К., 1995. – С. 33-35.
3. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін.- К.: КНЕУ, 2000. – 321 с.
4. Державне регулювання економіки / За ред. І. Р. Михасюка.- К.: Атіка, Ельга-Н, 2000.- 592 с.
5. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін.- К.: КНЕУ, 2000. – 321 с.
6. Кейнс Дж. М. Избранные произведения: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1993. – 385с.

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: ПІДВИЩЕННЯ АКТИВНОСТІ ГРОМАД – ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНОГО, ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ РАЙОНУ

П.М. Збаровський

Голова Новотроїцької районної державної адміністрації

Розвиток місцевого самоврядування в Україні є локомотивом, який інтегрує європейські цінності в життя кожного українця, кожної громади. Прийняття 21 травня 1997 року Закону України "Про місцеве самоврядування" та ратифікація 15 липня 1997 року Україною Хартії місцевого самоврядування стали основою, корінням формування самоврядування в незалежній Україні. У Новотроїцькому районі функціонує 17 сільських, 2 селищних та 1 районна ради, які представляють інтереси 37,3 тис. жителів району. Діяльність всіх місцевих рад направлена на підвищення рівня життя членів громад, ефективне розпорядження комунальним майном та фінансовим ресурсом.

Новотроїцький район - це багатий таврійський край з неосяжними щедрими степами, з унікальним теплим кліматом та доброзичливими й працьовитими людьми. Район характеризується розвинутим виробництвом зернових (пшениця, ячмінь, кукурудза), зернобобових (горох, соя), технічних (соняшник) культур, овочівництвом, баштанництвом і тваринництвом м'ясо-молочного напрямку. Все це створює базу для розвитку переробної промисловості - повної переробки виробленої в районі продукції.

Територія району становить 229,8 тис. га, площа сільськогосподарських угідь (по всіх категоріях господарств) складає 183,1 тис. га (9,3% угідь Херсонської області), в тому числі 151 тис. га ріллі, з них до 70 відсотків темно-каштанових ґрунтів, що за своїми характеристиками придатні для стабільного вирощування сільськогосподарської продукції. Одна з переваг аграрного виробництва - наявність в районі 72 тис. гектар зрошуваних земель Каховської зрошувальної системи (49 тис. га діючого, 23 тис. га потребують ремонту та переоснащення). Наявність в районі 3173,5 га ставків та значних площ мисливських угідь створюють можливість

широкого розвитку мисливства та рибальства, вирощування риби та її переробки. У районі розвинута переробна промисловість: виробництво твердих та плавлених сирів, вершкового масла, борошна, хліба, хлібобулочних та макаронних виробів.

Район має автомобільне сполучення з основними регіонами країни. Через нього проходять автошляхи: Генічеськ-Асканія Нова, Херсон-Каховка-Генічеськ.

Однак наявність певних ресурсів не є запорукою успішного функціонування та розвитку громад. Жорстка централізація виконавчої влади комуністичною партією Радянського Союзу фактично знищила місцеве самоврядування, яке формувалося в Україні не одну сотню років. Відновлення традицій, формування громадянського суспільства потребує зусиль та часу.

Українське село в історичному розрізі є основою культурної спадщини, суспільних відносин, в певній мірі, економічною базою держави. Цей історичний відбиток залишається важливим як для сучасної України, так, мабуть, матиме суттєвий вплив і в майбутньому. Незважаючи на стрімкий процес урбанізації, у селах мешкає досить значна частина громадян України, а рівень їх життя відстає від потенційних можливостей, які є в природних ресурсах краю, а також у самих мешканцях, які в більшості своїй є працелюбними і освіченими людьми.

Однак існує багато як об'єктивних так і суб'єктивних причин, які самотужки подолати не в змозі жодна людина і навіть окремо взята група людей. З огляду на сказане, постає майже риторичне запитання: що і як потрібно робити, щоб люди, які належать до сільських громад, включаючи і селища, почали жити краще в повному розумінні цього слова. Адже постійно покладається лише на можливості держави, обирати пасивне ставлення до проблем своєї громади, чекати, коли ж хтось спроможеться вирішити всі питання - не є оптимальним виходом. Люди бажають жити краще вже сьогодні, мати можливість створити заможне майбутнє своїм нащадкам, а не чекати, коли дійде черга і до них.

Чудовим прикладом того, як можна поєднати зусилля і влади, і громади задля вирішення спільних проблем, став позитивний досвід впровадження на території Новотроїцького району Херсонської області проекту ЄС/ПРООН "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду". Мешканці п'яти населених пунктів, об'єднавшись в організації громад і зробивши перші кроки, мали змогу відчувати силу свого реального впливу на соціально-економічний розвиток села, реалізувати прагнення до кращого сьогодення і майбутнього. За період реалізації проекту (2008-2010 роки) проведено 40 зборів громад, 5 форумів місцевого розвитку, реалізовано 6 мікропроектів на суму 777 тис. грн., в тому числі 389 тис.грн. залучена міжнародна допомога. Фінансування здійснювалося за принципом : 50% кошти міжнародної допомоги, 45% - місцевого бюджету, 5% - кошти громади.

У рамках даного проекту проведено роботи з поліпшення водозабезпечення населення сіл Володимиро-Іллінка, Новопокровка та Олександрівка. Підключено до електроопалення дитячий садочок №1 "Чебурашка" селища Сиваського. Виблискує євровікнами за новим європарканом будівля фельдшерсько-акушерського пункту в с.Ковильне та амбулаторія в с.Чкалове.

Підтримані місцеві ініціативи в рамках проекту СВА насправді стали „маленьким дивом” і показали, що навіть за невеликої фінансової підтримки у поєднанні зусиль громади, органів місцевої влади та інших партнерів можна змінювати життя громади на краще. У 2011 році район виборів право взяти участь у II етапі реалізації проекту ПРООН/ЄС "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду".

Протягом останніх років громади Новотроїцького району брали участь у всеукраїнському конкурсі проектів та програм розвитку місцевого самоврядування. За результатами конкурсу два проекти від Новотроїцького району визнано переможцями: проект поліпшення водопостачання с.Дивне та проект реконструкції стадіону "Старт". Завдяки участі громад у данному конкурсі вдалося залучити ресурси для реалізації їх планів соціально-економічного розвитку на суму 300 тис.грн.

Громади району продовжують співпрацю з різними проектами, зокрема за проектами міжнародного фонду "Відродження", метою яких є підвищення рівня самоорганізації громади та залучення додаткових коштів на її розвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про виконання тристоронньої Угоди між проектом ПРООН/ЄС "Місцевий розвиток орієнтований на громаду", Новотроїцькою районною радою та районною державною адміністрацією, укладеної у травні 2008 року.
2. Матеріали колегій районної державної адміністрації з питань виконання програми соціального, економічного та культурного розвитку району за 2010 рік та I півріччя 2011 року.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

С.Г. Білорусов

*Директор Херсонського обласного центру перепідготовки та
підвищення кваліфікації працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування, державних підприємств,
установ і організацій*

Одним із пріоритетів державної політики має стати професіоналізація державної служби через систему професійного навчання державних службовців та її адаптація до норм Європейського Союзу.

В даний час активно відпрацьовуються проекти Стратегії державної кадрової політики на 2011-2020 роки та Концепції реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, які передбачають формування сучасного кадрового потенціалу, необхідного для побудови демократичної соціальної держави. Відповідно зазначена мета потребує:

- розробку механізмів залучення висококваліфікованих фахівців до сфери управлінської діяльності з акцентом на молодих, здібних випускниках вищих навчальних закладів;
- використання європейських технологій добору кадрів для зайняття управлінських посад;
- впровадження сучасних технологій управління персоналом та його кар'єрного просування;
- запровадження механізмів стимулювання пріоритетних напрямів розвитку кадрового потенціалу в тому числі через систему підвищення кваліфікації.

Відпрацювання вищезгаданої Концепції проводиться і в рамках роботи Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі - Центр), потребує низки змістовних кроків і спрямоване на реалізацію принципу інтеграції навчання, науки та практики в умовах реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

Пріоритетними напрямками діяльності Центру є: підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, удосконалення та оновлення змісту професійної підготовки кадрів державної служби у відповідності до європейських стандартів в умовах поглиблення демократизаційного процесу в суспільстві, роз'яснення питань державної і регіональної політики, соціально-економічного розвитку на основі інноваційних підходів та використання сучасних технологій навчання удосконалюється робота з талановитою молоддю, молодими державними службовцями та забезпечується підготовка їх до участі у соціально-економічному розвитку регіону.

Центр також забезпечує:

- випереджальний характер навчання, розвиває у слухачів аналітичні здібності, уміння аналізувати, передбачати розвиток подій та своєчасно впливати на них;
- співпрацю з Південним регіональним відділенням Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу та Школою вищого корпусу державної служби при Головдержслужби України;

- удосконалення інформаційної роботи щодо висвітлення основних етапів розвитку країни;
- роботу щодо впровадження системи управління якістю (СУЯ) в органах місцевої влади та ефективну діяльність СУЯ в Центрі;
- співпрацю з навчальними закладами більшості регіонів України;
- системну роботу з молоддю, як перспективний напрямок підготовки нової генерації для служби в органах виконавчої влади;
- систему зворотнього зв'язку «слухач – викладач» у процесі навчання;
- практику проведення науково-дослідних робіт та науково-методичних семінарів.

Крім того, з 2002 року на базі Центру працює Молодіжна школа регіонального державного управління. За роки її існування здійснено 10 випусків (195 осіб), у тому числі 2 випуски молоді, яка рекомендована на навчання з районів області, 32 випускника вже працює в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Навчальна програма Молодіжної школи розрахована на аудиторні заняття, самостійну роботу, стажування в органах виконавчої влади, підготовку творчої роботи, яка обговорюється на підсумкових науково-практичних конференціях. Випускники зараховуються до кадрового резерву тих управлінь або відділів, у яких вони проходили стажування.

В найближчій перспективі для Центру також актуальним є проведення оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища за єдиною методикою, відповідно до ліцензії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України щодо підвищення кваліфікації фахівців, яка видається на період - п'ять років, оцінка власних переваг та переваг конкурентів з метою вдосконалення діяльності та підвищення якості освітніх послуг. Важливим є відпрацювання критеріїв та показників оцінки роботи Центру у відповідності із затвердженою політикою у сфері якості надання освітніх послуг.

Сьогодні відбувається процес реформування системи професійного навчання державних службовців, спрямування її на підготовку висококваліфікованих кадрів у сфері знань та вмінь, необхідних у контексті нової ролі державної служби. З урахуванням цього Нацдержслужбою визначені пріоритетні форми навчання із використанням інтерактивних навчальних методик: конкурсів, тренінгів, тематичних короткострокових семінарів-практикумів, які дозволять забезпечити належну якість професійної підготовки державних службовців, бо саме від їх професіоналізму, їхнього вміння правильно приймати управлінські рішення залежить майбутнє України.

АДАПТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДО СТАНДАРТІВ ЄС

Г.А. Ігнатенко, Г.О.Райко

Херсонський національний технічний університет

Розвиток наукових уявлень про управління, як процес, пов'язаний із збиранням, обробкою, передачею та зберіганням інформації, призвело до застосування методів аналізу, моделювання та прогнозування в діяльності органів виконавчої влади, що спонукає до впровадження сучасних інформаційних систем в державному управлінні [1, с. 4].

Практичне застосування інформаційних технологій в державному управлінні дозволяє уніфікувати та істотно прискорити трудомісткі інформаційні процеси, забезпечити оперативність при підготовці документації та звітності.

Для аналізу взаємодії інформаційних систем на різних рівнях державного управління використовується класифікаційна схема взаємозв'язку інформаційних систем різних видів і рівнів ієрархії. В Україні діє трьохрівнева інформаційна система за територіальною ознакою.

На нижчому, місцевому рівні знаходяться інформаційні системи органів державної влади та місцевого самоврядування, установ і організацій, що призначені для збору та обробки інформації, що надходить із зовнішнього середовища та застосовуються з метою здійснення власних завдань та функцій в межах своїх повноважень.

На регіональному рівні функціонують регіональні інформаційні системи, які забезпечують інформацією обласні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, установи і організації обласного рівня. Ці системи призначені для підтримки ефективного управління життєдіяльністю регіонів.

На державному рівні функціонують інформаційні системи, що призначені для розв'язання найважливіших проблем країни. До їх складу належать: автоматизована система державної статистики, автоматизована система економічних розрахунків, автоматизована система фінансових розрахунків та інші.

Первинною ланкою багаторівневої інформаційної системи в державному управлінні є інформаційна система органу виконавчої влади базового рівня (рис. 1).

У схемі застосовані позначення: ЗІ – зовнішня інформація, ВІ – вихідна інформація, Р – ресурси (матеріальні, енергетичні, інформаційні), РД – результати діяльності – управлінські рішення, звіти до органів вищого рівня, відповіді на листи громадян і т. ін.

Для створення, ефективного функціонування та розвитку інформаційних систем необхідні єдині теоретичні положення та методичні підходи, які забезпечують взаємодію різноманітних економічних об'єктів та їх нормальну діяльність.

Рис. 1. Принципова схема інформаційної системи органу виконавчої влади

В таблиці 1 представлена система принципів, що складається з трьох груп: побудови, функціонування та розвитку. З метою вдосконалення системи пропонується схема, в якій згруповані принципи, їх характеристика та додаються нові, що відображають ієрархічність і безперервність роботи інформаційних систем в органах державного управління [2, 3,4].

Таблиця 1

Принципи інформаційних систем

Принципи побудови	Принципи функціонування	Принципи розвитку
- системність; - інтегрованість; - принцип першого керівника; - декомпозиції; - сумісності; - стандартизації та уніфікації; - автоматизації інформаційних потоків і	- узгодженість підсистем; - надійність; - ефективність; - інтерактивність; - доступність; - єдність; - законність; - безперервність.	- еволюційність; - адаптивність; - нових задач; - типізації; - етапність; - удосконалення структури управління; - пріоритетність; - збалансованість.

документообігу; - автоматизації проектування; - ієрархічність.		
---	--	--

Зазначені принципи забезпечують теоретичними положеннями і методичними підходами процеси створення, функціонування і розвитку інформаційних систем на всіх стадіях їх життєвого циклу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутко М.П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці / Микола Петрович Бутко. – К.: Знання України, 2005. – 476 с.
2. Глушков В.М. Кибернетика, вычислительная техника, информатика: Избранные труды: в 3 т. / [редкол.: В.С.Михалевич (отв. ред.) и др.]. – К: Наук. Думка, 1990 – .– Т.1.: Математические вопросы кибернетики. – 1990. – 264 с.
3. Дітковська М.Ю. Формування інформаційного забезпечення в системі державного управління: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з державного управління: спец. 25.00.02 „Механізми державного управління” / М.Ю. Дітковська. – К., 2008. – 20 с.
4. Пономарева К.В. Информационное обеспечение АСУ / К.В. Пономарева, Л.Г. Кузьмин. - М: Высшая школа, 1991. – 222 с.

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПРІДПРИЯТТІ

А.М. Шумеева, А.А. Григорова

Херсонський національний технічний університет

В условиях рыночной экономики особое значение приобретают вопросы практического применения современных форм управления персоналом, позволяющих повысить социально-экономическую эффективность любого производства.

Система управления персоналом многогранна. Она включает в себя все аспекты взаимодействия сотрудников с организацией, разработку концепции и стратегии кадровой политики, принципов и методов управления персоналом. В практической деятельности линейные службы несут прямую ответственность за достижение целей организации и поэтому наделены полномочиями принимать решения, касающиеся распределения и эффективного использования имеющихся трудовых ресурсов [1].

Эффективное управление персоналом невозможно без использования информационных технологий. На рынке инновационных технологий представлены разнообразные системы по управлению персоналом: «Галактика: Управление персоналом», «1С: Зарплата и Управление Персоналом 8.1», «Отдел Кадров 2011», «Управление персоналом» и др.

Все рассмотренные программы предназначены для комплексной автоматизации расчета заработной платы и реализации кадровой политики предприятий и организаций. Они успешно применяются в кадровых службах и бухгалтериях, а также в других подразделениях, в задачу которых входит организация эффективной работы персонала.

К недостаткам большинства систем можно отнести высокие требования к квалификации персонала, высокую стоимость продукта, необходимость полной компьютеризации всего предприятия.

Программы фирмы 1С являются достаточно привлекательным решением с точки зрения цены и функциональности. Преимущество программ фирмы 1С - широкое распространение, мощная поддержка со стороны разработчиков; регулярное бесплатное обновление отчетных форм для пользователей, которые, меняются достаточно часто. Это позволяет в любой момент получить различные отчеты, отражающие изменения в налоговой и финансовой политике организации.

На рынке IT - технологий «ПРОФИТ» предлагает комплекс программ по автоматизации бухгалтерского и оперативного учета, планирования, отчетности и экономического анализа - автоматизированную систему «Профит-Комплекс» [5].

Система "Управление персоналом" предназначена для автоматизации и оптимизации бизнес-процессов в области управления персоналом: ведение штатного расписания, личных карточек, командировок, отпусков, табельный учет рабочего времени, формирование и ведение приказов по личному составу и т.д..

Система реализована на базе новейших технологий, гибко настраивается, масштабируема и успешно используется как в небольших организациях на ограниченном количестве рабочих мест, так и в крупных компаниях, численность персонала которых достигает тысяч и десятков тысяч сотрудников [4].

Пользователями программы «Управление персоналом 3.11.47» (каждые полгода версия обновляется) являются предприятия различных форм собственности и различной отраслевой принадлежности: машиностроение, электротехническая промышленность, строительство, химическая промышленность, промышленность строительных материалов, лесная и деревообрабатывающая промышленность, жилищно-коммунальное хозяйство, торговля.

Программу "Управление персоналом" используют как на малых предприятиях (от 20 сотрудников и один пользователь программы), так и на крупных предприятиях (несколько тысяч сотрудников и порядка 30 пользователей).

Современная концепция управления предприятием предполагает выделение из большого числа функциональных сфер управленческой деятельности той, которая связана с управлением кадровой составляющей производства - персоналом предприятия, а также автоматизацию.

Совершенствование кадровой работы на предприятии невозможно без совершенствования системы информационного обеспечения. Аспекты применения информационных систем чаще всего касаются вопросов внедрения современных средств обработки информации для анализа, оценки и прогнозирования деятельности предприятий.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. http://www.ksoft.ru/upravl_personalom.htm
2. <http://www.personalite.ru/theory4.php>
3. <http://www.kadry.by/main.php>
4. <http://freesoft.ru/?id=680031>
5. <http://www.profit-minsk.com/>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Т. А. Кравченко

*Докторант кафедри державного управління та земельного
кадастру Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, к.держ.упр., доцент*

Сучасний етап розвитку Української держави потребує принципово нової якості публічної влади: удосконалення моделі державного управління, наповнення місцевого самоврядування реальним змістом, ефективного правового регулювання організації діяльності територіальних громад та органів місцевого самоврядування. Зокрема, це стосується управління комунальною власністю територіальних громад та їх спільною власністю, безпосередньої участі громадян у виконанні функцій місцевого самоврядування.

Майже в усіх конституціях світу закріплена матеріально-фінансова (комунальна або муніципальна власність) самостійність органів місцевого самоврядування. Як приклад, у Німеччині та Франції відповідними законодавчими актами закріплені повноваження та право власності на місцеві ресурси. Органи місцевого самоврядування безпосередньо здійснюють господарську діяльність, експлуатують відповідні підприємства та служби, управляють своїм майном, і цьому відповідають корпоративний статус муніципальних органів, договірна форма

господарських зв'язків муніципалітету з приватними підприємцями [1, с. 88]. У європейських країнах майно муніципальної (комунальної) власності сформоване, як правило, шляхом викупу об'єктів приватної власності у власність територіальних колективів, а також шляхом створення об'єктів комунальної власності за рахунок коштів органів місцевого самоврядування. Водночас складність та суперечливість формування повноцінної муніципальної фінансово-матеріальної бази є переконливим доказом того, що її здійснення потребуватиме значного часу. На відміну від України в зарубіжних країнах майно комунальної (муніципальної) власності не було зараховане до складу державної власності і є самостійною формою власності, а саме власністю територіальних колективів. Муніципалітети наділені статусом корпорації громадського права, а їхнє майно розглядається як громадська власність. Оскільки суб'єктом права муніципальної власності є не держава загалом, а окремі муніципальні органи, то це майно виділяють у самостійний вид громадської власності поряд із державною. Суб'єктом права муніципальної власності в зарубіжних країнах є не адміністративно-територіальна одиниця, а територіальний колектив як носій місцевого самоврядування, і, відповідно, там немає різновидів комунальної власності [2, с.52].

У сучасних умовах для більшості зарубіжних країн характерна відмова від протекціоністських заходів щодо діяльності муніципальних підприємств. Немає особливих правил, що регламентують створення місцевих і регіональних підприємств (включаючи міжмуніципальні) у Чехії, Естонії, Фінляндії, Ірландії, Нідерландах, Португалії, Словаччині і Туреччині. Водночас у Бельгії, Фінляндії, Італії та Португалії місцеві й регіональні влади не мають особливих юридичних повноважень, які виходять за межі їх економічної діяльності, а в Естонії, Угорщині, Литві, Польщі та Словаччині економічна діяльність регулюється національними законами про місцеве самоврядування, що передбачають можливість місцевих і регіональних органів влади здійснювати економічну діяльність шляхом створення, реорганізації та ліквідації підприємств. Реформа місцевого самоврядування в Європі має на меті зробити служби для задоволення потреб споживача, тобто громадянина держави, більш ефективними, зручними, зменшити бюрократичні труднощі та контроль, піднести ефективність і продуктивність [1, с. 89-90].

Вагоме місце в діяльності західних органів місцевого самоврядування належить адміністративно-регулятивній функції, управлінню майном. Наприклад, у Німеччині окремо виділені громадсько-правові комунальні підприємства, які не мають статусу юридичної особи (найчисельніші) і вся діяльність яких жорстко обмежена фінансовим планом громади, є складовою частиною громадсько-правової корпорації, через що позбавлені можливості самостійного ведення багатьох справ, насамперед фінансових [2, с. 28].

На нашу думку, при використанні зарубіжного досвіду слід враховувати специфіку побудови місцевих органів влади в унітарних і федеративних державах, з парламентською чи президентською формами правління, а вирішення проблем співвідношення центральної державної влади з місцевим самоврядуванням обов'язково потребує врахування і форми устрою, і форми правління, не кажучи вже про те, що рівень політичного й економічного розвитку просто неможливо скалькувати на власний ґрунт. А отже, при застосуванні елементів тієї чи іншої моделі, їх треба використовувати творчо, поступово пристосовуючи до українських реалій.

Для більш ефективного використання комунальної власності, враховуючи закордонний досвід, необхідно:

- 1) під безпосереднє керівництво органу місцевого самоврядування вводити тільки ті сфери місцевих господарств, які працюють на задоволення потреб населення;
- 2) будувати відносини з економічними комунальними підприємствами органам місцевого самоврядування тільки на договірній основі з використанням відповідних економічних регуляторів (податки, установлення граничних рівнів цін і тарифів, надання кредитів тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шкільняк М. Зарубіжний досвід управління муніципальною (комунальною) власністю // Рада: Інформ.-метод. вісн. Терноп. обл. ради. – 2007. – № 7 (12). – С. 87–90.

2. Ярошук О.В. Досвід організації муніципального управління в зарубіжних країнах. – Т.: Екон. думка, 2009. – 63 с.

АНАЛИЗ МЕТОДОВ ОЦЕНКИ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ПРОЦЕССА ОПРЕДЕЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Е.В. Данилец

Херсонский национальный технический университет

Традиционно основными задачами управления любым предприятием являются следующие:

- анализ состояния предприятия;
- формулирование целей предприятий;
- разработка мероприятий для достижения этих целей;
- контроль за исполнением данных мероприятий;
- контроль и анализ результатов, полученных в ходе исполнения мероприятий.

В данной последовательности, получившей название "кольцо управления", особая роль отводится оценке хозяйственной деятельности предприятия. Традиционные методы анализа хозяйственной деятельности чаще заканчиваются лишь оценкой финансового состояния предприятия. Такой анализ является неполным, поскольку не позволяет при принятии управленческих решений учесть все факторы, влияющие на деятельность предприятия.

Отчасти такое положение объяснимо тем, что на начальном этапе развития рыночных отношений в Украине анализ предприятий являлся вспомогательным инструментом для банковских служащих при принятии решений о рискованности выдачи кредита. Но в настоящий момент, когда большинство предприятий по тем или иным причинам испытывают трудности разного характера, появилась потребность в способах анализа, охватывающих все стороны деятельности предприятия.

В последние годы появилось много литературы, предлагающей различные методики проведения финансового анализа.

Одна из этих методик предназначена для обеспечения руководства предприятия достоверной информацией о текущем состоянии предприятия и о перспективах его развития, а также для оценки его деловых партнеров в условиях рыночной экономики.

Однако анализ, проведенный только по балансу предприятия, не позволяет получить полностью достоверную информацию о том или ином состоянии анализируемого предприятия.

Безусловный интерес представляет учетная модель для оценки производительности как показателя улучшения (ухудшения) функционирования предприятия и его конкурентных позиций.

Ее суть в том, что на основании данных бухгалтерского и первичного учета рассчитываются такие показатели, как: объем производства, реализации; себестоимость продукции; стоимость элементов затрат на изготовление продукции; цена, а на основе этих данных рассчитываются индексы цен, индексы стоимости затрат и стоимости продукции; среднее изменение цен на продукцию; индекс производительности; индекс возмещения затрат; индекс рентабельности; изменение совокупных затрат на рабочую силу; изменение производительности труда; производительность совокупных затрат; возмещение расходов на оплату управленческого персонала.

Однако предложенный алгоритм анализа эффективен для малых и средних предприятий с ограниченным сортаментом продукции. Для крупных предприятий со сложным производственным процессом построение такой модели затруднено.

Спорным вопросом является проведение оценки структуры баланса предприятия методами сравнения с данными предыдущих балансов. Данный подход является, безусловно, показательным и имеет определенные преимущества в относительно устойчивых экономических условиях и может использоваться как один

из методов для оценки структуры баланса предприятия. Но в условиях нестабильной экономики данный метод мало информативен, поскольку из-за постоянных переоценок, вносящих определенные искажения, не позволяет отследить изменения структуры баланса в должной степени.

Принимая во внимание все вышесказанное, можно сделать вывод, что почти все современные украинские методики анализа хозяйственной деятельности предполагают анализ финансового состояния предприятия, а остальные "стороны хозяйственной деятельности" исследуются в незначительной степени.

Результаты анализа, проведенного с использованием современных методик анализа хозяйственной деятельности, не дают менеджерам полной информации для принятия управленческих решений.

Дальнейшая работа по совершенствованию методик анализа финансово-хозяйственной деятельности предприятия представляется актуальной и важной для становления украинской экономики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економіка підприємства: Підручник / Під ред. проф. О. І. Волкова. – 2-й вид., перераб. і доп. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 520с.
2. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства. Підручник. – у 2 т. – К.: "Хвиля-прес", Донецьк, 1995.
3. Таркуяк А.О. Фінансовий аналіз і управлінські рішення: Навчальний посібник – К.: Видавництво Європ., 2002 – 201с.
4. Шеремет А.Д. Фінансовий аналіз у комерційному балансі – М.: Фінанси і статистика, 2001. – 256 с.: іл.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ

О.В. Бутенко

*Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН
України Національний університет «Юридична академія імені
Ярослава Мудрого»*

Українське суспільство знаходиться сьогодні на етапі свого демократичного розвитку, удосконалення системи управління найважливішими процесами у сфері економічних, соціальних, культурологічних відносин. Системний підхід до ефективного вирішення цих питань вимагає достатньо виважених рішень та послідовних дій, спрямованих на поліпшення життя широких верств населення, підвищення продуктивності праці, забезпечення якості освітніх послуг тощо. Спрямовуючи свої зусилля на удосконалення змістових та організаційних аспектів суспільного життя вчені України пропонують якомога активніше звертатися до правових засад, надавати їм важливого значення під час осмислення актуальних проблем сьогодення.

У пошуках відповіді на існуючі проблеми суспільна практика все частіше звертається за правових знань, надаючи їм визначального значення в силу того, що на їх основі виявляється можливим урахування існуючого суспільного досвіду розв'язання гострих питань, зняття упередженого, суб'єктивного ставлення до певних явищ, подій, процесів тощо. Право у всіх його різновидах в значній мірі дає підставу для відповідної інтерпретації спірних явищ, надання їм необхідного пояснення та оцінки.

Можна бачити, що в Україні питання Європейської інтеграції та співробітництва набувають конкретного змісту, характеризуються нарощуванням інтересу до них та прагненням людей до економічної, соціальної, культуротворчої взаємодії. При цьому достатньо помітними є питання, пов'язані зі сферою управління. Управління на державному рівні, в системі регіонального та місцевого самоврядування, а також під час здійснення освітньо-виховної та культуротворчої діяльності вимагає концептуальної визначеності, обґрунтованості теоретичних засад, послідовності організаційних рішень та дій. При цьому важливим є звернення до

досвіду європейських країн, які вже пройшли певний шлях демократичних перетворень і можуть продемонструвати апробовану на практиці систему дій, пов'язаних з ефективним управлінням складними процесами, явищами тощо.

На прикладі державного управління існує ще низка гострих питань, які вимагають свого правового осмислення. Так, на думку вчених, ключовими моментами адміністративної реформи є модернізація інституціональної структури і системи органів виконавчої влади та їх персоналу. Зазначені напрями реформи об'єднує принцип розмежування адміністративних та політичних функцій та посад, коли визначення політичного спрямування діяльності виконавчої влади повністю відокремлене від професійної державної служби [1, с.8].

Звернення до правових засад, покладених в основу розбудови європейської системи управління суспільними, економічними, культуротворчими, освітніми процесами має для України важливе значення. Адже відомо, що ефективне функціонування держави неможливе без структурованої, упорядкованої та дієвої системи державного управління. На жаль, сучасна практика підтверджує, що в Україні система центральних органів виконавчої влади є неупорядкованою через відсутність принципів її побудови, заплутаний механізм підпорядкування та звітності [1, с.9].

Визначена на правовому рівні система державного управління та місцевого самоврядування має повністю відповідати європейським принципам, стандартам та традиціям демократичного урядування, бути спрямованою на керованість та урегульованість згідно з пріоритетами Порядку денного Асоціації з ЄС, долучення України до Єдиного Європейського адміністративного простору.

Без належного правового забезпечення управлінських процесів не можна сподіватися на підвищення їх ефективності, поступове нарощування потенціалу, ефективне використання кадрових ресурсів [2]. У цьому переконує міжнародна практика і, зокрема, модернізація на правовій основі державного управління в Португалії, здійснення адміністративної реформи у Франції, проведення адміністративних змін в Російській Федерації та ін. В Україні належить здійснення реформи органів влади.

Саме тому потребує кваліфікованої правової оцінки ряд важливих питань, зокрема: упорядкування системи органів влади, раціональне поєднання владних функцій, уніфікація найменувань органів виконавчої влади, ліквідування органів, які не виконують функцій адміністративного характеру, упорядкування системи підзвітності та підконтрольності та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. План модернізації державного управління/За заг. редакцією Т.Мотренка. – К., 2010.
2. Сучасні аспекти професіоналізації державної служби в Україні / За ред.. М. Їжі – Одеса, 2009.

ПОБУДОВА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ КОМПАНІЄЮ

О.А. Клепікова

Одеський державний економічний університет

В умовах посилення відкритості української економіки все більшої актуальності набувають питання конкурентоспроможності українських страхових компаній. Страхові компанії, в сучасних умовах ринку, самостійно будують свою фінансово-економічну політику і концепцію розвитку, розробляють і пропонують на ринку нові страхові продукти, встановлюють і регулюють ціни на страхові послуги, проводять операції із тимчасово вільними коштами на фінансовому ринку, розраховуються з клієнтами по виплатах страхових сум і відшкодувань, розробляють внутрішні фінансові механізми, що сприяють підвищенню результативності роботи компанії.

У результаті комплексного аналізу діяльності страхових компаній України виявлено проблеми, з якими стикаються страховики у повсякденній практиці: економічна та політична нестабільність, низький рівень доходів населення,

недосконалість законодавства. Ці недоліки страховики самостійно, без відповідної державної підтримки, подолати не можуть. Іншу групу недоліків становлять ті, які безпосередньо залежать від якості менеджменту страховиків: тарифна політика, управління витратами, вузьконаправлений страховий портфель, неефективна фінансово-інвестиційна політика, низька капіталізованість.

Розвиток страхової компанії залежить від правильно побудованої стратегії страховика. Стратегія страховика є цілеспрямованою політикою діяльності на ринку по забезпеченню максимального рівня рентабельності операцій страховика через виявлення і формування попиту на страхові послуги з боку потенційних і діючих страхувальників і його задоволення.

В ході проведеного дослідження зроблено висновок, що стратегія управління страховою компанією в сучасних ринкових умовах пов'язана з бізнес-процесним підходом. У зв'язку з цим необхідність розробки підходів та інструментарію до формування стратегії страховика є актуальною задачею.

Метою дослідження є формування стратегії страхової компанії як процесу розробки дій по вирішенню проблем, що існують як у кожному бізнес-процесі, так і у комплексі ключових бізнес-процесів і в подальшому їх вдосконаленні.

Формування стратегії страхової компанії можна представити як послідовність наступних кроків (рис.1).

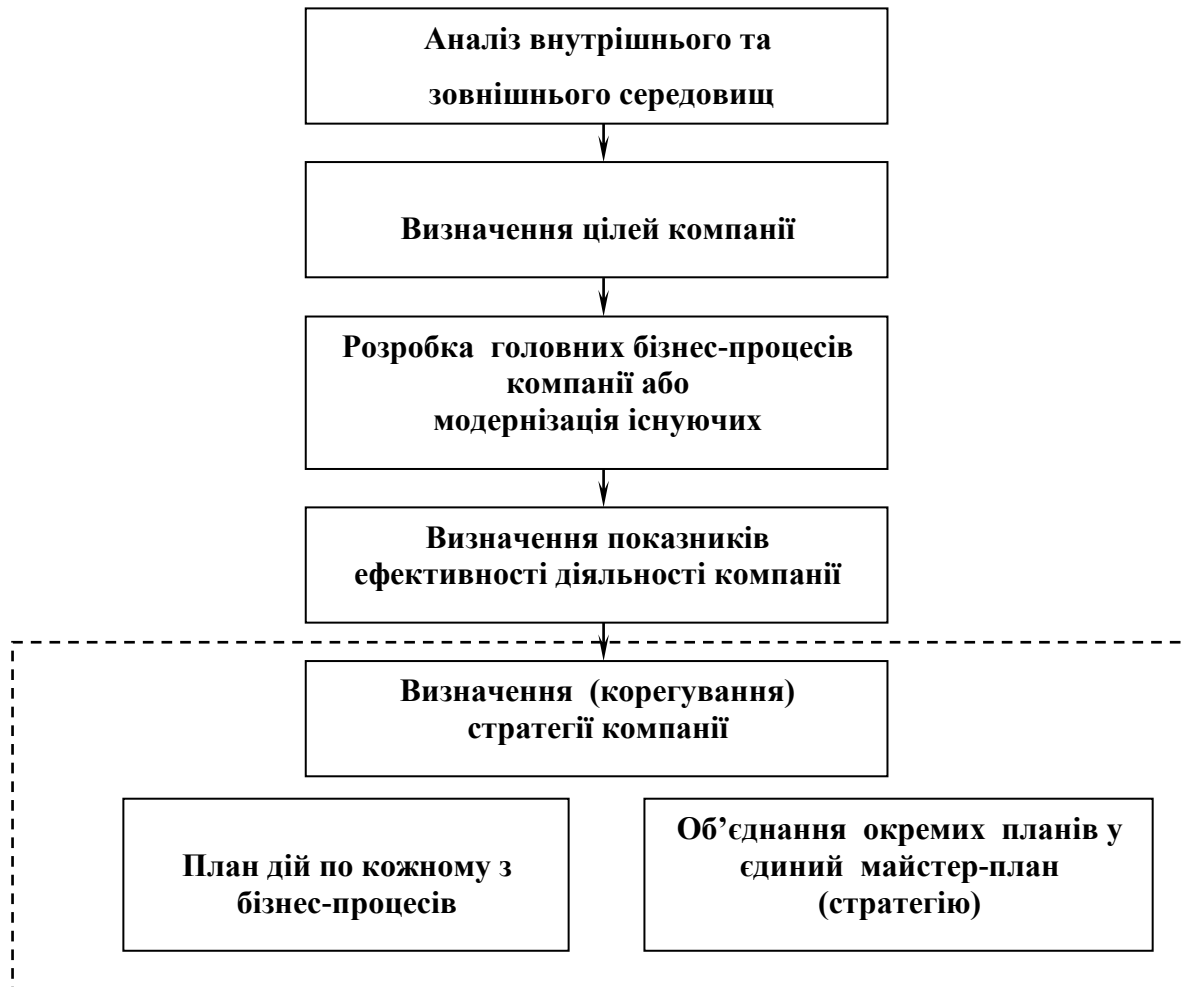

Рис.1. Концептуальна схема формування стратегії страхової компанії

У числі основних елементів аналізу внутрішнього та зовнішнього середовищ страхової компанії виділяються наступні: аналіз страхового ринку, вдосконалення страхового портфеля, забезпечення ефективної фінансової політики, вдосконалення технології страхової діяльності, підвищення кваліфікації персоналу. Цілі та стратегія

страхової компанії, на нашу думку, відображаються у її головних бізнес-процесах. Ефективність бізнес-процесів впливає на якість і сервіс компанії, визначає цінність її пропозицій, від чого безпосередньо залежить кількість повернутих клієнтів і кінцевий фінансовий результат. Слід відзначити, що вибір ключових процесів повинен здійснюватися не тільки з позиції поточної ефективності, але і з погляду майбутніх можливостей для її підвищення.

Відповідно до цілей та стратегії компанії розроблено комплекс імітаційних моделей (модельний комплекс) управління діяльністю страхової компанії [1]. За допомогою якого проаналізовано втілення головних бізнес-процесів страхової компанії із визначенням системи показників їх ефективності. Акцент зроблено на моделюванні операційної, маркетингової, фінансової діяльності. Робота розробленого модельного комплексу дозволяє: дослідити динаміку розвитку страхової компанії; отримати множину імовірнісних характеристик результатів страхових, перестрахових та інвестиційних операцій; провести оцінку чутливості результатів діяльності страхової компанії до впливу різноманітних стохастичних чинників; здійснити оцінку альтернативних стратегій розвитку страхових операцій та знайти кількісні параметри управлінських рішень; реалізувати прогнози головних характеристик бізнес-процесів на задану часову перспективу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соколовська З.М., Клепікова О.А. Комп'ютерне моделювання складних економічних систем : [монографія] / З.М. Соколовська, О.А. Клепікова – Одеса : Астропринт, 2011. □ 512 с.

РЕКОМЕНДАЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ

Н.О.Клименко

*Аспірант Національної академії державного управління при
Президентіві України*

Кожна держава має свій суверенітет та реалізує внутрішню політику. Проте у геоekonomічному просторі існує певне коло питань, які можуть бути реалізованими завдяки інтеграційним процесам.

Україна як член Ради Європи зобов'язана дотримуватись ратифікованих Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи, зокрема: Rec(2004)1 “Про фінансове й бюджетне управління на місцевому й регіональному рівнях”[3] та Rec(2005)1 “Про фінансові джерела органів місцевої й регіональної влад”[4]. Основний акцент у цих документах та додатках до них зосереджено на пропозиціях центральним та місцевим органам влади щодо фінансового вирівнювання територіальних одиниць.

Органи державної влади делегують органам місцевого самоврядування частину своїх повноважень, що передбачає здійснення місцевою владою видатків, передбачених п.2.3 ст.82. Бюджетного кодексу України за рахунок коштів “місцевих бюджетів, у тому числі трансфертів з Державного бюджету України”[1, ст.83 п.2].

Ступінь наповнення місцевих бюджетів залежить від фінансової спроможності, фіскального потенціалу територіальної одиниці та міжбюджетних відносин, як інструменту збалансування регіональних диспропорцій. Міжбюджетні відносини як механізм державного регулювання виникли для забезпечення певного рівня управлінських послуг на місцевому рівні.

“Слід заохочувати горизонтальне та вертикальне співробітництво між органами влади з метою сприяння завершенню великих проектів завдяки розподілу видатків і ризиків”[3, п.70]. Згідно ст. 96 Бюджетного кодексу України, яка визначає види міжбюджетних трансфертів, у сфері державних фінансів між бюджетами різних рівнів діє як вертикальне, так і горизонтальне фінансове вирівнювання. Проте існує проблемний момент у реалізації другої частини вищезазначеної рекомендації, зокрема в частині реалізації спільних проектів: у Бюджетному кодексі України в редакції

2001 р. існувала можливість щодо об'єднання на договірних засадах коштів відповідних бюджетів для виконання власних повноважень [2,ст.92.п.1], у редакції 2010 р. такої норми немає.

У Рекомендаціях Ради Європи акцентується увага на структурі місцевих фінансів, зокрема рівновазі між тією частиною загальнодержавних податків та зборів, що залишається в розпорядженні місцевої влади та наданими трансфертами з однієї сторони, і місцевими податками та зборами з іншої.

Слід зазначити, що в Європі немає оптимального ступеня фінансового вирівнювання. Кожна держава повинна знайти власну ефективну модель фінансового вирівнювання, але "вирівнювання фінансової спроможності не має віднажувати органи місцевої влади від поліпшення податкової бази і організації ефективного стягування

податків"[4, п.55]. У Додатку до Rec(2005)1 є акцент на фіскальній децентралізації та автономії, що важливо для забезпечення стабільності доходів місцевих бюджетів, оскільки зменшує обсяг потреби конкретної територіальної громади у отриманні міжбюджетних трансфертів. Бюджетна забезпеченість кожної адміністративно-територіальної одиниці є складовою бюджетної забезпеченості країни та критерієм, на якому базується економічне співробітництво у Європі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI
2. Бюджетний кодекс від 21.06.2001 № 2542-III (втратив чинність)
3. Rec(2004)1 "Про фінансове й бюджетне управління на місцевому й регіональному рівнях"
<http://www.coe.kiev.ua>
4. Rec(2005)1 "Про фінансові джерела органів місцевої й регіональної влад"
<http://www.coe.kiev.ua>

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Л.В. Бондарева

Начальник відділу лікувально-профілактичної допомоги населенню Управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Збереження і розвиток здоров'я населення як вирішального чинника забезпечення економічного та соціального розвитку країни є однією із найважливіших соціальних функцій держави. Реалізація зазначеної функції відбувається через діяльність галузі охорони здоров'я, для оцінки якої у вітчизняній та міжнародній практиці використовують такі показники, як якість і доступність медичної допомоги.

Проте, незважаючи на усі декларації щодо необхідності поліпшення здоров'я населення та прийняття для вирішення зазначеної проблеми численних нормативно-правових актів, ситуація щодо забезпечення доступності медичної допомоги населенню України в цілому та Херсонщини суттєво не покращилася.

Вітчизняні дослідники В.М. Лехан, Л.В. Крячкова, Є.К. Духовенко зазначають, що для України питання підвищення доступності медичної допомоги довгий час залишається невирішеною проблемою, реаліями сьогодення є значні відмінності у можливостях отримання медичної допомоги для різних верств населення.

За даними соціологічного дослідження проведеного науковцями у 2005 році, кожний третій українець (33,1%) протягом року жодного разу не звертався до лікаря [2, с. 19].

У вересні 1988 року на 40-й Всесвітній Медичній Асамблеї, що проходила і місті Відень (Австрія) була прийнята «Заява про доступність медичної допомоги», згідно з якою доступність медичної допомоги зумовлена збалансованістю можливостей держави та медичними ресурсами країни. Стан медичних ресурсів залежить від таких чинників: медичні кадри, фінансування, транспорт, можливість свободи вибору медичної допомоги, рівень освіти суспільства, якість та розташування медичних технологій. Ступінь оптимального балансу перелічених

елементів, за критерієм максимізації якості та об'ємом наданої медичної допомоги, визначає її доступність [1, с. 197].

Аналіз основних чинників, що характеризують стан медичних ресурсів Херсонщини демонструє тенденції притаманні ситуації в країні в цілому: недостатнє кадрове забезпечення: в країні зареєстровано 43,17 лікарів на 10 тис. населення, а на Херсонщині – 31,15.

Що стосується сільської місцевості, то там ситуація ще гірша. Частка сільських лікарських амбулаторій, де у 2009 році не заміщена жодна лікарська посада, в Херсонській області складає 30,8% від загальної чисельності, в Україні - 12,3%.

Недостатнє фінансування галузі в регіоні, нераціональне використання наявних медичних ресурсів, низький рівень медичної освіти населення, нераціональне розташування медичних технологій приводить до зростання на 13848 одиниць, в порівнянні з 2001 роком, кількості відвідувань сільським населенням консультативної поліклініки Херсонської обласної клінічної лікарні. Щорічно кількість відвідувань до поліклініки обласної лікарні без направлень лікарів первинної ланки збільшується у середньому на 2 тисячі.

Частка хворих з проривною виразкою шлунка і 12-палої кишки, доставлених у хірургічний стаціонар пізніше 24 годин, в Херсонській області складає 27,74 %, в Україні – 14,80%, частка хворих з проривною виразкою шлунка і 12-палої кишки, доставлених у хірургічний стаціонар пізніше 24 годин, в Херсонській області складає 27,74 % , в Україні – 14,80%.

Наведенні дані дозволяють припустити що відсутність збалансованості між можливостями держави і медичними ресурсами тягнуть за собою зниження на регіональному рівні доступної, якісної, достатньої за об'ємом медичної допомоги.

На сучасному етапі суспільного розвитку держава виступає як монополіст у сфері формування політики щодо охорони громадського здоров'я, але разом з тим вона не спроможна фінансово її підтримати. Останнім часом у результаті зміни ролі і місця регіональних органів державного управління в структурі влади, посилення їх самостійності і відповідальності за комплексний розвиток територій і особливо за здійснення соціальної політики і соціального захисту населення, змінюються функції і методи управління регіонів. У зв'язку з цим спостерігається певна децентралізація державного управління охороною здоров'я та підвищення ролі регіональних та місцевих органів державної влади, місцевого самоврядування, окремих громад у розв'язанні територіальних проблем, пов'язаних із забезпеченням населення регіону якісною і доступною медичною допомогою.

Тому необхідно створити та сформувані єдиний нормативно-правовий простір з консолідацією сил і засобів по дотриманню принципів їх цільового призначення, забезпечення доступності медичної допомоги на державному і регіональному рівнях населенню та соціальної справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Басва О. В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я / О. В. Басва. – Навч. посібник. – К. : Центр учбової л-ри, 2008. – 680 с.
2. Лехан В. М. Аналіз доступності медичної допомоги для населення України / В. М. Лехан, Л. В. Крячкова, Є. К. Духовенко // Головна медична сестра. – 2009. - № 1. – С. 19-20.

МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ І БІЗНЕС-СТРУКТУР У РОЗВ'ЯЗАННІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ НА ПРИКЛАДІ М.ХЕРСОНА

О.Ю. Ярига

Начальник управління економічного розвитку Херсонської міської ради

Починаючи з жовтня 2007 року, у м. Херсоні започатковано норвезько-українську Програму «Чисте виробництво», що проводиться спільними зусиллями

Норвезької Асоціації дипломованих інженерів та наукових працівників ТЕКНА, Херсонської міської ради та Херсонської Торгово-промислової палати.

Метою Програми є залучення українських інженерів, які працюють на підприємствах Херсона та області, до вирішення питань збереження енергії таким чином, аби процес її споживання був ефективнішим з економічної та екологічної точок зору.

Завдяки наполегливості керівництва Херсонської міської ради та Херсонської Торгово-промислової палати саме наше місто стало першим регіоном України, де реалізується Програма «Чисте виробництво».

Вже захистили свої проекти та працюють МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства м. Херсона», ВАТ «Херсонський маслозавод», ВАТ «Столична судноплавна компанія», ЗАТ «Херсонський нафтопереробний завод», ВАТ «Електромаш», ВАТ «Херсонський суднобудівний завод» та інші.

Стратегічним завданням є також запровадження енергозберігаючих технологій.

На сьогодні, введено в експлуатацію 25 автономних котелень для обслуговування 31 закладу; встановлено геліоколектори у 7 навчальних закладах; у 77 закладах замінено 1232 вікна на металопластикові; у 95 закладах замінено застарілі прибори освітлення на енергозберігаючі лампи; у 39 закладах встановлено теплові лічильники.

Можна з упевненістю стверджувати, що результати Програми «Чисте виробництво» слугуватимуть покращенню стану навколишнього середовища Херсона. Адже «Норвезька модель» надає компанії ноу-хау у вигляді залучення власних спеціалістів підприємства для вирішення нагальних питань. Це дозволяє компанії економити на залученні дорогих зовнішніх консультантів, які, до того ж, зазвичай, знайомі з процесами виробництва виключно «взагалі». Окрім цього, робота за принципами «Чистого виробництва» – перший крок до сертифікації за стандартом ISO-14001, системами екологічного менеджменту.

Останніми роками питання екології і збереження природних ресурсів стають все більш актуальними в багатьох європейських країнах, у т.ч. і в Україні. Саме тому, в рамках Програми "Чисте виробництво", вже третій рік поспіль за підтримки Херсонської Торгово-промислової палати проводиться Міжнародний Екологічний Форум «Чисте місто. Чиста ріка. Чиста планета».

Він став ефективним науковим майданчиком для обміну досвідом і обговорення практичних питань формування екологічної свідомості, раціонального природокористування, енергоефективності, а головне - об'єднання зусиль партнерів для розширення міжрегіонального й міжнародного екологічного співробітництва.

У II Форумі, який відбувся в 2010 році, взяли участь представники Норвегії, Фінляндії, Росії, Білорусі, Молдови.

В рамках II Міжнародного Екологічного Форуму «Чисте місто. Чиста ріка. Чиста планета» відбулося засідання Асоціації Придніпров'я, структури, члени якої, а це 11 торгово-промислових палат, 7 з яких представляють Україну.

Діяльність Асоціації сприяє зближенню бізнесу, налагодженню торгової кооперації та економічних зв'язків, укріплює відносини між країнами, торкається питань співробітництва у сфері економіки, культури, екології, налагодження інформаційного та наукового обміну.

Про актуальність роботи свідчить і те, що цілі та завдання Програми «Чисте виробництво» та Форуму співпадають з намірами Уряду України щодо реорганізації житлово-комунального сектору та удосконалення процесу виробництва і споживання енергії таким чином, аби він був ефективнішим та екологічно безпечним.

РАЗВИТИЕ СОВРЕМЕННОГО РЫНКА ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

К.І. Бендяк

Аспирантка кафедры управления образовательными учреждениями и государственной службы Южно-украинского

*національного педагогического университета имени
К.Д.Ушинского*

Несмотря на то, что в государственных нормативно-правовых документах задекларированы основные положения о государственной системе профессиональной ориентации населения мы вынуждены констатировать факт отсутствия в Украине целостного видения этой проблемы [1]. Особенно это касается ситуации, когда мировое сообщество требует от национальных рынков образования немедленной реакции на процессы интеграции, демократизации, глобализации, построения гражданского общества, развития социального партнерства и т. п. В этих условиях ключевой в государственной образовательной политике становится проблема профессиональной ориентации населения, иначе произойдет переориентация населения на другие образовательные рынки, а потом permanently усилят кадровые ресурсы Европейских и Западных стран.

Мировой рынок образования является сегодня одной из самых интенсивно развивающихся областей мировой экономики. Он условно поделен на три блока: Североамериканский рынок. Держит треть всего студенческого легиона, из них в США учится 600 тыс. иностранных студентов; Европейский рынок. Суммарный образовательный оборот Европы и по числу иностранных студентов, и по деньгам вполне сопоставим с Америкой; Тихоокеанский рынок. В Австралии в сумме с соседней Новой Зеландией обучается около 200 тыс. иностранцев, а в Японии сейчас почти 80 тыс. студентов. В последние годы формируется четвертый образовательный центр – азиатский.

Учитывая, что одной из главных стратегий государственной политики Украины в сфере образования выделяют интеграцию в мировое образовательное пространство, актуальными станут задачи: а) определения своего реального места и роли в новой развивающейся отрасли мирового хозяйства – международном рынке образовательных услуг; б) адаптации имеющегося опыта подготовки зарубежных студентов; в) разработки новых подходов. Основные выгоды для Украины при участии на рынке образовательных услуг это: пополнение бюджета страны и вузов; создание имиджа развитой страны; расширение культурного, экономического и политического влияния на мировые процессы; возможность продвигать за рубеж национальные товары и технологии; модернизация вузов Украины и системы высшего образования в целом и др.

Таким образом, при моделировании государственной системы профессиональной ориентации населения следует исходить из того, что образование в современном мире приобретает все более глобальный характер, а также является существенным фактором развития экономики, социальных изменений и культурных преобразований. В этой связи важным является разработка системы мероприятий (психологических, педагогических, медицинских и др.), направленных на активизацию процесса самоопределения и оптимизации трудоустройства граждан в соответствии с их индивидуальными особенностями и с учетом потребностей рынка труда.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення» від 17 вересня 2008 р. № 842, Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>.

Розвиток аграрної та промислової сфери, вплив ЄС на економічний розвиток України

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ У СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

О.Г. Демченко

В.о завідувача кафедри економічної теорії Херсонський державний університет, доцент, кандидат економічних наук

Однією з головних особливостей сучасного стану економічного розвитку є широке розповсюдження та поглиблення інтеграційних процесів.

В сучасних умовах інтеграція органічно вплітається у всю структуру міжнародного ринку. Нею просякнута значна мережа економічних взаємовідносин, що складаються між національними господарствами. Інтеграційні процеси стають одним із найважливіших факторів, що мають вплив на темпи економічного зростання, структуру, міжгалузеві та народногогосподарські пропорції економіки окремих держав. В свою чергу, динаміка та розмах інтеграційних процесів знаходяться в тісній залежності від типу та рівня розвитку відтворювального механізму інтегрованої економіки та ефективності функціонування такого механізму.

Україна, як і кожна з цивілізованих країн світу не може стояти осторонь глобальних економічних процесів, які охоплюють і характеризують напрями та перспективи розвитку світової економіки. Йдеться, насамперед, про об'єктивний розвиток національних продуктивних сил і виробничих відносин, які все більше інтегруються у світову економіку. Водночас, крім об'єктивних передумов розвитку цього процесу, оптимальне інтегрування економіки України у систему світового господарства має специфічні матеріальні, організаційні, політичні, правові та інші чинники. Особливо важливого значення у цьому зв'язку набуває створення ефективного національного механізму реалізації інтеграційних процесів.

Розробка теоретичних питань суті та змісту категорії “інтеграція” в економічній літературі ще далеко не завершена. Саме складністю самих процесів, економічною абстракцією яких вона виступає, і пояснюється той факт, що в економічній літературі ще не має єдиного уявлення стосовно суті даного явища. Водночас, все більше стверджується розуміння інтеграції як складного, діалектично протирічного процесу, що відбиває, перш за все, організаційно-економічну форму виробництва [1, С.12].

Як поняття “економічна інтеграція” означає не предмет, і, навіть, не стан, а, перш за все, процес, дію, динаміку стану. Етимологічне значення терміну “інтеграція” (лат. *integratio* – відновлення, поповнення, від *integer* - цілий) [2, С.201] передбачає подвійність. З одного боку, “інтеграція” постає як результат, підсумок розвитку, а, з другого, – як, власне, процес цього розвитку. Саме останнє значення відіграє вирішальну роль і є основним при визначенні змісту поняття “економічна інтеграція”, як такого, що розкриває динаміку інтенсифікації взаємозв'язків, поступового зближення та об'єднання економічних суб'єктів у процесі їх взаємодії (взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозбагачення) в напряму поглиблення цілісності економічного організму.

Інтеграція стає необхідною і можливою тільки на певному рівні розвитку економічної системи. Необхідність інтеграційних процесів полягає в якісно новому рівні розвитку продуктивних сил. В першу чергу, це пов'язано із все зростаючим значенням науково-технічного прогресу в сучасних умовах. А економічною передумовою, що визначає можливість інтеграційних процесів, виступає конкурентний спосіб функціонування ринкової економіки.

Розбудова незалежної України об'єктивно потребує входження її у світове господарство на організаційно-економічних засадах ринкових відносин.

Поряд з об'єктивною необхідністю інтеграції України у світове господарство та розвитку її зовнішньоекономічних відносин існують і об'єктивні можливості для

таких процесів. До них, передусім, належить економічний потенціал нашої країни, що дає підставу для належної участі у міжнародному поділі праці.

Поєднання об'єктивної необхідності та об'єктивних можливостей інтеграції України у світове господарство робить цей процес закономірним.

Сьогодні Україна ще слабо інтегрована у світо господарські структури, і таке становище треба докорінно змінити, щоб зайняти гідне місце у світовому економічному просторі серед розвинутих країн, знайти свій власний напрям ефективної інтеграції, який би найкращим чином відповідав національним інтересам і враховував наявні ресурси, географічне положення, потенціальні можливості.

Проте інтеграційні процеси можуть впливати на економіку країни не тільки позитивно, а й негативно. Позитивним є те, що збільшуються розміри ринку (отже, масштаби виробництва і додаткові прибутки від реалізації товарів на зовнішніх ринках, а це актуально для галузей з малою місткістю національного ринку), забезпечуються кращі умови торгівлі, поліпшується її інфраструктура, застосовується передова технологія тощо. Негативний вплив інтеграції полягає в тому, що у відсталих країнах відбувається відплив ресурсів (факторів виробництва) і перерозподіл на користь сильніших партнерів, з'являється реальна загроза потрапити в залежність від несприятливих стихійних явищ, які часом охоплюють світову економічну систему. Маються на увазі періодичне загострення фінансової нестабільності, збільшення розриву між країнами-лідерами і менш розвинутими країнами. Ці потенціальні і реальні загрози мають ретельно враховуватися в зовнішньоекономічній стратегії України, з відповідним запровадженням механізмів захисту національних інтересів та системи економічної безпеки, адаптованих до умов відкритої економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лавриков Ю.А., Русинов Ф.М., Чумаков В.И. Интеграция производства и управление. - М.: Экономика, 2006. - 459 с.
2. Словарь иностранных слов. - 7-е изд., перераб. - М.: Наука, 2009. - 765 с.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

А.С. Мохненко

*Завідувач кафедри економіки підприємства Херсонського
державного університету, доцент, кандидат економічних
наук*

Формування ринкової економіки безпосередньо пов'язане із розвитком конкурентного середовища у вітчизняній економіці. Ринковий механізм не може нормально функціонувати без розвинутих форм конкуренції. Конкуренція є однією з головних складових ринкового механізму і припускає захоплення ринку, перемогу у конкурентній боротьбі за споживача, забезпечення одержання стійкого прибутку.

Всі дослідження конкурентоспроможності фермерських господарств будуть ефективними лише за умови, якщо вони будуть враховувати закони загальної економічної теорії. Саме цим пояснюється увага багатьох вітчизняних і іноземних економістів до такої фундаментальної економічної категорії, як конкуренція.

Конкурентоспроможність фермерського господарства, по-перше, залежить від оптимального рівня і напрямку спеціалізації, а також наявного рівня використання виробничо-ресурсного потенціалу. Для фермерських господарств конкурентоспроможність – це досягнення оптимальних співвідношень між обсягами виробництва і реалізації продукції і наявним його ресурсним потенціалом, платоспроможністю та інвестиційною привабливістю підприємства, можливості протистояти природним та економічним ризикам приватного господарювання. З іншого боку, під конкурентоспроможністю варто розуміти спроможність фермерських формувань виробляти продукцію, яка на яку існує попит на ринку, перемагати у боротьбі за покупця, а також відшукувати шляхи розширення своєї

ринкової частки. Конкурентоспроможність можна оцінити тільки порівнюючи між собою фермерські господарства як на рівні регіону, так і рівні країни.

В аграрному секторі відбувається процес зниження економічної стійкості суб'єктів господарювання, через нестабільність економіки і зниження обсягів виробництва. Вплив негативних факторів обумовлений тим, що в процесі розвитку багато фермерських господарств опинились в ситуації незнання ринкових законів, недостатньої матеріально-технічної озброєності виробництва, без можливості використання передових технологій, відсутності налагоджених економічних зв'язків з партнерами, організаційно-психологічної невідповідності до роботи в умовах ринку. Крім цього, лібералізація цін і послаблення державного регулювання з урахуванням процесів інфляції посилюють жорсткість кредитної політики, перерозподілили відповідальність за подолання диспропорцій в економіці, на самі фермерські формування.

Важливою особливістю аграрного виробництва є не спроможність агроформувань монополізувати аграрний сектор, вони не спроможні формувати які-небудь групи для впливу на ринок і особливо на ціни. На аграрному ринку завжди велика кількість продавців для того, щоб жоден з них не міг запропонувати таку кількість продукції з помітним впливом на ціну.

Разом із цим, наявний рівень державного втручання на перешкоджає свободі входу і виходу на аграрний ринок. Наявна законодавча база забезпечує ринок землі сільськогосподарського призначення, широко поширена оренда землі, починає функціонувати іпотечне кредитування, яке сприяє придбанню землі, засобів виробництва, тощо. Все це свідчить про те, що кожен, хто бажає розпочати сільськогосподарське виробництво може одержати основний ресурс для цього. І, навпаки, фермер може продати свій бізнес. Єдиним, в певній мірі, обмеженням вільного виходу з ринку аграрної продукції може бути мобільність ресурсів у сільському господарстві, яке у довгостроковому аспекті так чи інакше є можливістю подолати.

Для забезпечення ефективного управління конкурентоспроможністю фермерських господарств необхідно мати чітке уявлення про склад факторів, що повинні бути предметом постійного моніторингу. Рушійні сили конкуренції – це ті основні групи впливу, а також умови і фактори, що безпосередньо обумовлюють рівень конкурентоспроможності фермерських господарств на цільовому ринку. Кількість використовуваних у фермерських господарствах різного виду рушійних сил може значно розрізнятися. Можна рекомендувати до реалізації 5 основних рушійних сил: 1. формування і стимулювання попиту на продукцію, вироблену фермерським господарством; 2. висока швидкість прийняття управлінських рішень; 3. технологічні інновації; 4. маркетингові інновації; 5. орієнтування на широке використання кооперації.

Складність проблеми підвищення конкурентоспроможності у фермерських господарствах полягає в тому, що ці фактори діють не ізольовано, у чистому виді. У реальній дійсності вони перехрещуються, найтіснішим образом взаємообумовлюючи один одного. Тому усі фактори конкурентоспроможності фермерських господарств ми пропонуємо класифікувати в трьох аспектах: по ресурсах і витратах виробництва, по основних напрямках формування конкурентоспроможності і по реалізації цих напрямків на різних рівнях господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Губарик О. М. Місце та роль фермерських господарств в аграрній сфері економіки / О. М. Губарик // Держава та регіони.- 2006.- №3: Сер.: Економіка та підприємництво.- С. 71-74.
2. Добрунік Т. П. Методика визначення конкурентоспроможності фермерських господарств / Т. П. Добрунік // Науковий вісник Одеського державного економічного університету.- Одеса, 2007.- Вип.4: Науки: економіка, політологія, історія.- С. 17-18.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

Ю.В. Самойлик

К.е.н., Полтавська державна аграрна академія

У системі управління конкурентоспроможністю підприємства важливе значення має процес її оцінювання. У сучасній теорії і практиці використовується низка методик, які можуть бути застосовані для оцінки конкурентоспроможності підприємства за певними параметрами.

Для оцінки конкурентоспроможності підприємства доцільно застосовувати збалансовану систему показників, яка всебічно характеризуватиме ринковий статус підприємства та ефективність його діяльності. Системні підходи щодо оцінки конкурентоспроможності підприємства в сучасних ринкових умовах пропонують Н.Б. Бідник, Н.А. Дробітько, Л.М. Закревська, О.А. Нужна, В.А. Павлова.

На основі аналізу підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства ми можемо об'єднати існуючі методи в шість груп: економічні методи; статистичні, економіко-математичні, економетричні методи; методи оцінки конкурентних переваг підприємства; методи стратегічного аналізу; методи оцінки вартості підприємства та втіленого у нього потенціалу, методи управління. Основою оцінки конкурентоспроможності підприємства є оцінка його конкурентного потенціалу, що являє собою інтегровану сукупність виробничих ресурсів, можливостей, організаційних та управлінських процесів, що використовуються підприємством для досягнення поставлених цілей і формування конкурентних переваг. Конкурентний потенціал підприємства включає в себе ресурсний [186], економічний, управлінський, організаційний, інноваційний, інвестиційний, виробничий, технологічний потенціали. Поряд з поняттям "конкурентний потенціал підприємства" ми пропонуємо визначити дефініцію "стратегічний потенціал конкурентоспроможності підприємства": це інтегрований відкритий комплекс системних елементів, що характеризується сукупністю виробничих ресурсів та резервів, методів, способів, напрямів їх використання та джерел поповнення, системою цілеутворення, організаційно-економічним механізмом підприємства, а також можливістю адаптації економічної системи до умов зовнішнього середовища, і забезпечує досягнення синергійного ефекту від реалізації поточних, стратегічних цілей, місії підприємства та формування стратегічної конкурентоспроможності. Отже, процес оцінки конкурентоспроможності підприємства доцільно здійснювати за такою схемою: вибір підприємств-конкурентів, що мають подібні параметри розвитку; вибір складових потенціалу підприємства, що визначають його конкурентоспроможність; вибір системи показників необхідних і достатніх для оцінки конкурентоспроможності кожної складової потенціалу підприємства; оцінка g -го показника i -ї складової потенціалу j -го підприємства; визначення коефіцієнта значимості i -ї складової потенціалу підприємства експертним методом та його питомої ваги; формування підприємства-еталона; зважена оцінка i -ї складової потенціалу j -го підприємства; розрахунок показника конкурентоспроможності i -ї складової потенціалу j -го підприємства; розрахунок показника конкурентоспроможності j -го підприємства; розрахунок коефіцієнту збалансованості стратегічного потенціалу конкурентоспроможності j -го підприємства та відхилення i -ї складової потенціалу від цього коефіцієнту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закревська Л.М. Оцінка та підвищення конкурентоспроможності підприємств кондитерської промисловості України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Л.М. Закревська Національний ун-т харчових технологій. – К., 2005. – 20 с.
2. Нужна О.А. Оцінка конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / О.А. Нужна // Економіка АПК. – 2006. – № 4. – С. 110-115.
3. Самойлик Ю.В. Особливості оцінки ресурсного потенціалу м'ясопереробного підприємства / Ю.В. Самойлик / Матеріали Міжнародного Форуму молодих вчених "Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи". – Харків: ХНТУСГ. – 2007. – С. 123-125.

РОЗВИТОК ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ХІМІЧНОГО СКЛАДНИКА В УМОВАХ ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

О. В. Кофанова

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

Технічна екологічна освіта відіграє значну роль у системі вищої освіти України. Вона не тільки сприяє формуванню цілісного наукового світогляду майбутніх фахівців-екологів, а й служить фундаментом для перебудови їхньої свідомості в напрямку переходу наступних поколінь від суспільства споживання до суспільства, що будує свої стосунки з природою на основі ноосферних принципів. Отже, у ХХІ сторіччі перед нею постали нові завдання, зумовлені певними тенденціями розвитку світової спільноти, зокрема глобалізацією суспільства, залежністю благополуччя кожної країни не тільки від її особистого розвитку, а й від її міжнародного авторитету; переходом людства від індустріальних, матеріало- та енергоємних технологій до науково-інформаційних, які базуються на інтелектуальному розвитку людини, інформації та знаннях.

Проведений аналіз публікацій учених, передових педагогів у галузі вищої екологічної освіти надав змогу дійти висновку, що у ВНЗ України склалися певні розбіжності між потребами та вимогами сучасного інформаційного суспільства, між орієнтацією вищої освіти на євроінтеграцію та наявним рівнем професійної підготовки студентів-екологів. Тому основним напрямком удосконалення технічної екологічної освіти вбачаємо реалізацію Національної доктрини розвитку освіти у ХХІ столітті [3], Концепції екологічної освіти України [1] та Програми дій "Порядок денний на ХХІ століття" [4], що, у свою чергу, забезпечить її реформування згідно з принципами Болонського процесу, сприятиме входженню нашої країни до єдиного європейського освітнього простору.

Екологічні проблеми належать до різноманітних, іноді навіть неспоріднених площин знань, тому підготовка універсальних фахівців-екологів навряд чи можлива. Формування професійно значущих якостей спеціаліста (професійна компетентність, мобільність, цілеспрямованість і наполегливість, системний підхід до вирішення проблем) здійснюється в процесі навчання як загальнонаукових (у тому числі й хімічних), так і спеціальних дисциплін. На сьогодні комплексний і міжгалузевий характер екологічних проблем обумовлює й характер освіти спеціалістів, які покликані їх розв'язувати. Отже, на нашу думку, вивчення дисциплін хімічного циклу, їх практична спрямованість надасть змогу майбутнім фахівцям-екологам не тільки розв'язувати накопичені екологічні проблеми людства, а й запобігати їх виникненню у подальшому розвитку суспільства.

Знання законів хімії, їх практичне застосування до процесів, що відбуваються в довкіллі, дослідження механізмів хімічних, фізико-хімічних і біохімічних перетворень сприятиме вдосконаленню існуючих і створенню нових технологій захисту довкілля, контролю його стану тощо. Без розуміння цих механізмів неможливо забезпечити ефективну роботу промислових і сільськогосподарських виробництв, систем очищення повітря й води, утилізації та рекуперації відходів. На хімічних знаннях базуються розробка й вибір нешкідливих для довкілля технологічних процесів, раціональних методів охорони навколишнього середовища. Ось чому однією з основних тенденцій у вищій технічній екологічній освіті сьогодні є зростання ролі її хімічної компоненти [2, с. 153].

Навчання майбутніх екологів на всіх етапах професійної підготовки має відображати практичну спрямованість і будуватися на основі єдності предметно-практичної діяльності студентів. Тільки комплексний аналіз (на основі міждисциплінарного підходу) природних і техногенно-економічних систем спроможний надати реальне уявлення про стан і розвиток природного навколишнього середовища, біосфери в цілому. Разом з тим, упродовж останніх років в Україні утворився певний розрив між виробничим сектором і вищою технічною школою, що призвело до послаблення практичного складника професійної підготовки інженерів-екологів і, як наслідок, погіршило кваліфікацію

випускників. Вихід із ситуації, що об'єктивно склалася в нашій країні, вбачаємо в посиленні практичної компоненти навчальних дисциплін (зокрема хімічного циклу), збільшенні частки лабораторних занять та розробці лабораторних практикумів професійно-дослідницького характеру.

Отже, необхідність підвищення якості підготовки інженерів-екологів відповідно до міжнародних освітніх стандартів обумовила пошуки ефективних підходів до вдосконалення навчально-виховного процесу на основі компетентнісного підходу. За допомоги якісних знань з хімічних дисциплін, їх практичного спрямування студенти-екологи зможуть не тільки отримати гідну освіту, набуті необхідних предметних та професійних компетентностей, а й знайти своє місце у житті, успішно вирішувати екологічні й виробничі проблеми, знаходити оптимальні екологічно безпечні рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція екологічної освіти України //Директор школи. – квітень 2002.–№ 16.–48 с.
2. Кофанова О.В. Удосконалення програми з хімії з урахуванням міждисциплінарних зв'язків /О.В. Кофанова, Т.М. Назарова //Вісник НТУУ "КПІ". Філософія. Психологія. Педагогіка: збірн. наук. праць.–Київ: ІВЦ "Політехніка".–2009.–№ 1(25).–С. 153–157.
3. Кремень В.Г. Національна доктрина розвитку освіти /В.Г. Кремень //Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). – К. : Грамота, 2003.–С. 178–201.
4. Програма дій "Порядок денний на ХХІ століття" /пер. з англ.: ВГО "Україна. Порядок денний на ХХІ століття"; за ред. В.Я. Шевчука.–К.: Інтерсфера, 2000.–360 с.

ІНІЦІАТИВИ ЄС СТОСОВНО КРАЇН ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ

Ю.В. Палагнюк

Чорноморський державний університет імені Петра Могили

Зовнішня політика Європейського Союзу стосовно країн Чорноморського регіону складається з певних ініціатив, що стосуються й України як частини даного регіону.

Після вступу до ЄС Румунії та Болгарії «здебільшого європейське» Чорне море стало «частково внутрішнім» морем ЄС. Таким чином, перед країнами регіону постали нові виклики, але й відкрилися спільні інтереси й нові можливості для забезпечення миру, стабільності, демократії, зростання добробуту й розвитку регіонального співробітництва [2, с. 6].

Європейська політика сусідства (ЄПС) була розроблена у 2004 р. з метою уникнення появи нових роздільних ліній між розширеною Європою та її сусідами, посилюючи стабільність та безпеку в регіоні. Аналізуючи дану ініціативу потрібно наголосити на тому, що Європейська політика сусідства з самого початку не могла стати ефективним інструментом співробітництва ЄС з усіма своїми державами-сусідами через різні цілі самих держав-сусідів у взаємовідносинах з Євросоюзом. Адже, умовно держави-сусіди ЄС в рамках ЄПС сусідства можна розділити та дві групи: партнери на східному кордоні ЄС, що мають намір і певні перспективи набуття членства в Європейському Союзі у майбутньому, та південні сусіди, що не мають таких намірів та перспектив. Певним чином Європейський Союз вже почав осмислювати такі розбіжності у своїх державах-сусідах, що об'єднані рамками однієї ініціативи ЄС, запровадивши ініціативу Східного партнерства, що стосується співробітництва у тому числі і з нашою державою.

У грудні 2010 р. Європейська Комісія представила Стратегію ЄС для Дунайського регіону. Головною її метою є розвиток економічного потенціалу та поліпшення екологічної ситуації. Стратегія має об'єднати зусилля чотирнадцяти країн, територіями яких протікає р. Дунай: Німеччину, Австрію, Угорщину, Чехію, Словаччину, Словенію, Болгарію, Румунію, Хорватію, Сербію, Боснію та Герцеговину, Чорногорію, Молдову та Україну [1, с. 7]. Згідно з планами Євросоюзу, реалізація Стратегії для Дунайського регіону принесе мешканцям такі переваги як швидший та екологічно чистіший транспорт, дешевші й безпечніші енергоносії,

краще довілля, добробут, нові привабливі туристичні та культурні напрямки та вищу безпеку.

Крім того, ЄС розробив Стратегію у регіоні Чорного моря. Наразі вона охоплює десять країн: три країни Євросоюзу – Болгарія, Румунія, Греція, країна-кандидат – Туреччина, п'ять східноєвропейських країн-сусідів ЄС – Азербайджан, Вірменія, Грузія, Молдова, Україна, а також Росія – як стратегічний партнер ЄС. На відміну від Чорноморської синергії (Black Sea Synergy), яка мала швидше обмежені результати, оновлена програма покликана стати інтегративною частиною більш широкої зовнішньої політики й політики безпеки ЄС та її окремих складових, з еволюцією Європейської політики сусідства включно [2, с. 6-7].

Отже, після останнього розширення у 2007 р. та вступу Болгарії та Румунії до ЄС, Європейський Союз став більше уваги приділяти Чорноморському регіону у своїй зовнішній політиці, розробляючи нові ініціативи для даного регіону, адже він є ключовим для енергобезпеки ЄС та диверсифікації постачання енергоресурсів на європейський ринок, а також загалом для сфери безпеки. Через те, що Україна є частиною Чорноморського регіону вона тепер має більше можливостей для розширення співпраці та інтеграції з ЄС, у тому числі, і в межах тих ініціатив, що стосуються даного регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Євросоюз запропонував Стратегію для Дунайського регіону // Євробюлетень. – 2011. – № 1, січень. – С. 7.
2. Нова Чорноморська стратегія ЄС : нові виклики і перспективи для регіону стратегії // Євробюлетень. – 2011. – № 2, лютий. – С. 6–7.

СТРАТЕГІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ СТОСОВНО ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ

М.С. Савченко

Херсонський національний технічний університет

Чорноморський регіон (ЧР) сьогодні привертає до себе стратегічну увагу провідних країн світу. Це обумовлено не тільки його важливим геостратегічним положенням та енергетичним потенціалом, але й зростанням політичного, економічного, транспортного аспектів регіонального розвитку. Вихід ЄС безпосередньо в регіон свідчить про те, що розширений ЧР розглядається як міст в широкому стратегічному просторі, тобто в міжрегіональному значенні.

Із точки зору міжрегіональної перспективи важливість ЧР розглядається у трьох напрямках. По-перше, це головна політична та економічна об'єднуюча ланка між Європою та Азією, на перехресті міжнародних транспортних напрямів і комунікацій «Схід-Захід» та «Північ-Південь», на межі «азійської (мусульманської) і європейської (християнської) цивілізацій» [2, с.29-30]. По-друге, ЧР є частиною загальноєвропейського простору безпеки, який характеризується різноманітними кризами, напругою в міждержавних відносинах та конфліктним потенціалом, а також джерелом викликів та ризиків нової та нетрадиційної безпеки: тероризм, організована злочинність, нелегальна міграція та торгівля людьми, екологічні питання. По-третє, для багатьох країн Чорноморсько-Каспійський регіон є важливим фактором у підвищенні енергетичної безпеки, а також стає головним центром переплетення інтересів країн-транзитерів та країн-експортерів енергоресурсів.

Європейський Союз розглядається усіма державами ЧР як один з головних плацдармів для розвитку багатофункціональної регіональної співпраці. Стратегія ЄС відносно ЧР досі відсутня. Першим кроком до концептуального оформлення політики ЄС в регіоні є ухвалення документу «Чорноморська співпраця – нова ініціатива регіонального співробітництва» («Black Sea Synergy – A New Regional Cooperation Initiative»). Наступним кроком у цьому напрямку стало обговорення в Європейському Парламенті можливості створення спільноти «Європейський Союз - Чорномор'я» [3, с.11-13].

Із метою забезпечення стратегічних інтересів ЄС передбачає свою участь у більш ніж 12 площинах взаємодії, які у повній сукупності окреслені в документі

Резолюція Європейського Парламенту щодо регіональної політики в Чорноморському регіоні (European Parliament Resolution on a Black Sea Regional Policy Approach) [4, с. 20].

На міжнародній конференції “Чорноморський простір: від стратегії взаємодії до формування регіональної системи співробітництва та безпеки” Посол Німеччини в Україні Ганс-Юрген Гаймзот заявив про надзвичайну важливість Чорноморського регіону для Європейського Союзу. “Поглиблення співробітництва у регіоні належить до числа пріоритетів Європейської політики сусідства. Серед іншого, вкрай важливим завданням у регіоні є розбудова інфраструктурних мереж, визначення нових перспективних напрямів співпраці та забезпечення стабільності і безпеки на Східному фланзі ЄС” [2, с. 1].

Упродовж останніх років геополітична вага Чорноморсько-Каспійського регіону значно зросла, посилюється процес інтернаціоналізації регіону, що пов’язано із наявністю значної кількості діючих у ньому міжнародних організацій – ОЧЕС, ГУАМ, Чорноморський форум, BLACKSEAFOR, Співдружність демократичного вибору, Міжнародний чорноморський клуб. Проте основним чинником, який посилює геополітичну вагу регіону, є безпосередній вихід на береги Чорного моря ЄС і НАТО після вступу в ці організації Болгарії та Румунії. Згідно з планами Брюсселя, упродовж наступних 5–10 років до Європейського Союзу можуть увійти Азербайджан, Грузія і Вірменія. Європа готова підтримувати ринкові реформи в цих країнах і зацікавлена в тому, щоб загальна система цінностей об’єднувала Євразію. Відновлений Великий шовковий шлях, з’єднувальною ланкою якого є Чорноморсько-Каспійський регіон, за планами ЄС, має стати не лише торговельною артерією, а й трансфертом демократичних і цивілізаційних цінностей між Європою та Азією [2, с. 30].

Україна у політиці стосовно Чорноморсько-Каспійського регіону має послідовно відстоювати свої національні інтереси, при цьому намагаючись уникати ускладнень у відносинах із конкуруючими між собою основними центрами сили (РФ, США, ЄС) і прагнути до максимально можливого рівня співпраці з ними. Найбільша увага має приділятися співпраці з Європейським Союзом, оскільки його рівень конфронтації зі США і РФ є мінімальним і певною мірою ЄС відіграє роль буфера між двома наддержавами [2, с. 40].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національний інститут стратегічних досліджень. (<http://uz.niss.gov.ua/news/1/>) (23.09.2011 рік).
2. Перспективи співробітництва між ЄС та регіональними організаціями Чорноморського регіону. Матеріали міжнародної конференції (Київ, 7 квітня 2007 р.) / Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К.: НІПМБ, 2007.
3. Communication of Commission to the European Council and the European Parliament „Black Sea Synergy – A New Regional Cooperation Initiative”. – Brussels, 11.04.2007. – COM(2007) 160 final.
4. European Parliament Resolution on a Black Sea Regional Policy Approach. – Brussels, 17 January 2008//See in: ICBSS Black Sea Monitor. – No 7. – 2008, April.

КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНОМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

С.М. Євтухова

*Доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Херсонського державного університету, кандидат
економічних наук*

В умовах розвитку економічних відносин України та її взаємозв’язками з європейською спільнотою актуальним питанням постає інтеграційний потенціал підприємств всіх сфер діяльності. Оскільки вплив зовнішніх факторів на підприємства багато в чому залежить від економічної політики України, хотілося б відмітити, що в останні роки різко посилюється тенденція зростання інтересів до

європейських інтеграційних процесів. У зв'язку з цим, конкурентні стратегії розвитку кожного підприємства, особливо, харчової промисловості та сільського господарства окреслюється потребами споживачів, де визначальним чинником менеджменту стане формування нового інтегрованого управлінського підходу, який буде передбачати орієнтацію системи стратегічного управління на забезпечення безпеки та якості продукції.

Взаємозв'язок зазначених факторів дає можливість визначити стратегічний напрямок розвитку підприємств України у ринковому середовищі. Так, в умовах сьогодення для підприємств харчової промисловості і сільського господарства особливий інтерес становлять взаємовідносини України із СОТ, діяльність яких спрямована на вільний обмін товарів і послуг між її членами. Крім того, українські підприємства отримали можливість відкрити для себе нові світові ринки, активно залучати іноземні інвестиції, власники яких вже демонструють підвищений інтерес до перспективного українського ринку. Згідно даних Головного управління статистики в Херсонській області на зовнішній ринок поставлено товарів на суму 141,4 млн. дол. США, що на 21% більше, ніж за відповідний період минулого року. Імпорт товарів збільшився більш суттєво (на 46,3%) і склав 82,9 млн. дол. Крім того, обсяг прямих іноземних інвестицій, унесених в Херсонську область, за станом на 1 липня 2011р. за попередніми даними склав майже 200 млн.дол., що на 0,5% більше обсягів інвестицій на початок року. Найбільші обсяги іноземних інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості, зокрема, харчової, та сільського господарства [1].

Аналізуючи сучасний стан функціонування підприємств в аграрній і харчовій галузях промисловості та визначаючи перспективи їх розвитку в умовах приєднання України до СОТ, зауважимо на тому, що: конкурентоспроможність підприємств зазначених галузей проявляється в експортному потенціалі, який обумовлений стабільною сприятливою ціновою кон'юктурою на ринках, з одного боку, та недостатньою диверсифікацією виробництва, застарілими технологіями та відсутністю інноваційних виробництв, з іншого; із зростанням відкритості економіки України, відбулося загострення конкурентної боротьби за кожний сегмент ринку, що вплинуло на розробку нових ефективних конкурентних стратегій вітчизняних підприємств; у зв'язку із розширенням сфери діяльності постає потреба у здійсненні активної державної політики щодо захисту вітчизняних виробників для збереження їх конкурентоздатності за допомогою різних форм субсидій та удосконаленні системи сертифікації та стандартизації. Узагальнюючи вищезазначені критерії оцінки підприємств, наголосимо на тому, що очевидними наслідками від певних євроінтеграційних процесів стануть відкритість ринку України для іноземних компаній та доступу українських товаровиробників на внутрішні ринки інших країн. Така економічна ситуація вплине на підприємства, а саме на прийняття стратегічних рішень, для яких необхідний великий обсяг інформації з різних джерел.

На сьогоднішній день при вступі до СОТ для переважної більшості галузей промисловості України та видів промислових товарів відбуваються великі зміни у торгівельній політиці, особливо у митних тарифах, які не дають негативного ефекту. На жаль, цього не можна сказати про підприємства харчової промисловості та сільського господарства, які першими відчули на собі негативний вплив від вступу. Тому вкрай необхідним постає питання перегляду економічної політики та впровадження нових конкурентоздатних стратегій кожного підприємства, що дозволить запобігти зниженню конкурентоспроможності української продукції. Як правило, у лідерах є підприємство, якому вдалося обрати ефективну стратегію стійкого розвитку, що відповідає як змінам зовнішнього середовища його функціонування, так і власним внутрішнім можливостям і може бути представлений механізмом забезпечення збалансування параметрів ефективної діяльності підприємства із реалізацією відповідних стратегій як каталізаторів стратегічних змін у майбутньому. Це надає можливість підприємствам на певному етапі свого розвитку завжди мати стратегічний потенціал, відображений у сукупності параметрів, які полягають у співвідношенні результатів та використаними ресурсами підприємства. На нашу думку, серед класифікаційних ознак, які є найбільш вагомими і придатними до наших підприємств в умовах сьогодення, є такі: рівень прийняття рішень; базова концепція досягнення конкурентних переваг; стадія життєвого циклу галузі; відносна сила галузевої позиції підприємства.

Проведені дослідження підприємств харчової та аграрної сфери Херсонської області показують, що результати їх функціонування значною мірою залежать від того, наскільки вони добре визначили позицію всередині галузі. Таким чином, перебування в специфічній ринковій ніші, у якій сили певних підприємств відповідають реаліям зовнішнього середовища, є важливим для досягнення конкурентної переваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головне управління статистики у Херсонській області // <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/>

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГОРЕСУРСІВ В КАЛАНЧАЦЬКОМУ РАЙОНІ – ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ ЄДИНОГО ЕНЕРГОРИНКУ ЄС

Г.В. Малишенко

Голова Каланчацької районної державної адміністрації

Протягом останнього десятиріччя використання вітрової енергії, як одного з поновлювальних джерел для альтернативної енергетики, набуло помітного обсягу і стрімкого темпу розвитку. Протягом 1990-1997 років щорічний приріст виробництва енергії на вітроустановках становив 25 %, що перевищує показники будь-якої галузі традиційної енергетики [1].

Такому темпу вітроенергетика зобов'язана декільком обставинам: відносною дешевизною вітроагрегатів у порівнянні з іншими джерелами енергії, практичною відсутністю поточних витрат у процесі їх функціонування, безкоштовністю джерела енергії, можливістю автономного використання вітроагрегатів або ж, навпаки, реальності утворення малих енергокомплексів з різними джерелами енергії [3,4].

Відбуваються певні зрушення і в Україні та безпосередньо в Каланчацькому районі. Відповідно до програми «Розвитку вітроенергетики в Херсонській області на період до 2030 року» в районі реалізується проект «Будівництво Каланчацької ВЕС потужністю 300 МВт» на територіях Червоночабанської, Гаврилівської та Олександрівської сільських рад.

За даними «Всесвітньої вітроенергетичної організації», енергія вітру використовується більш ніж в 70 країнах світу. Провідними країнами в освоєнні енергії вітру є США, Німеччина, Данія, Іспанія, Китай. На сьогодні доля вітроенергетики у світовому виробництві електроенергії складає близько 1%. Ринок вітроенергетики розвивається досить динамічно, лише за період з 1998 по 2007 рік потужність вітроенергетики виросла майже в 10 разів. Слід зазначити, що коефіцієнт використання встановленої потужності вітрогенераторів останнього покоління сягає 42%, це майже стільки, як на турбінах поширених нині теплових електростанцій, що впритул наближає вітрову електроенергетику до традиційних галузей енергетики.

На даний час в Каланчацькому районі оцінено природоресурсний і природоохоронний потенціал розвитку вітроенергетики з огляду на доцільність розміщення енергооб'єктів з екологічних міркувань і заради використання земель, мало придатних для інших потреб. Складено карту для оцінювання технічно доступного вітропотенціалу для вибору перспективних ділянок для розміщення вітроелектростанцій (ВЕС). За для цього з травня 2010 року проведено дослідження спеціально встановленою метеовежею та отримано звіти та висновки Датського та Шведського інститутів вітру на предмет якості вітропотенціалу для економічного використання.

Планується встановити близько 100 сучасних вітрових турбін. Розроблено технічне завдання на підключення та схема приєднання Каланчацької ВЕС потужністю 300 МВт до ПС 220 ТИТАН.

Впроваджувати проект, вартість якого складає близько 300 млн. євро, будуть шведські інвестори. Участь таких європейських представників у будівництві та втіленні проекту свідчить про реалізацію на теренах країни стратегій Європейського Союзу стосовно Чорноморського регіону та вимог Кіотського протоколу щодо поліпшення екологічної ситуації та економічного становища регіону.

Проблеми розвитку вітроенергетики в Україні і на території району сьогодні є предметом дискусій прихильників та супротивників цього напрямку розвитку електроенергетики.

Прихильники вітроенергетики апелюють в першу чергу до світового досвіду та суттєвого покращення показників ВЕС в останній час. Але вони, як правило, не беруть до уваги значну різницю в економічних умовах та стані електроенергетики в Україні, та в країнах, де вітроенергетика успішно розвивається.

Супротивники, навпаки, акцентують головну увагу на недоліках вітроенергетики, випускаючи з поля зору те, що в перспективі ефективність вітроенергетики при зростанні цін на традиційні види палива та впровадження квот на викиди газів, що викликають парниковий ефект, може суттєво підвищитись.

Підраховано, що за нинішнього рівня розвитку вітроенергетики спорудження у «вітряних» регіонах України вітрових електростанцій (ВЕС) дозволило б покрити ледве не третину потреби електроенергії, яку ми споживаємо. Із технічної точки зору вітрова електроенергетика на сьогодні вже впритул наблизилася до традиційної: на сучасних вітрових турбінах коефіцієнт використання встановленої потужності сягає 42 відсотків. Це майже стільки, як на турбінах поширених нині теплових електростанцій.

За розвитку технологій альтернативної енергетики, вона стає усе більш вигідною з економічної точки зору у порівнянні з традиційною. Але найбільш значущою користю у розвитку альтернативної енергетики є не лише економічна вигода, а й те, що цей розвиток є одним із перших кроків району до сталого сучасного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воробьёв И.Е. Электроэнергетика мира в 1999 году // Энергетика и электрификация. – № 6. – 2001.
2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [// zakon.rada.gov.ua/ signal/](http://zakon.rada.gov.ua/signal/).
3. Коробко Б.П., Шевчук В.І., Коробко О.Б. Вітроенергетика для двору // ЕСТА. – 2002. – № 5.
4. Куцан Ю.Г. Щодо проекту концепції енергетичної політики України на період до 2030 року // Энергетика и электрификация. – № 3. – 2001.

ЗНАЧЕННЯ ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНИХ ФАКТОРІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РИНКУ

О.Ф.Герзанич, Д.В. Хапов

Херсонський національний технічний університет

У рамках цих процесів постійно відбувається взаємодія суспільства і природи. Будь-яке виробництво і споживання пов'язане з використанням природних ресурсів і впливом на навколишнє середовище. Будь-яке економічне рішення також впливає на середовище існування в самому широкому сенсі цього поняття. В міру ускладнення функціонування економічних систем, збільшення виробництва і споживання роль природного (екологічного) чинника постійно посилюється. Вивчення його значення, ролі і місця в економіці є предметом економіки природокористування, що розглядає економічні аспекти раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища [1].

Роль природних ресурсів і умов у суспільному розвитку на різних історичних етапах була завжди значима. Однак, воно, як правило, завжди, аж до теперішнього часу, не усвідомлювало повною мірою наслідків використання природних ресурсів і того антропогенного впливу на природу, який чинився протягом життя багатьох поколінь.

Основним напрямком в концепції стійкого розвитку є облік великої кількості показників, які характеризують рівень соціальних, економічних та екологічних показників. Ця концепція використовує більш складні та повні моделі [2].

Перехід до будь-якої більш повної моделі приводить до її складності, росту розмірності, необхідності врахування нелінійності, багатокритеріальності та

збільшенню невизначеності вихідних даних і, як результат, до ускладнення процесу прийняття рішень. Перераховані задачі є ключовими при практичній реалізації концепції стійкого розвитку.

Принципова відмінність концепції стійкого розвитку від інших є те, що вона пропонує оцінювати рівень розвитку соціально-економічної системи (СЕС) по комплексному показнику, який враховує економічні, соціальні показники та стан екології.

Для досягнення високих показників стійкого розвитку необхідно враховувати не тільки соціальні, економічні та екологічні процеси, а також природно-кліматичні, що характеризуються природно-кліматичними факторами (ПКФ). Отримані результати досліджень підтверджують високий рівень дії впливу природно-кліматичних факторів на функціонування та розвиток СЕС [3-4].

Україна в порівнянні з країнами Західної Європи має більш суровий та несприятливий клімат, що потребує додаткових великих витрат на функціонування СЕС. В Україні на подолання несприятливих ПКФ витрачається приблизно 40% Валового продукту в рік.

Галузі економіки різною мірою схильні до впливу природно-кліматичних факторів. Найбільш схильною до впливу ПКФ є сільськогосподарське виробництво. Культурне землеробство визначається впливом ПКФ. Природні умови мають враховуватися при спорудженні будівель, автомобільних доріг та залізничних шляхів, вони впливають на вартість життєдіяльності людини.

Функціонування соціально-економічних систем в умовах несприятливих кліматичних умов більшою мірою аналогічно функціонуванню в умовах кризи, тому концепція саморегулюючої ринкової економіки з мінімізацією державного втручання не спрацьовує, необхідна концепція державного регулювання[3].

Успішний розвиток країни, регіону тощо, потребує досить великих вкладень, як з боку інвесторів так і з боку держави, але при цьому необхідно знати економічну цінність природних ресурсів і враховувати природно-кліматичні фактори, які значною мірою впливають на розвиток держави..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асист І.П., Табачук А.Я. Економічне зростання, сталий розвиток та українські реалії – Науковий вісник НЛТУ України. – 2009 р. – Вип. 19.7
2. Згуровський М.З. Роль инженерной науки и практики в устойчивом развитии общества [Текст]/М.З. Згуровский, Г.А. Стасюха // Системні дослідження та інформаційні технології, 2007, №1. – С. 19-38.
3. Ходаков В.Е., Соколова Н.А. Учет природно-климатических факторов в задачах развития социально – экономических систем//Вестник ХНТУ № 2(38) 2010 г, С. 34-47.
4. Ходаков В.Е. Учёт влияния природно-климатических факторов на процессы развития социально-экономических систем [Текст] /В.Е. Ходаков, Н.А. Соколова // II Международная конференция «Стратегия развития в промышленности и образовании», Варна, Болгария, Том 1 (4.1) – С. 530-533.

РОЛЬ ПРОЦЕССА ИНФОРМАТИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

С.Н. Иванов

Херсонский национальный технический университет

В связи с усложнением науки, техники, экономики Украины и других отраслей со временем всё возрастает значение информации и связанные с ней операции: получения, передачи, переработки, хранения и т.п. [1, с. 9].

Однако высокая эффективность этих операций очень тесно связана с развивающимся процессом информатизации страны, поэтому актуальной задачей является определение роли процесса информатизации в развитии экономики Украины.

Начало процесса информатизации можно считать ещё с древнейших времен. История возникновения печатного дела уходит своими корнями глубоко в историю

нашего человечества. Три основные системы письма возникли в государствах Египта, Вавилона и Китая [2, с. 6].

Египтяне 4000 лет назад [2, с. 6] вырезали исторические повествования и легенды на камне своих пирамид. Письменные знаки сохранились на кирпичах развалин Вавилона. Писали на глиняных дощечках, и эти записи составляли общественные книгохранилища и библиотеки древней знати.

Позднее, у египтян, греков и римлян разного рода известия, повествования и официальные документы вырезались на каменных и бронзовых пластинках [2, с. 6].

Обычай писать на покрытых воском деревянных дощечках возник в древности и перешел в средние века. Очевидно, что камень, глина, металл и дерево были неудобным материалом для писания. Огромным шагом вперед явилось употребление папируса, введенное египтянами. Наиболее древний папирусный свиток относится к XXV веку до нашей эры. Греки и римляне переняли от египтян письмо на папирусе [2, с. 6].

Сейчас же существование современной техники, реализующей технологии печати и получения бумаги позволяет доносить печатную информацию до каждого человека без преград.

Изобретение радио и его последующее применение позволило в самых различных сферах передавать необходимую информацию на дальние расстояния и более эффективно организовать продуктивную деятельность человека, что уже можно назвать значительным скачком в развитии экономики не только различных стран, но и Украины.

Телевидение, Интернет, мобильная и спутниковая связь сейчас настолько развиты, что их использование позволяет с высокой эффективностью применять даже логистическую технологию JIT [3, с.135]. Существование электронных и телемагазинов значительно расширяет доступность благ для каждого человека.

В настоящем информационном обществе роль информации становится всё более значимой. Это вызвано глобальными процессами в мировом хозяйстве: процессом системной интеграции компьютерных средств, информационных и коммуникационных технологий. Таким образом, развитие информатизации страны сопоставлено с развитием экономики Украины.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратонович Р.Л. Теория информации. – М.: Сов. радио, 1975. – 424 с.
2. Основы настольно-издательской деятельности. Часть 1. Теория. / Составитель Брыкова О.В. – СПб.: «Региональный центр оценки качества образования и информационных технологий» - 2007 – С. 96.
3. K. Amasaka, New JIT, A New Management Technology Principle at Toyota, International Journal of Production Economics, 80, 135-144, 2002.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Шовкова О. А.

Аспірант ВНЗ Укоопспілки „Полтавський університет економіки і торгівлі”

Розвиток світової економіки, а, отже, і підприємств сьогодні супроводжується науково-технічним прогресом, забезпечуючи інновації, а головним ресурсом розвитку постають знання та інформаційно-інтелектуальні технології, що вирішують проблему обмеженості ресурсів, відкривають нові можливості зростання продуктивності праці та прискорення відтворювальних процесів. Одночасно відбувається глобалізація інформаційного простору та зміщення грошових потоків у галузь електронного бізнесу – комерції в Інтернет.

В умовах таких змін зовнішнього середовища зміцнення конкурентних позицій та ефективний розвиток торговельних підприємств можливі за рахунок якісних і кількісних змін у їх управлінні, механізмах просування продукції, що ґрунтуються на інноваційних рішеннях, а також виходу на світові ринки.

Глобальний розвиток інформаційних технологій принципово і якісно змінив характер комерційної та виробничої діяльності підприємств. Зростаюче значення електронної торгівлі у світових господарських відносинах потребує аналізу досвіду її функціонування з метою запровадження на українських підприємствах.

Впровадження інформаційних технологій у механізми просування продукції значною мірою впливає на конкурентоспроможність підприємств на ринку товарів і послуг. Як свідчить практика, електронний обмін даними на основі Інтернет у кілька разів ефективніше традиційного за собівартістю і швидкістю проходження, дозволяє скоротити час просування товарів від виробника до споживача, надає можливості створення нових каналів збуту продукції, ефективної взаємодії з кінцевим споживачем, дозволяє накопичувати інформацію про обсяг, структуру продаж і попит клієнтів, що, у свою чергу, спрощує виконання бізнес-аналізу та досліджень ринку.

Науковці відмічають низку особливостей процесу використання інформаційних технологій, серед яких: глобальний характер, інформаційна прозорість підприємницької діяльності, зниження собівартості впровадження новітніх технологій, інтеграція учасників ринку в єдину комп'ютерну мережу, що дає змогу взаємодіяти та впливати на господарську діяльність одне одного, а також максимально задовольняти потреби споживачів [1, с.24-30].

Прикладом реалізації Інтернет-технологій у Європі є провідний британський торговельний оператор Tesco – одна з найбільших роздрібних мереж у світі, що істотно розширила ринок збуту своєї продукції саме завдяки впровадженню торгівлі через Інтернет. У 2010 р. електронний магазин Tesco посів друге місце у світі за кількістю віртуальних клієнтів, поступаючись лише магазину Amazon [2, с. 238-254].

Таким чином, для здобуття Україною конкурентних позицій у міжнародному електронному бізнесі та інтеграції у європейські структури необхідним є стимулювання розвитку інфраструктури електронної комерції, а саме: розвиток Інтернет-магазинів, електронних бізнес-структур, розширення й удосконалення українських Інтернет-порталів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Инькова Н. А. Современные интернет-технологии в коммерческой деятельности: учеб. пособ. / Н. А. Инькова. – М. : Омега-Л, 2007. – 188 с.
2. Хамбі К. Набираючи бали: як роздрібна мережа супермаркетів Tesco виграла битву за лояльного покупця: пер. з англ. / К. Хамбі, Т. Хант, Т. Філліпс. – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2006. – 304 с.

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЦЕССОВ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ОСМД

И.А.Иванова

Херсонский национальный технический университет

В настоящее время все больше своих обязанностей человек перекладывает на выносливые плечи машин. Развитие современных технологий позволило создать ряд компьютерных программ в помощь бухгалтеру. Уже нерационально заполнять счет, счет-фактуру и накладную от руки, да еще и в двух экземплярах! Достаточно ввести основные параметры товара или услуги и весь набор первичной документации будет сформирован автоматически.

Одним из препятствий в создании ОСМД является сложность ведения бухгалтерского учета в ОСМД, учитывая недостаточность средств для найма профессионального и опытного бухгалтера-экономиста. Эффективность управления недвижимым имуществом в целом имеет огромное значение, т.к. рыночная стоимость отдельной квартиры прежде всего зависит от его состояния и уровня предоставления в нем услуг, а для большинства граждан Украины единственным капиталным вложением являются их приватизированные квартиры [1].

Для выхода из этой ситуации бухгалтера ОСМД начали применять программу 1С: Предприятие. Рассмотрим пример ведения бухгалтерского учета при помощи 1С: Предприятие 8.1 для Украины [2,3].

Основным видом дохода ОСМД являются целевые взносы жильцов на содержание дома и придомовой территории. Целевые взносы членов объединения, как в пределах квартирной платы, так и дополнительные, целесообразно учитывать на счете 48 "Целевое финансирование и целевые поступления". Чтобы отразить в 1С поступление денег от жильцов необходимо заполнить Приходный кассовый ордер [1].

The image shows a printed form for a 'ПРИБУТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР' (Receipt Cash Order) from OSB 'Aviano'. The form includes a table with columns for document number, date, amount, and signature. The date is 14.01.2011, and the amount is 100.00 грн. The form also includes fields for the recipient's name (Юсовой, кв. 122, к. 1), the amount in words (сто гривень, 00 копійок), and the signature of the cashier (Булак О. О.).

Рис. 1. Печатная форма ПКО

На рис. 1 изображена типовая печатная форма ПКО. Данный Приходный кассовый ордер отражает поступление денег 14.01.2011 г. в сумме 100,00 грн. на содержание дома от жильца Юсовой, кв. 122, к. 1.

На рис. 2 изображена печатная форма Расходного кассового ордера. Данный РКО отражает операцию выдачи денег подотчетному лицу (Бузак) для дальнейшего осуществления хозяйственных расходов на нужды ОСМД в сумме 55,55 грн. от 14.01.2011 г.

В подтверждение того, что деньги были потрачены на хозяйственные расходы на нужды ОСМД подотчетному лицу необходимо предоставить в бухгалтерию Авансовый отчет.

По мере совершения операций в хронологическом порядке автоматически создается отчет Кассовая книга. Чтобы сформировать лист Кассовой книги необходимо указать период и нажать Сформировать. На листе Кассовой книге отражены все операции за указанную дату, а также показан остаток на начало дня и остаток на конец дня.

The image shows a printed form for a 'ВИДАТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР' (Disbursement Cash Order) from OSB 'Aviano'. The form includes a table with columns for document number, date, amount, and signature. The date is 14.01.2011, and the amount is 55.55 грн. The form also includes fields for the recipient's name (Булак О. О.), the amount in words (П'ядесят п'ять гривень 55 копійок), and the signature of the cashier (Булак О. О.).

Рис. 2. Печатная форма РКО

Для подведения итогов за отчетный период составляется отчет – Оборотно-сальдовая ведомость по счетам 30 и 372. В качестве примера приведем ОСВ по счету 30, рис. 3 [3.4].

Период с: 14.01.2011 по: 14.01.2011 Счет: 30 Организация: ОСББ Альфа

Субсчета	Сальдо на начало периода		Оборот за период		Сальдо на конец
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет
301			100.00	55.55	44.45
			100.00	55.55	
Итого			100.00	55.55	44.45

Рис. 3. ОСВ по счету 30

На основании вышеизложенного, можем сделать вывод, что создание ОСМД стимулирует развитие здоровой конкуренции, что, в свою очередь, должно привести к повышению качества услуг, а возможно, и к снижению тарифов. Но существование ОСМД невозможно без ведения бухгалтерского учета, а отсутствие специальных автоматизированных программ еще больше усложняет учет. Для выхода из этой ситуации все чаще начинают использовать систему «1С: Предприятие», которая позволяет значительно упростить работу бухгалтера, т.к. немалую часть работы выполняет «умная машина». Бухгалтерский и налоговый учет ведется в соответствии с действующим законодательством Украины. «1С: Бухгалтерия 8 для Украины» обеспечивает решение всех задач, стоящих перед бухгалтерской службой предприятия [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://www.dtkk.com.ua/show/1cid12109.html>
2. 1С: Бухгалтерия 8 для Украины. Учебная версия. Москва. Фирма «1С» 2008г.
3. 1С: Бухгалтерия 8.0: [учебное пособие]/ А.О. Коцюбинский, С.В. Грошев. – М. Изд-во Триумф. 2006.-400с.
4. Григорьева В. 1С: Предприятие 8.0.—М.: Рампа, 2005—160с.

АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, КОТОРЫЕ ВЛИЯЮТ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ

М.В. Карамушка, Д.В. Хапов

Херсонский национальный технический университет

Поддержка высокой конкурентоспособности означает, что все ресурсы предприятия используются настолько продуктивно, что оно оказывается более прибыльным, чем его главные конкуренты, и при этом предприятие занимает стабильное место на рынке товаров и услуг, и его продукция пользуется постоянным спросом. Однако это состояние не является неизменным. Поэтому руководство предприятия должно уметь отслеживать изменения, которые происходят в условиях хозяйствования, и проводить соответствующие изменения в политике ведения производства и реализации товаров. Такими преобразованиями могут быть: диверсификация производства, изменение организационно-правового статуса предприятия, модернизация форм сбыта продукции, выход на новые рынки, создание общих производств, внедрение технологических и товарных инноваций и т.д.

Важным моментом в проведении преобразований по повышению конкурентоспособности предприятия является выбор методов их осуществления. В ряде отечественных и зарубежных работ предлагается исходить из так называемого цикла конкурентного преимущества фирмы - КПФ.

Процесс успешного развития предприятия как системы, кроме изменения структуры, включает процесс обновления продукции, смену технологий выпуска. Обновление продукции требует либо совершенствования старых технологий, либо разработки новых. Каждая новая технология может порождать и новые виды продукции, которые могут вытеснять старые. Если смена технологий будет слишком медленной – предприятие будет нести неоправданные расходы на совершенствование старой и может быть даже вытеснено на рынке конкурентов. Рассматривается математическое описание процесса обновления продукции как составной компоненты успешного развития предприятия.

Любое изделие (товар), выпускаемое предприятием, характеризуется жизненным циклом (ЖЦ) товара. ЖЦ товара состоит из нескольких фаз: создание, ускорение роста, замедление роста, зрелость, спад. Фазы ускорения роста и замедления роста характеризуют период освоения (расширения программы

выпуска). Фазы создания, ускорения роста, замедления роста, зрелости описываются математической зависимостью [3]:

$$V_i(t) = \frac{V_{ni}}{1 + V_{oi} \times e^{-\gamma(t-t_{oi})}}, \quad t = \overline{1, k},$$

где $V_i(t)$ – объем спроса i -го изделия в момент t ; V_{ni} – объем спроса в фазе зрелости; t_{oi} , γ , V_{oi} – определяют границы остальных фаз. На длительность ЖЦ оказывают влияние вид и характеристики изделия, темпы развития экономики, изменения потребностей заказчиков. Каждая технология характеризуется своим ЖЦ. Если анализируемые изделия соответствуют фазам зарождения или ускорения роста, то целесообразно их оставить в номенклатуре предприятия. Если же изделие соответствует фазе замедления роста, то его необходимо модернизировать или заменить, если же оно соответствует фазам зрелости или спада – то подлежит замене. Предприятия, не заменившие такие товары, могут быть вытеснены с рынка конкурентами.

Разработан математический аппарат для прогнозирования объема выпускаемой обновленной продукции, который используется в рамках информационной системы управления развитием предприятия (ИСУРП) [2].

При изменении технологии номенклатура выпускаемой продукции меняется кардинально, т.е. формируется новая номенклатура изделий, по каждому виду изделий определяется, выпускать ли его в прежнем виде, или заменять новым, или усовершенствовать.

Система позволяет, прогнозируя объемы спроса, определять объемы выпуска продукции, исходя из доли сегмента рынка предприятия по i -му изделию, и осуществлять информационную поддержку принятия решений.

На каждом этапе состояние конкурентоспособности предприятия разное. Когда ЖЦ переходит в фазу зрелости, то считается, что настал момент для проведения преобразований. Может возникнуть ситуация, при которой проведение преобразований ничего не даст, потому что в силу одновременности изменений параметров, которые влияют на конкурентоспособность предприятия в стадии общей зрелости, некоторые из них будут находиться в стадии упадка, и на их изменения потребуются много времени. Поэтому в соответствии с принятой стратегией развития предприятия ИСУРП позволяет отслеживать изменения каждого фактора. Все факторы, которые влияют на конкурентоспособность, можно разделить на две группы: внутренние и внешние [1]. Внешние факторы – это те, на которые предприятие влиять не может, к ним относятся следующие: 1. Деятельность государственных властных структур. 2. Складывающаяся хозяйственная конъюнктура. 3. Развитие родственных и поддерживаемых областей. 4. Параметры спроса. К внутренним факторам относятся следующие: 1. Организационная и производственная структуры управления, профессиональный и квалификационный уровень кадров, в частности управляющих и т.д. 2. Система технологического оснащения. 3. Сырье, материалы и полуфабрикаты. 4. Сбыт продукции: его объем и затраты реализации.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ансофф И. Стратегическое управление: Монография. / И.Ансофф – М.: Экономика, 1989. – 520 с.
2. Соколова Н.А. Методы и модели системы управления устойчивым развитием объектов хозяйственной деятельности: дис. доктора техн. наук 05.13.06. Харьковский национальный технический университет радиозлектроники. - Харьков, 2007.- 356 с.
3. Фатхутдинов Р.А. Разработка управленческого решения: Монография. / Р.А. Фатхутдинов – М.: ЗАО «Бизнес-школа», 1997. – 208 с.

АНАЛІЗ ЮВЕЛІРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

О.М. Кодола

Херсонський національний технічний університет

Виробництво ювелірних виробів в Україні відстає у темпах свого розвитку від аналогічного виробництва в економічно розвинутих країнах, однак слід зазначити, що вітчизняні ювеліри досягли значних успіхів у просуванні своєї продукції на сусідні ринки країн СНД і навіть Європи.

Зараз українська ювелірна промисловість – на підйомі. За підрахунками експертів, сумарний дохід ювелірних підприємств за 2009 рік досяг 8,5 млрд. гривень [3]. Співвідношення виробництва виробів із золота й срібла вирівнюється, що наближає Україну до основних європейських виробників ювелірних виробів. Через світову економічну кризу люди були вимушені відмовлятися від придбання предметів розкоші. Спостерігається, що після істотного зниження цін на срібло у 2009 році, його ціна стала значно вищою у 2011 р. За останні місяці 2011 р. стрімко зросла ціна на золото.

Привабливість українського ювелірного ринку оцінили багато великих компаній з Єгипту, Туреччини, Індії й Китаю, вони беруть участь у виставках «ЮВЕЛІР ЕКСПО Україна». Сьогодні «ЮВЕЛІР ЕКСПО УКРАЇНА» - єдина українська ювелірна виставка, одна з лідируючих в країнах Європи та СНД, якій присвоєно статус «Захід, схвалений UFI (Всесвітньою асоціацією виставкової індустрії)», що є беззаперечним доказом її світового визнання. Цей інтерес підігрів вступ України до СОТ й зниження мита на імпорт коштовностей (нова ставка – 20% замість минулих 50%) [2].

Великими недоліками донині в українській ювелірній справі є її «традиційність». В Україні традиційно популярні прикраси з «червоного», або, як його називають на заході, «російського» золота 585 проби (14 каратів). Вироби з нього складають майже 60% всього об'єму вітчизняного ринку. У Європі дорогоцінними металами, що найбільше продаються, вважаються «біле» та «жовте» золото починаючи від 750 проби (18 каратів), де частка чистого золота складає 75%. В таких країнах, як Швейцарія та Італія законом взагалі заборонено продаж золота нижче 750 проби.

Намагаючись слідувати моді, вітчизняні ювеліри освоїли виробництво різноколірного золота, але смаки покупців міняються повільніше, ніж хотілося б ювелірам. З елітною групою металів – платиною та паладієм – в Україні майже не працюють. Ще однією особливістю українського ювелірного ринку є те, що основна частка продажів доводиться на недорогі вироби.

Українські прикраси за художніми характеристиками відстають від світових тенденцій моди років на 10-15. Сміливі експерименти в дизайні, як правило, натикаються на консерватизм покупців. Оформлення ювелірних виробів натуральними дорогоцінними каменями виробникам теж не вигідне, оскільки із-за дорожнечі їх потім важко реалізувати. Як наслідок, що підтверджується даними Державної гомологічної служби України, 85% ювелірних виробів мають вставки з синтетичних каменів. Тоді як в Європі є дуже популярним прикрашати вироби діамантами, часто – крупними та різноколірними.

Належної уваги заслуговують показники експорту та імпорту продукції. Левова частина експорту доводиться на російський ринок. Зазначимо, що імпорт ювелірної продукції значно переважає її експорт. На думку експертів, ситуацію на вітчизняному ринку прикрас можна покращити, якщо обмежити ввезення «чужих» дорогоцінних виробів на українську митну територію.

Близько 80% клеймованих у 2006 – 2010 рр. ювелірних виробів припадає на 6 областей України, які є провідними у виробництві ювелірної продукції (рис. 1):

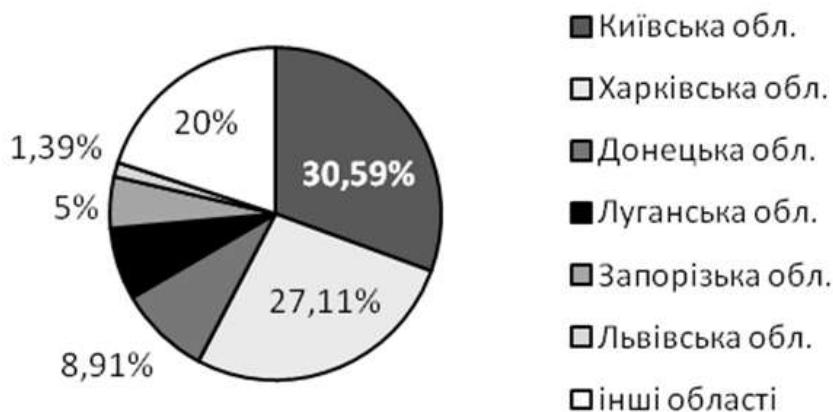

Рис. 1. Провідні регіони у виробництві ювелірної продукції у 2006–2010 роках

Отже, аналіз вияв, що, попри зростання обсягів виробництва ювелірної продукції та її роздрібного товарообороту, з кожним роком збільшуються обсяги імпортованої продукції, яка створює серйозну конкуренцію ювелірній продукції вітчизняного виробництва. Основною причиною коливання ціни на ювелірні вироби є вартість дорогоцінних металів на світовому ринку. Світовий ринок дорогоцінних металів за оцінками експертів за останні 10 років відчуває значні коливання цін і збуту. Спостерігається стійка тенденція до зростання цін на срібло та золото, яка збережеться і в майбутньому. Близько 50% золотих ювелірних виробів, які реалізуються в магазинах на території України, контрабандні і виготовлені з додаванням сплавів, які містять шкідливі метали. Для просування товару на регіональні ринки збуту та на експорт потрібно проводити масштабні рекламні компанії в засобах масової інформації, в спеціальних виданнях, постійно брати участь в ювелірних виставках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної пробірної служби України - www.assay.gov.ua.
2. Офіційний сайт ЗАТ «Харківський ювелірний завод» (Електронний ресурс). – <http://xuz.com.ua>.
3. Україна у цифрах у 2006 році: корот. стат. довід. / Держкомстат України: за ред. О.Г. Осауленка. – К.: Тов. «Консультант», 2007. – 240с.

ПРОГНОЗУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ЯК ВАЖІЛЬ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Н.А. Соколова, К.О. Біляєва

Херсонський національний технічний університет

Інновації – це один із найбільш потужних засобів підвищення та утримання рівня конкурентоспроможності підприємства.

Коли підприємства залучають інноваційні технології, то вони використовують стратегію «нововведень», що полягає у пошуку і впровадженню нових технологій, технік, процесів управління та т.п [1].

Дана стратегія дає можливість порівняно швидко зайняти лідируючі позиції на ринку і утримувати їх впродовж певного періоду часу. Крім того, ця стратегія особливо актуальна для вітчизняних підприємств, так як багато з них використовують застаріле обладнання та технології, що не дозволяє успішно конкурувати із зарубіжними аналогами: за собівартістю, якістю товару чи послуги.

Таким чином, при вдалому впровадженні цієї стратегії рівень доходності підприємства суттєво підвищується, що спричиняє збільшення суми податкових відрахувань у місцевий бюджет регіону та в цілому позитивно впливає на його

розвиток. Крім цього, можливе покращення в соціальній сфері за рахунок працевлаштування населення на нові робочі місця [2].

Але такий розвиток подій можливий лише за умови вдалого впровадження інновацій на підприємстві, а це відбувається далеко не завжди. Так як інвестування в інновації – це область із підвищеним фінансовим ризиком, то існує висока ймовірність не вдалої реалізації проекту і значних фінансових витрат, що можуть привести до краху підприємства. Крім того, пошук джерел фінансування ведеться безпосередньо самим підприємством, так як державне фінансування практично не надається. Навіть в розвинутих країнах ця цифра не перевищує 20%.

Таким чином, перед підприємцями постає проблема у знаходженні та мінімізації рівню витрат інвестицій при роботі з інноваціями.

Треба відмітити, що попри це, за статистичними даними міжнародних фондів на 2009 рік, інновації як і раніше, входять в трійку стратегічних пріоритетів підприємств. Їх керівництво віддає перевагу менш ризиковим проектам, які можуть бути швидко реалізовані.

Крім того, опитування BCG на тему: вимірювання ефективності інновацій – показує, що не набагато більше 50% опитаних вважає, впровадження і функціонування інновацій на їх підприємстві перебігає успішно.

Таким чином, вивчення цієї проблеми є актуальним не тільки на рівні нашої держави, але й на міжнародному в цілому. Основну увагу при цьому варто надати вирішенню задачі прогнозування ефективності інвестування в інноваційні проекти.

Для вирішення цієї задачі можна використовувати різні методи прогнозування. Проте, так як інвестування в інноваційні проекти складна задача прогнозування, то для її рішення нами пропонується використання комплексного методу на основі комбінування методу штучного інтелекту та інтуїтивного [3]. Така комбінація покладена в основу СППР, що здійснює прогнозування ефективності інвестування в інноваційні проекти.

СППР представляє собою автоматизовану систему, що ґрунтується на запропонованому методі прогнозування, який дозволяє оцінювати основні характеристики проекту та видавати резюме відповідно можливості інвестування в запропонований інноваційний проект.

Запропонований підхід має такі переваги:

- прогноз отриманий за рахунок комбінації методів різних груп дозволяє більш інформативно описати ситуацію, що стосується досліджуваного проекту;
- налаштування на впровадження інноваційних проектів на вітчизняні підприємства, дає можливість більш чітко визначити ризики даної групи і відповідні втрати;
- обрані методи можуть бути реалізовані існуючими програмними засобами;
- СППР – проста в використанні та повнофункціональна система прогнозування ефективності інвестування в інноваційні проекти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глинский В.В. Статистический анализ. Учебное пособие / В.В. Глинский, В.Г. Ионин. – М.: Филинь, 1998. – 237 с.
2. Головка Л.С. Державне регулювання економіки. Навчальний посібник /Л.С. Головка, Л.І. Дідківська. – К.: Знання, 2000. – 209 с.
3. Макаренко Т.І. Моделювання та прогнозування у маркетингу. Навчальний посібник / Т.І. Макаренко.– К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с.

РОЛЬ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ ТА ГОТОВНОСТІ ДО СПРИЙНЯТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ЦІННОСТЕЙ

В.В.Біруля

*Здобувач кафедри педагогіки і психології Херсонського
національного технічного університету*

Естетичне виховання учнів підліткового віку є актуальним питанням сучасної освітньо-виховної практики в Україні перед навчально-виховними закладами, культурно-освітніми установами та іншими державними та громадськими інститутами поставлено завдання щодо формування у молодого покоління естетичної культури як складової духовного розвитку, вияву творчого потенціалу та можливостей самореалізації. Прийняті на державному рівні рішення щодо створення та функціонування системи естетичного виховання дітей та молоді в сучасних умовах отримують своє впровадження та реалізацію.

Відомо, що естетичне виховання учнів підліткового віку здійснюється за участю різних суб'єктів впливу. У цьому процесі певну роль відіграють сімейне виховання, шкільна та позашкільна освіта, виховна діяльність закладів культури, засобів масової інформації, громадських та міжнародних організацій, самоосвіта та самовиховання. Кожний із названих суб'єктів впливу визначає свою участь в естетичному вихованні дітей, підлітків, молоді і прагне досягти певної мети, надати вказаному процесу певного змісту, характеру, спрямованості тощо.

У науковій практиці виявлено спроби аналізу та оцінки ефективності впливу сім'ї, школи, позашкільних закладів, засобів масової інформації на формування естетичної свідомості та розвиток естетичної діяльності учнів підліткового віку. На думку вчених вказане питання залучення підлітків до світу прекрасного залишається недостатньо вирішеним в силу певних причин як теоретичного, так і практичного плану. Існуюча ситуація змушує вчених-педагогів, організаторів естетичної освіти і виховання молоді більш уважно поставитися до цього і дослідити на теоретичному рівні, а також вирішити на практиці питання підвищення ефективності естетичного виховання учнів підліткового віку.

Серед питань, які викликають сьогодні значний інтерес широкої педагогічної громадськості є питання ролі та функцій позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків засобами художньої літератури. У зв'язку з цим в нашому дослідженні виявлено спробу на теоретичному рівні проаналізувати це питання та з'ясувати місце позашкільної освітньо-виховної практики у прилученні учнів підліткового віку до світу прекрасного засобами мистецтва слова.

За підсумками проведеного аналізу можемо констатувати, що роль позашкільної освіти в естетичному вихованні учнів середніх класів знайшла певне висвітлення у науково-педагогічній літературі. Зокрема, вченими-педагогами напрацьовано матеріали, які дають відповіді на питання, що стосуються історичних, регіональних, методологічних, дидактичних, організаційних аспектів естетичного виховання учнів у позашкільних навчальних закладах. Ученим вдалося дослідити особливості естетичного виховання учнів у позашкільних навчальних закладах на окремих етапах історичного розвитку освіти України, виявити теоретичні і методичні наробки з естетичного виховання учнів у позашкільних закладах окремих регіонів, діяльності відомих вчених-педагогів, вихователів. Досвід методологічного та дидактичного рівня, пов'язаний з організацією естетичного виховання підлітків також знайшов своє висвітлення на сторінках педагогічних видань.

Зазначене переконує в тому, що питання естетичного виховання учнів підліткового віку в позашкільних навчальних закладах не залишалися поза увагою вчених-педагогів, організаторів виховної роботи, що вони знаходили певне осмислення і практичне вирішення на загально- педагогічному рівні, а також у процесі реалізації на практиці окремих напрямів та форм естетико-виховної роботи. При цьому в системі позашкільної освіти і виховання дітей та молоді знайшли певне розуміння та практичне вирішення питання естетичного виховання підлітків засобами художньої літератури.

З погляду вчених (Т.Сущенко, Г.Пустовіт, О.Сухомлинська та ін.) позашкільні навчальні заклади та їх працівники докладають чимало зусиль для прилучення учнів до світу прекрасного в природі, побуті, мистецтві. Особлива увага надається естетичному вихованню підлітків у процесі занять музичним, образотворчим, хореографічним, театральним мистецтвом. Учені-педагоги наголошують на значних можливостях позашкільної освіти в організації естетичного виховання учнів підліткового віку засобами мистецтва слова, літературно-художньої творчості тощо.

Використання художньої літератури як засобу естетичного виховання учнів в системі позашкільної освіти вимагає в умовах сьогодення свого оновлення. Адже йдеться про вирішення цього питання з урахуванням нових реалій, що характеризують місце позашкільної освіти у вихованні молодого покоління. Сьогодні позашкільна освіта оновлюється за своїм змістом, методами і формами роботи, характеризується пошуком ефективних засобів впливу на естетичну свідомість і діяльність учнів. Художня література розглядається педагогами як значний резерв естетико-виховного впливу. На цьому наголошують також вчені, зазначаючи, що роль позашкільної освіти в естетичному вихованні підлітків засобами художньої літератури вимагає свого системного осмислення.

Молодіжні ініціативи та євро інтеграційні процеси в Україні

**ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
ПОЧУТТЯ МИЛОСЕРДЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА
ПЕРСПЕКТИВИ**

Л.В Данилова

*Здобувач кафедри педагогіки і психології Херсонського
національного технічного університету*

Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів, забезпечення якісної підготовки управлінських рішень, спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства.

Перспективи збереження та нагромадження такого потенціалу нерозривно пов'язані з процесами соціалізації і соціально-економічної інтеграції молоді. Саме могутня енергія, творча уява, патріотичні та громадянські ідеали визначають цільовий і функціональний характер місії сучасної молоді, як провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України. Інтеграція України в Європейське Співтовариство та перехід до ринкової економіки, приєднання до Болонської угоди, у якій студентство розглядається як партнер, передбачають реформування всіх складових освітньої галузі. Відбувається активне утвердження демократичних засад молоді у всіх секторах життєдіяльності українського суспільства. Студентський період у житті є визначальним для соціалізації молоді. Саме в цей період формується досвід і навички співіснування особи в межах громадянського суспільства.

Набутий досвід буде в подальшому впливати на життєву позицію людини та її світогляд. Як засвідчує світовий досвід, здатність і бажання усвідомлювати, артикулювати та відстоювати свої індивідуальні інтереси й інтереси своєї громади з'являється саме в студентські роки. Саме тому студентство, як суспільний прошарок, є найбільш мобільною групою, від якої завжди залежала доля суспільних трансформацій. Усередині студентської молоді відбувається становлення майбутньої еліти країни, яка буде диктувати способи і форми соціальних взаємовідносин. Перехід від авторитаризму та патерналізму до демократичних і партнерських відносин в нашому суспільстві залежить від того, чи стануть останні нормою життєдіяльності сьогоденного студентства. Саме тому, формування в студентській молоді почуття милосердя є одним із важливих чинників розвитку особистості. Так, однією із форм педагогічної роботи із студентською молоддю є волонтерська діяльність.

За останні роки волонтерська діяльність набула значного поширення серед молоді, у тому числі за рахунок введення в дію чіткого законодавчого регулювання цього процесу. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1895 „Про затвердження положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг” було створено Координаційну раду з питань розвитку та підтримки волонтерського руху. З метою активізації волонтерського молодіжного громадського руху державою було втілено низку необхідних заходів відповідно до Загальнодержавної програми підтримки молоді на 2004 –2008 рр. (Закон України від 18 листопада 2003 р. №1281-ІУ). А вже у квітні 2009 р. Уряд України ухвалив законопроект „Про волонтерський рух”, який покликаний підтримати волонтерський рух у майбутньому.

Одним із напрямків, що надає можливість розвинути почуття милосердя у студентської молоді є волонтерська робота. Саме тому, у кожній молодій людині присутня мотивація, що спонукає його до благодійної діяльності, під час якої формується почуття милосердя у студентської молоді. Певною мірою студенти-волонтери займаються проблемою міжособистісної комунікації, віддаючи перевагу

індивідуальній роботі або роботі у невеликих групах. Студентська молодь також бере участь у волонтерському русі через потребу в спілкуванні, самореалізації та використанні вільного часу з користю для тих, хто потребує допомоги (з умовою, що робота є цікавою для самих волонтерів). Найбільш популярними видами волонтерської діяльності вважають просвітницьку роботу та надання соціальної допомоги дітям-сиротам і людям похилого віку. Для успішності процесів становлення і розвитку соціальної роботи в Україні величезне значення має вивчення, осмислення і адаптація досвіду, нагромадженого зарубіжними країнами, особливо країнами рооботи Європи, США і Великою Британією. Перші теоретичні аспекти соціальної роботи були розроблені Мері Річмонд (США) в її книзі „Дружній візит до бідняків: керівництво для працюючих в благодійних організаціях” (1899). Більшість дослідників соціальної роботи сходяться на думці, що у цій книзі обґрунтовані основні методи соціальної роботи.

Згодом у своїй наступній роботі „Соціальні діагнози” (1917 р.) Мері Річмонд більш детально схарактеризувала свій метод соціальної педагогіки, який згодом отримав назву „індивідуальний метод соціальної роботи”. Дана праця стала навчальним посібником для перших шкіл соціальної роботи, які виникли приблизно в цей час і займалися підготовкою професійних соціальних працівників.

Ідеї М.Річмонд не тільки внесли вклад в наукову розробку основ нової професії, але й знайшли свій подальший розвиток в школах і концепціях соціальної роботи.

Найбільш відомими школами в теорії соціальної роботи відносяться діагностична і функціональна.

Виникнення і функціонування діагностичної школи пов’язане з діяльністю коледжу Сміта в Нью-Йорку, в якому з 1918 року здійснювалась підготовка соціальних працівників. Представники діагностичної школи особливу увагу приділяли внутрішньому світу клієнта, відсуваючи на другий план соціальні проблеми і соціальне середовище. При цьому основний акцент ставився на діагнозі. Представники школи стверджували, що для успішного обслуговування клієнта необхідно зібрати як можна більше об’єктивних даних про нього і його ситуацію. З посилення позицій психоаналізу представники діагностичної школи перемістили акцент на збір інформації про дитинство клієнта, оцінку його особистості, в той час як оцінка соціальної ситуації ставилася ними на другий план. Відносини між соціальним працівником (волонтером) і клієнтом в трактуванні представників цієї школи повинні носити характер „обслуговування клієнта” і бути направлені на зміну особистості останнього і надання йому допомоги в адаптації до навколишнього середовища.

Функціональна школа бере свій початок із стін Пенсільванської школи соціальної роботи в 30-х роках. Виникнення даного напрямку пов’язане з посиленням інтересу до соціального середовища і процесу надання допомоги клієнту не у формі обслуговування, а як послуги, наданої в рамках соціальної роботи, що надається молододо людиною.

На розвиток теоретичних засад функціональної школи значний вплив мали ідеї австрійського психоаналітика Отто Ранка і Карла Р. Роджерса. Представники школи опиралися на положення теорії О.Ранка про бажання змін у клієнта, його здатності до сприйняття допомоги. На відміну від представників діагностичної школи, вони основну увагу приділяли не раннім дитячим враженням і постановці точного діагнозу, а апочатку процесу змін.

Представниками функціональної школи була запропонована оригінальна методика надання і прийому допомоги. Із теорії Джона Дьюї ними було запозичене поняття „самовизначення” – право клієнта самому вирішувати за себе. Для формування теоретичних засад функціональної школи мала книга Вірджинії Робінсон „Психологія змін в соціальній індивідуальній психотерапії” (1930р.). У цій роботі автор ставить клієнта в центр процесу надання допомоги, а головним засобом для здійснення змін обґрунтовує динаміку у взаємовідносинах між клієнтом і соціальним працівником (волонтером). Представники даної школи вважали, що індивід несе особисту відповідальність за самореалізацію. Він повинен знаходити баланс між своїм індивідуальним розвитком і тим фактом, що він одночасно є членом певного суспільства або групи та має можливість розвивати моральні якості, як особистість.

Згідно тверджень представників функціональної школи, пізнати «Я» іншої людини неможливо. Оскільки клієнт знає себе краще, тому тільки він здатний поставити діагноз проблеми, а завдання соціального працівника(волонтера) полягає в

прийнятті на себе відповідальності за сам процес надання допомоги і за формування таких відносин між соціальним працівником(волонтером) і клієнтом, які б сприяли здійсненню змін. Таким чином, представниками даної школи був започаткований перехід до сучасного розуміння сутності соціальної роботи і відмова від авторитарних і формальних відносин між соціальним працівником і клієнтом. Саме тому, модель цих відношень використовується у волонтерській роботі між волонтером та клієнтом.

Зарубіжний досвід соціальної роботи представляє для нас, безсумнівно, значний теоретичний і практичний інтерес. Але ми повинні усвідомлювати необхідність розробки власних концептуальних ідей як технологій здійснення соціальної і соціально-педагогічної роботи з врахуванням особливостей історичного розвитку і сучасного стану соціальної ситуації в нашій країні, так і власної моделі підготовки відповідних кадрів (волонтерів). Проблема полягає у вивченні і виваженій адаптації кращих надбань зарубіжних країн з обов'язковим врахуванням особливостей нашої країни. У зв'язку з цим вважаємо за доцільне зауважити, що в різних країнах і навіть в рамках однієї і тієї ж країни можна зустріти різні підходи.

За нашим глибоким переконанням, діяльність студента-волонтера повинна бути зорієнтована на роботу з усіма категоріями населення, дітьми, дорослими, їх сім'ями, людьми похилого віку; вона повинна бути направлена на активізацію соціокультурних і соціально-педагогічних функцій суспільства, сім'ї, громади та особи. З метою досягнення позитивних чинників «Я-концепції» особистості – розвивати у молоді людини такі почуття, як – людяність, доброта, милосердя, що буде сприяти становленню студентської молоді у суспільстві.

Проте на завершення даного питання вважаємо за необхідне зауважити, що необхідно вкрай обережно підходити до використання зарубіжного досвіду, тому що і теорія і практика соціальної і соціально-педагогічної діяльності у будь якій країні обумовлюється культурно-історичними традиціями, соціально-економічними і політичними умовами.

Таким чином, аналіз наукової літератури, практичний досвід засвідчують, що формування почуття милосердя у вищому навчальному закладі виступає досить дієвим чинником особистого розвитку, успішної, позитивно спрямованої соціалізації студентської молоді, а благодійна діяльність є ефективним соціально-педагогічним середовищем, волонтерство в якій дозволяє кожному бажаючому займатись улюбленою справою, певною мірою реалізувати свій потенціал, сформувати себе як особистість, отримати і поглибити знання з історії миценатства, життя та творчості видатних діячів-миценатів, засвоїти кращі надбання вітчизняної та світової практики. У процесі волонтерської діяльності відбувається не лише формування і розвиток творчої особистості студентів, їх соціалізації, а й їх соціальне самовизначення, оскільки студенти стають при цьому суб'єктами власного розвитку, визначаючи подальшу особистісну життєву програму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про виховання дітей та молоді: проект закону України // Освіта України. – 2004.
2. Про вищу освіту: закон України // Голос України. – 2002. – 5 бер. – (№43). – С.10 –15.
3. Бондаренко З. П. Організація волонтерської роботи майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Бондаренко Зоя Петрівна. – К., 2008. – 247 с.

ЛІСАБОНСЬКИЙ ДОГОВІР: ЗМІНИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

С.С. Тищенко-Стеблинська

*Аспірант першого року навчання кафедри європейської
інтеграції Національна академія державного управління при
Президентові України*

Лісабонський договір (далі – Договір) виглядає досить простим у порівнянні з Ніццьким, який він заміщує. Більшість правових основ функціонування ЄС та його спільних політик (містяться у другій частині договору – «Договір про функціонування Європейського Союзу») [1] здебільшого залишаються незмінними.

Лісабонський договір запроваджує важливі зміни у процес прийняття рішень: це і зміни до повноважень інституцій ЄС, і відкриття доступу громадян та національних парламентів до ЄС як реалізація спільних цінностей, на яких засновано Союз (основа першої частини договору – «Договір про Європейський Союз») [1].

Багато з цих змін не матимуть прямого впливу на відносини між Україною та ЄС або європейську інтеграцію нашої держави, проте в деяких питаннях буде відчутний непрямий вплив. Однак, зміни в ключових сферах міжнародної політики та інституційного розвитку, які вносить Лісабонський договір, потенційно можуть істотно вплинути на європейські амбіції України. [2]

Європейська Рада (або Рада), після прийняття Лісабонського договору, стає повноцінним інститутом ЄС поряд з Радою ЄС, Європейською Комісією, Європейським парламентом, Судом ЄС, Європейським центральним банком та Рахунковою палатою. Європейську Раду очолюватиме Президент, обраний на два з половиною років (з можливістю повторного переобрання один раз).

Європейська Рада стає інститутом ЄС із власними повноваженнями, проте спирається на штат Ради, який, в свою чергу, підзвітний Генеральному секретарю Ради. Звичайно Президент матиме певний апарат, але зрозуміло, що держави-члени не зацікавлені у створенні ще однієї бюрократичної установи в ЄС.

Немає сумнівів, що Президент відіграватиме важливу роль у впливі на позиції держав-членів у Європейській Раді, навіть за умов, коли найсильніші держави-члени Союзу визначатимуть зовнішню політику. Врешті, Президент діє як Голова Європейської Ради, чийм першочерговим завданням є пошук консенсусу між державами-членами. Для України це означає, що є важливим вплив на Президента, навіть за наявності у нього досить обмеженої влади. [2]

Зовнішня політика є однією зі сфер політик, які зазнали найсуттєвішого впливу Лісабонського договору. Так Договір створив нову посаду вищого рівня – Верховного представника Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки, та нову дипломатичну службу ЄС. Проте Договір практично не вирішує проблему здійснення тиску державами-членами в Раді ЄС на вироблення зовнішньої політики.

Верховний представник Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки діятиме і як координатор зовнішньої політики ЄС у Раді, і як Віце-президент Європейської Комісії, відповідальний за координацію зовнішньої політики в Комісії. Мета такого об'єднання повноважень – забезпечити вироблення Радою політики та плану дій в межах Спільної зовнішньої політики та політики безпеки з урахуванням торговельної політики та політик допомоги і розвитку, де роль Комісії дуже значна.

Європейська служба з питань зовнішньої діяльності створена як дипломатична служба ЄС, яка замінює існуючу мережу представництв Комісії за межами Союзу. Заснування цієї служби не замінить посольств держав-членів в третіх країнах, проте згодом невеликі держави-члени будуть скоріше користуватись офісами ЄС, ніж створювати власні посольства. Потенційно, ця служба покликана підвищити якість представництва ЄС в третіх країнах і поступово розширити перелік послуг, які надаватиме. Зрозуміло, що держави-члени матимуть велику зацікавленість у формуванні штатних кадрів та намагатимуться направити власних службовців до офісів у країнах, важливих для їх зовнішньої політики.

Щодо Комісії, то політика сусідства тепер належить до повноважень Комісара з питань розширення. Це є досить логічним, адже Комісія використовує однакові інструменти в двох політичних сферах. Розмежування політики сусідства і зовнішньої політики може виглядати як перевага для України, оскільки дає змогу

українським міністрам знайти спільну мову з Комісаром, відповідальним і за політику сусідства, і за розширення – одночасно.

Обрані особи на посади Верховного представника і Комісара з розширення і сусідства є досить цікавими і звичайно вплинуть на відносини між Україною та ЄС.

Кетрін Ештон, новий Верховний представник, безсумнівно буде більше координатором ніж провідним гравцем у Раді. Однак у поєднанні з більш активною роллю в Комісії та відповідальністю за створення Європейської служби з питань зовнішньої діяльності означає, що вона може будувати свою позицію з урахуванням різних точок зору. Тому вона стає ключовим гравцем у відносинах між Україною та ЄС. Як колишній Комісар з питань торгівлі, вона також матиме підґрунтя для переговорів стосовно угоди про зону вільної торгівлі.

Новий Комісар з розширення та сусідства, міністр закордонних справ Чехії, Штефан Фюле, має дуже великий досвід у сфері міжнародних відносин, обіймав посади у Великобританії, Литві, США та НАТО [2]. З таким досвідом він має дуже гарне розуміння завдань, що стоять перед перехідною економікою, як в економічній, так і політичній сферах. Тому, він є більш зацікавленим у політиці сусідства, східному партнерстві та у відносинах з Україною, ніж його попередник.

З набранням чинності Лісабонського договору Європейський Парламент (далі – Парламент) стає набагато сильнішою інституцією ЄС. Багато політичних сфер тепер будуть предметом узгоджень обох інституцій – Ради, і Парламенту, - які досі належали тільки узгодженню Радою. Завдяки цьому правовому механізму, Парламент отримав можливість впливати на витрати у сфері безпеки та оборони ЄС. Хоча зовнішня політика сюди не належить, важливі сфери правосуддя та внутрішніх справ все ж будуть узгоджуватись з Європарламентом. Наприклад, спільна візова політика, нелегальна міграція, перевірка кордонів – питання прямих інтересів України, – тощо. До того ж Європарламент буде брати участь у вирішенні питань в енергетичній сфері, щодо структурних фондів та сільського господарства, що, звичайно, матиме непрямої вплив на Україну. [2].

Лісабонський договір також збільшив вплив Європарламенту на бюджет ЄС та його середньострокові фінансові перспективи. Європарламент отримав право голосу у питаннях витрачання коштів у ключових сферах (наприклад, спільна сільськогосподарська політика) та можливість впливати на розподіл статей витрат бюджету. Не маючи рівних прав у рішенні щодо середньострокової витратної програми ЄС, Парламент має дати згоду на пропозиції Ради. Ця зміна відкриває шлях до складних переговорів між двома установами. Хоча питання зовнішньої політики належать до повноважень Парламенту в обмеженому обсязі, та він може впливати на інші інституції шляхом резолюцій, рекомендацій та документів з викладом позицій у цій сфері.

Має пройти тривалий час поки ми зможемо дійсно побачити як зміни, внесені Лісабонським договором, вплинуть на врядування та вироблення політики у ЄС. Влада держав-членів анітрохи не зменшилась з прийняттям нового Договору, вони залишились незалежними в управлінні зовнішньою політикою і, швидше за все, у формуванні штату нової Європейської служби з питань зовнішньої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу – Режим доступу: <http://eurodocs.sdla.gov.ua/DocumentViewLast/tabid/30/ctl/Edit/mid/31/ID/10006386/Lang/Default.aspx>
2. Alan Mayhew and Nathaniel Copsey. The Lisbon Treaty: Implications for Ukraine. Wider Europe. Notes. Note 1/2011 – Access mode: <http://www.wider-europe.org/sites/default/files/publications/Wider%20Europe%20Note%201,%202010.pdf>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

О. О. Якименко

*Аспірант Національної академії державного управління при
Президентіві України*

Наприкінці ХХ століття в Україні відбулося багато різного роду змін: проголошення незалежності, зміна державного режиму із тоталітарного до демократичного, перехід від планової економіки до ринкової, вибір євроінтеграційного курсу в міжнародній політиці тощо. Згадані переломні події у житті суспільства викликають потребу в докорінній трансформації освітньої системи загалом та вищої освіти зокрема. [3, с.154]

В умовах сучасної глобальної економіки ключовим фактором успіху щоразу у більшій мірі стає не традиційний фінансовий капітал, а інтелектуальний. Вже сьогодні у вартості таких компаній, як Ericsson і SAP, доля матеріальних активів складає лише 5%, а ринкова вартість однієї з найуспішніших в світі корпорацій «Microsoft Corp» перевищує її офіційну балансову вартість у 30 разів. Це свідчить про те, що зараз як ніколи, будь-які країни, навіть найрозвинутіші та найуспішніші, такі, як США, Німеччина, Великобританія тощо потребують фахівців, які мають практичні та теоретичні навички розвитку та управління інтелектуальним капіталом. З цієї метою, як на державному, так і на громадському рівнях запроваджують програми навчання ефективному управлінню інтелектуальним капіталом та розвитком спеціальних знань в сфері економіки в контексті перманентних змін та підвищення вимог до фахового рівня людей. [2, с.15]

В Україні ситуація в цій сфері є вкрай незадовільною, оскільки й досі керівниками більшості великих підприємств, як приватної так і державної форми власності, залишаються так звані «червоні директори», люди, світогляд яких (з точки зору економічних знань також) формувався ще за радянських часів.

Державні менеджери, які працюють в установах, які мають відношення до формування нормативних документів у сфері економіки (по суті «правил гри» для бізнесу) та відповідальні за створення привабливого інвестиційного клімату в Україні, на жаль, дуже рідко розуміються на відповідній тематиці. Вони також не мають системних знань, що виливається у прийняття іноді безглузвих законів, нерідко шкідливих для економіки України. Прикладом може стати спроба прийняття Податкового кодексу в тому варіанті, який був запропонований спочатку й був змінений виключно під тиском громадськості (Майдан-2). Хоча багато вітчизняних і зарубіжних фахівців висловлюють думку, що і прийнятий Податковий кодекс є досить посереднім та не відповідає сучасним тенденціям розвитку світової економіки.

Громадяни, які закінчили вітчизняні профільні вищі навчальні заклади дуже рідко мають практичні навички, які необхідні для успішної діяльності в сучасних умовах світового ринку праці. І це не дивно, адже вітчизняна система освіти є застарілою та корумпованою, результатом чого стало те, що жоден вітчизняний вищий навчальний заклад (ВНЗ) не потрапив до 100 кращих ВНЗ світу за 2010 рік (втім, як і за попередні роки). Дипломи тотальної більшості українських ВНЗ, не котуються в інших країнах.

Більшість факторів, що гальмують процеси трансформації української системи вищої освіти є походженням із радянської освітньої системи або їх наслідками. Так це зокрема:

1) Проблема розмежування навчальних закладів на державні та недержавні.

2) Недосконала система ліцензування та акредитації ВНЗ, що наразі є середовищем поширення корупції та хабарництва, призводить до втрати вузами самостійності та незалежності. [1, с.110]

3) Неефективна структура система фінансування вузів. Неможливість отримання обдарованою молоддю державних грантів чи безвідсоткових позик на навчання.

4) Невідповідність переліку спеціальностей для підготовки фахівців реальним потребам ринку праці.

5) Переважання теоретичної частини у структурі освітньої програми підготовки фахівця над практичною.

Отже, можемо зробити висновок, що в умовах світової інформаційно-технологічної революції конкурентоздатність країни великою мірою залежить від якості підготовки кадрів у системі вищої освіти. В Україні, на жаль, система здобування вищої освіти є неефективною, ретроградською і навіть, реакційною. [5]

Без трансформації системи вищої освіти, Україна не зможе успішно пройти складний етап інтеграції до Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев Ю. Україна: освіта і держава (1987- 1997 рр.) / Юрій Миколайович Алексеев. - К.: Експрес-Об'ява, 1998. -110 с;
2. Вакарчук І. Вища освіта України - європейський вимір: стан, проблеми, перспективи / Іван Олександрович Вакарчук // Вища школа. -2008. - №3. - С.3-18;
3. Кремень В. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / Василь Григорович Кремень. - К.: Грамота, 2003. - 216 с;
4. Соскін Олег. Трансформація системи вищої освіти в контексті європейської інтеграції України. / <http://kyiv.osp-ua.info>

ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ПРИ ХДУ – ШЛЯХ ДО ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Є.О. Співаковська

*Заступник начальника відділу міжнародних зв'язків ХДУ,
координатор Інформаційного центру ЄС при ХДУ*

Культурно-освітній та науковий напрями європейської інтеграції займають особливе місце, зумовлене потенційною можливістю досягти вагомих успіхів у інтеграційному процесі саме у цих напрямках. Вони охоплюють галузі середньої і вищої освіти, підготовку кадрів, науку, культуру, мистецтво. Інтеграційний процес у відповідних напрямках полягає у впровадженні європейських норм і стандартів у освіті, науці, поширенні власних культурних і наукових задатків у ЄС, що здійснюється університетами, Інформаційними центрами ЄС, які сприяють освіті та дослідженню з питань європейської інтеграції.

Розгалужена мережа Інформаційних центрів ЄС в Україні є частиною всесвітньої мережі, до якої входять більше 600 Інформаційних центрів. Сьогодні в Україні діє 11 Інформаційних центрів ЄС, розташованих у вищих навчальних закладах. Слід зазначити, що 22 травня 2010 р. при Херсонському державному університеті було урочисто відкрито Інформаційний центр ЄС, який надає усім бажаючим необхідну інформацію про історію виникнення, розвиток та принципи формування Європейського Союзу, спільні здобутки держав-членів ЄС, структури та функції європейських інституцій, сучасний стан розвитку взаємостосунків України і ЄС, поточну проблематику і стратегію подальшого розвитку європейської спільноти. Центр має широкий вибір різноманітних публікацій та матеріалів офіційних установ ЄС, а також періодичних видань, журналів ЄС, життя та соціальних стандартів, освіти в країнах ЄС, питань співпраці України та ЄС, та багато інших матеріалів.

Крім того, на базі Інформаційного центру ЄС постійно проводяться інформаційні заходи для молоді, передусім для студентів, покликані ознайомити з Європейськими цінностями усіх громадян міста Херсона та області. За участю нашого центру проводяться конференції, круглі столи, семінари, конкурси стінгазет, музично-розважальні вікторини, фотоконкурси, а також відзначення свят, які святкуються в країнах ЄС. За час свого відкриття Інформаційний центр ЄС при Херсонському державному університеті провів більш ніж 30 заходів, в яких взяли участь переважно активні студенти, школярі. Протягом цього навчального 2011 року на базі центру будуть проводитися культурні заходи: "День французької культури", "День італійської культури", "День іспанської культури", а також круглі столи: "Проблеми та тенденції входження України в ЄС", "Східне Партнерство для України: шлях від сусідства до інтеграції", "Глобалізація та її вплив на економіку України. Тенденції розвитку єврорегіонів". Вже з початком навчального року співробітниками

Інформаційного центру ЄС при ХДУ було проведено ряд заходів: «Європа для школярів» на базі загальноосвітніх шкіл міста Гола Пристань, Херсонської області; вікторина «День знань у країнах ЄС» та круглий стіл: "Майбутнє ЄС та перспективи бачення України у цьому процесі" за участю Громадської організації "Молода Дипломатія" (Комітет політики та міжнародних відносин") при факультеті міжнародних відносин Львівського Національного університету ім. Івана Франка відбулись у приміщенні Інформаційного центру ЄС при ХДУ, а "День німецької культури" за участю почесних гостей з Фундації Елізабетфайн та Євангельського Фрйобельсємінару (м. Кассель, Німеччина) – у головному корпусі Херсонського державного університету. Зараз як і в попередньому році здійснюються спільні наукові, культурні, освітні та інші проекти, залучення українських фахівців із різних галузей до спільних та загальноєвропейських програм наукових досліджень; здійснюється студентський та учнівський обмін через державні та міжнародні програми.

Інформаційний європейський освітній центр при ХДУ представляє собою інформаційне середовище, де всі бажаючи мають можливість розширити свої пізнавальні потреби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Європейський Союз – Україна: Співробітництво у сфері вищої освіти. – Київ, 2010. – 20 С.
2. Політика європейської інтеграції: Навчальний посібник / Під ред. д.ф.н., проф. В.Г.Воронкової - К.: "Професіонал", 2007. - 512с.
3. Сочинська-Сибірцева І.М. Стратегія розвитку вищої освіти // Майбутнє України: стратегія поступу [Текст] (15-й річниці АЕН України присвячується)/ І.М. Сочинська-Сибірцева. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – С. 147-152.

ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ, СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

Н. Д. Шульга

*Директор ДВНЗ "Київський транспортно-економічний
коледж"*

Суспільство й освіта – єдина, взаємопов'язана система. Модернізація освіти – соціально детермінований, керований процес. Його зміст та спрямованість визначаються через наявні в суспільстві політичні механізми взаємодії різноманітних інтересів (класових, корпоративних, професійних тощо), характер їх прояву в освітній політиці, діяльності її основних суб'єктів, насамперед держави.

У пострадянських суспільствах, до яких належить і Україна, освітня політика, з одного боку, поступово, долаючи спадщину минулого, набуває сучасної конфігурації, з іншого, – стає досить дієвим соціальним інструментом мобілізації наявних ресурсів, досягнення поставлених цілей у реформуванні освіти, її інтеграції в європейський та світовий освітній простір. Набуваючи суттєвих змін під впливом нових викликів сучасності, освіта водночас постає одним із головних чинників кардинальних змін суспільних систем, посідаючи особливу позицію в системі соціальних інститутів, характерну для постіндустріального суспільства, що розвивається, і суспільства інтелекту, що формується [3].

Виходячи з цього актуалізується необхідність переходу до нової стратегії розвитку освіти як на загальнодержавному, так і на регіональному рівні на основі знань, інформації, високоефективних технологій.

Науково-аналітичне забезпечення освітньої політики в Україні становить одне з пріоритетних завдань, від успішності вирішення якого залежить її якість, рівень управління складними, суперечливими освітніми процесами, швидкість інтеграції у світовий освітній простір.

Література за цією тематикою є надзвичайно чисельною і різноманітною, охоплює широке коло освітніх та філософсько-політичних проблем.

Сучасний етап розвитку національної системи освіти характеризується її реформуванням, пошуком шляхів приведення змісту у відповідність до особистісних запитів учнів та світових стандартів, до вимог, які висуваються до рівня середньої

загальної та вищої освіти. Нові реалії висувають нові вимоги до якості освіти, зокрема, універсальності підготовки випускників загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, їхньої адаптації до соціальних умов, особистісної орієнтованості навчального процесу, його інформатизації, визначальної важливості освіти у забезпеченні сталого людського розвитку [1].

Кризові явища, що мають місце в національній системі освіти, не є породженням сьогодення, вони сягають своїм корінням у радянські часи. Проте їх активізація тісно пов'язана саме зі зміною статусу держави, характеру суспільних відносин, реформуванням політичної та економічної системи.

Запровадження терміну „державна політика у сфері освіти” або „державна освітня політика” у наукову літературу припадає на період 60–70-х років ХХ століття, коли у СРСР, США, державах Європи та Японії роль освіти почала розглядатися як найважливіший фактор економічного розвитку і соціального прогресу, сфера що потребує особливої уваги на загальнодержавному рівні. У цей же період в освітній політиці різних країн започатковується планування розвитку освіти. Так, якщо в 1960 р. лише декілька розвинених країн надавали увагу такому плануванню, то в 1970 р. кількість держав, які прийняли план розвитку освіти, збільшилася до 57.

У науковій літературі не існує однозначного усталеного визначення поняття „державна освітня політика”. Найчастіше під ним розуміється: найважливіша складова політики держави, інструмент забезпечення фундаментальних прав і свобод особи, підвищення темпів соціально-економічного і науково-технічного розвитку, гуманізації суспільства, розвитку культури. Державна політика у сфері освіти детермінується також як така, в основу якої покладається принцип пріоритетності питань освіти, недопущення створення і діяльності політичних організацій і релігійних рухів у державних і муніципальних освітніх установах, органах управління.

Розробка освітньої політики вибудовується на всебічному аналізі, спрямованому на виявлення і порівняння можливих її варіантів. Затверджена освітня політика встановлює пріоритетні напрями для фінансування, управління, планування і контролю системи освіти [2].

Виходячи з наведеного можна констатувати, що саме поняття „державна освітня політика” передбачає, що її суб'єктом виступають державні органи регулювання освітнього процесу (органи законодавчої, виконавчої та судової влади, інститути громадянського суспільства). Водночас у сучасних політичних умовах до суб'єктів державної освітньої політики належать також регіональні структури управління освітою, міжнародні органи та установи, які здійснюють освітню політику на світовому рівні (наприклад, ЮНЕСКО, Міжнародний валютний фонд, ЄС, Міжнародний фонд відродження та інші). Склад та компетенції органів та інституцій освітньої політики є специфічними для кожної держави.

Об'єктами освітньої політики виступають власне самі національні системи освіти, офіційно закріплені в кожній державі, міжнародні зв'язки національних систем освіти, структурні елементи. Виходячи з нерівності економічного розвитку держав сучасного світу, їхня освітня політика спрямована на розвиток різних елементів системи освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство. – К.: Нічлава, 2003. – 239 с.
2. Красняков Є. Освітня політика як інструмент впливу держави на систему освіти / Красняков Є. // Шлях освіти. – 2006. - № 4. – С.1 – 13.
3. Кремень В. Енергія інтелекту / Василь Кремень // День. – 2011. – 13 – 14 травня. – С. 10.

ГРОМАДЯНСЬКА ІНІЦІАТИВА ТА ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ З ДОСВІДУ РОБОТИ ХЕРСОНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Л.М.Іванова

Студентка кафедра економічної кібернетики Херсонського національного технічного університету

Трансформація тоталітарного суспільства в Україні в громадянське з відповідним переосмисленням моральних цінностей стимулює посилення уваги до проблеми громадянського виховання студентів. На вирішення цієї проблеми спрямована робота всіх ланок суспільства, перш за все освітньої системи. Очевидно, що під «громадянським вихованням» мається на увазі процес виховання Громадянина. Ось тільки-якого громадянина? Громадянина світу чи Громадянина України? Погоджуючись у принципі з тим, що необхідно виховувати Громадянина України, постає питання: як це зробити? А для цього молоді у першу чергу необхідно прищепити любов до своєї Батьківщини, почуття громадянського обов'язку. І ще їх треба навчити уміння як, кожний день будучи об'єктом політичних маніпуляцій, залишитися суб'єктом політичного процесу. Це завдання тим більш важливе, тому, що лише при цих умовах можна створити справді громадянське суспільство та виховати громадянські цінності у студентської молоді.

Головна мета громадянського виховання, як стверджує академік АПН О.Сухомлинська – це підготовка молоді до життя у громадянському демократичному суспільстві, у взаємопов'язаному світі; визнання та прийняття цінностей, що виступають головними, визначальними для даного суспільства.

Студентській молоді сьогодні випало жити на землі епох, бути свідками природних катаклізмів, криз.

Сьогодні в Україні зростає кількість злочинів скоєних молоддю, і неповнолітніми, збільшується численність наркоманів, хворих на СНІД та туберкульоз, алкоголізм, психічні захворювання. Не випадково у більшості студентів великий вміст ієрархія цінностей виглядає так: секс, гроші, матеріальні блага, а батьківщина як цінність або на останньому місці, або відсутня. Набули поширення озлобеність, хамство, незадоволеність, стрімко йде процес руйнації. Найбільшої руйнації зазнає свідомість молодого покоління.

Студентський вік - це період коли ще не закінчився процес становлення громадянських цінностей особи. Для студента, якщо він дійсно готується стати повноцінним кваліфікованим фахівцем, громадянська позиція повинна виявлятися перш за все в його відношенні до своєї основної функції - навчання, отриманню відповідних знань, умінь і навиків. Постає проблема підвищення не лише пізнавального інтересу студентів, але й формування в них відчуття відповідальності за виконання своїх соціальних функцій в роки навчання.

З метою подолання та упередження негативних явищ у молодіжному середовищі, утвердження в свідомості громадянських цінностей, вміння вести здоровий спосіб життя в Херсонському національному технічному університеті на базі гуртожитку №2 діє патріотичний клубу «Іскра».

Важливим чинником, мотивацією та заохоченням студентів до вступу в клуб є актуальність та зміст того чим займається клуб. Виховання у студентів громадянських цінностей значною мірою залежить від вдалого планування й організаційного періоду роботи клубу «Іскра». Програма роботи є цікавою, різноманітною, адаптованою до реалій сьогодення в умовах культурного і політичного розмаїття у суспільстві.

Студенти залучаються до клубної роботи, в умовах якої вони виступають у ролі ініціаторів і організаторів освітньо-виховних заходів, присвячених питанням життя суспільства, окремої особистості, які викликають інтерес молодіжної аудиторії, засвідчують про її бажання знаходити шляхи вирішення цих питань на практиці. При цьому студенти вчаться діяти в певних ситуаціях політичних, правових, моральних відносин, набувають досвід освоєння навколишньої дійсності за законами краси, гармонії, співвідношення соціального і особистісного, колективного та індивідуального, загального і конкретного.

Робота клубу проводиться у формі засідань або екскурсій, крім того, обидві форми можуть об'єднуватися. Для розгляду береться одна конкретна тема. Під час засідань клубу розглядаються малодосліджені чи спірні питання, виникають дискусії, полеміка, які стають додатковим приводом для поглибленого вивчення теми.

Учасники клубу проводять цілу низку заходів направлених на розвиток потенціалу молоді, формування почуття громадянської свідомості, любові до свого народу, дбайливого ставлення до рідної мови, культури, традицій, відповідальності за природу рідної країни, виховання поваги до історичного надбання.

Виховні заходи направлені на розвиток потенціалу молоді, формування соціальної активності та професійної компетентності, залучення їх до соціокультурного життя.

Громадянська студентська ініціатива повинна стати серцевинною усієї діяльності вищих навчальних закладів у процесі навчально-виховної роботи.

Її ефективність залежить насамперед від реального визнання педагогами особистості молодої людини як головної мети виховання, найбільшої цінності суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ігнатенко С. А. Виховання громадянськості студентської молоді : [метод. посібник] / С. А. Ігнатенко. – Херсон : Айлант, 2008. – 103 с.
2. Сухомлинська О. В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді в координатах педагогічної науки і практики / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2006. – №1. – С. 2-7.
3. Боришевський М. Й. / Громадянська спрямованість як міра соціальної відповідальності особистості / М. Й. Боришевський // Педагогічна і психологічна науки в Україні. – К. : Педагогічна думка, 2007. – Т. 3. – С. 93-102.

МОРАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

О.О. Гуцольак

*Аспірантка кафедри педагогіки і психології Херсонського
національного технічного університету*

Людина в демократичному суспільстві живе в різноплановому виявленні. Завдання демократизації полягає у наданні особистості широких можливостей вибору політичної, економічної, релігійної, правової, культурної, морально-естетичної позиції, що відкриває широкий простір для самореалізації особистості.

Роль освіти у процесі формування демократичних відносин є основною. Потреба підтримання високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці в умовах демократизації суспільних відносин вимагає також прищеплення прагнення і навичок до самонавчання, самовиховання і самовдосконалення впродовж усього активного трудового життя.

Сьогодні в суспільстві формується запит на особистість вільну, ініціативну, творчу та освічену. Вища школа повинна сформувати у своїх вихованців поряд з глибокими знаннями і навичками професійної діяльності активну громадянську позицію. Це означає, що з урахуванням віку та соціального досвіду треба забезпечити дитині таку позицію, яка вимагала б від неї самоаналізу, самооцінки і саморегулювання.

Вища школа сьогодні в Україні знаходиться у стані посилення гуманістичної спрямованості та загальнокультурної складової освіти. Саме освіта зобов'язана зробити все для вільного самовизначення особистості, яке має відбуватися усвідомлено на основі фундаментальних знань. Це особливо вірно ще й тому, що тільки за таких умов можливе становлення самостійної, вільної, культурної, моральної особистості, яка несе свідому відповідальність перед собою, сім'єю, суспільством і державою.

Сьогодні в умовах демократизації суспільних відносин, коли ми спостерігаємо наслідки свідомої та навмисної руйнації духовних орієнтирів нашої молоді, перед педагогічною громадою в першу чергу відкривається широкий спектр завдань щодо підняття морального рівня нації.

Вихід на демократичний рівень побудови українського суспільства суспільства, крім економічних переваг, приніс нам проблему заінформатизованості простору. Свідомість молоді зазнає значного впливу з боку інформаційних засобів масової інформації, що являється одним з впливових методів виховання. І це не завжди має позитивне значення для морального розвитку особистості. Проте зупинити цей інформаційний потік неможливо й не ефективно, бо заборони викличуть бажання протидіяти.

Вирішення даної проблеми вбачаємо у розвитку можливостей студентів аналізувати отриману інформацію, співставляти, робити висновки, спираючись на власні ідеали, у створенні умов для саморозвитку особистості, що буде мати більше прикладного значення у виборі ціннісних орієнтацій молоді. Не заборона реклами тютюну чи пропаганди спиртного має бути рушійною силою у виборі важелів впливу на свідомість молоді, а зацікавленість особистості у збереженні свого фізичного та морального здоров'я.

Разом з правом вибору демократичне суспільство ставить посилені вимоги до особистості. Ці вимоги стосуються відношення людини до оточуючих, до природи, до побуту, до мистецтва. Сьогодні, у час стрімкого розвитку демократизації українського суспільства особливе місце посідає питання про вибір життєвих орієнтирів, які сповідувати духовні цінності, нав'язані швидкоплинною модою з Заходу, чи притаманні нашій слов'янській ментальності морально-естетичні ідеали?

Саме тому демократичне суспільство передусім передбачає посилення уваги до духовних засад особистості, зокрема формування морально-естетичних якостей, що виявляються в усіх сферах людського життя: суспільній, політичній, професійній, сімейній, особистій тощо. Виховні функції етичного та естетичного мають не тільки діалектичний зв'язок, а є взаємопроникаючими. Естетичне не тільки формує естетичну думку, відчуття, смак, ідеал, але й сприяє формуванню моральної культури, є засобом усвідомлення особистістю свого соціального призначення. З іншого боку, моральна культура формує уміння особистості оцінювати вчинки і явища відповідно через призму морально-естетичного ідеалу, регулювати свою поведінку згідно морально-естетичних принципів, що є запорукою розвитку свідомого члена суспільства.

Будь-яке спотворене сприйняття навколишнього світу спотворює відображення дійсності особистістю у ставленні до оточуючих її людей, до професійної діяльності, до природного середовища, до витворів мистецтва, що веде до порушення гармонійних відносин людства. При цьому, морально-естетичний ідеал є одним з ефективних засобів сприймання, усвідомлення та відображення етично-естетичного досвіду.

На довготривалі та гідне існування має право таке демократичне суспільство, яке побудоване на засадах моральних норм за законами краси та гармонії. Тільки за умови єдності морально-естетичних основ духовності можна говорити про відродження духовних орієнтирів нашої держави.

РОЗКРИТТЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК УМОВА ГУМАНІЗАЦІЇ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

С.І.Бабатіна

*Аспірант Харківського національного педагогічного
університету ім. Г.С.Сковороди*

Актуальним питанням сьогодення є звернення до питань духовної культури особистості, її гуманізації. Гуманізація у процесі виховання, навчання і всебічного розвитку підростаючого покоління, в свою чергу, вимагає аналізу широкого кола культурологічних і педагогічних проблем.

Сьогодні випускник школи, майбутній студент, як ніколи раніше, відчувається вільним, перед ним постає широке поле вибору. Він може обирати шляхи свого розвитку, організовувати нове світобачення. За таких обставин людина набуває особливого значення і цінності, бо від неї залежить не лише її життя, а й життя інших людей.

Завдання системи освіти полягає в тому, щоб надати всім, хто навчається, широкі можливості вибору, навчити вільно рухатися в сучасному світі, допомогти сформувати цілісний погляд на життя, сформуватися повноцінним громадянином.

Студентство – найкультурніша частина молоді в усіх країнах, яка є важливим джерелом формування інтелігенції. Студентство є складовою частиною молоді, її специфічною групою, що характеризується особливими умовами життя, побуту, праці, суспільною поведінкою, системою ціннісних орієнтацій. Нині в науковій літературі ще не має єдиного повного визначення поняття «студент», «студентство», як і не має однієї думки щодо тлумачення характеру і специфіки навчально-професійної діяльності студента. Проте існує великий інтерес до цієї соціальної групи, який, передусім пояснюється необхідністю підвищення якості підготовки спеціалістів для держави, що розбудовується [2].

Факт вступу до ВНЗ укріплює віру молоді людини у власні сили і здібності, породжує надію на повноцінне і цікаве життя. Час навчання у вишій співпадає з другим періодом юності, який відрізняється складністю становлення особистісних рис, що знайшло своє відображення у працях таких вчених як Б. Ананьєв, М. Дворяшина, А. Дмитрієв, Л. Грановська, І. Кон, В. Лісовський та ін.

І.О. Зимня, розглядаючи студентство як «особливу соціальну категорію, специфічну спільність людей, організовану об'єднаних інститутом вищої освіти», виділяє основні характеристики студентського віку, що відрізняється від інших груп населення високим освітнім рівнем, високою пізнавальною мотивацією, найвищою соціальною активністю та достатньо гармонійним поєднанням інтелектуальної та соціальної зрілості [1].

Сучасна освіта, орієнтована на розвиток здібностей, індивідуальних властивостей студента, що можливо лише в ході рівноправного партнерства спільної розвиваючої діяльності учнів і педагогів, в основі стратегії співробітництва яких лежить ідея стимулювання і спрямування пізнавальних і життєвих інтересів студентів.

Процес гуманізації освіти спрямовується на розвиток здібностей гуманітарного мислення незалежно від профорієнтації, формування почуття патріотизму, відповідальності перед суспільством, почуття обов'язку при виборі шляхів майбутньої діяльності. Тобто, гуманізація освіти передбачає у процесі навчання виховувати високоморальних особистостей.

Одними із принципів реалізації Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») є: пріоритетність освіти, що полягає у випереджувальному характері її розвитку, кардинально нових підходах до інвестиційної політики в освітній сфері; демократизація освіти, що передбачає децентралізацію та регіоналізацію управління системою освіти з дотриманням найбільш визначальних принципів освітньої політики Української держави, надання автономії навчально-виховним закладам у вирішенні основних питань їхньої діяльності, подолання монополії держави на освіту, перехід до державно-громадської системи управління освітою, утворення системи партнерства учнів, студентів і педагогів; гуманізація освіти як пріоритет загальнолюдських цінностей та гуманітаризація освіти, що покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості тощо [3].

Сучасна освіта повинна стати «експериментальним майданчиком» для пошуку нових педагогічних технологій, новітніх освітянських парадигм і технологій, гуманізації і гуманітаризації освіти, в центрі яких – особистість [4]. Протягом останнього десятиріччя освітня система України постійно перебуває у процесі реформування. Формування особистості людини триває усе життя, втім період навчання у вишій школі відіграє особливу роль у цьому процесі. Саме в цей час у студента закладаються основи фахових здібностей, з якими він увійде в нову для нього атмосферу діяльності, де відбуватиметься його подальший розвиток як особистості.

Зазначене вище, є оглядом психологічних можливостей студентської молоді, яка покликана в цей не простий для освіти час реалізовувати принципи Державної

національної програми «Освіта», а саме її пріоритетність, демократизацію, гуманізацію та гуманітаризацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури/ С.Вітвицька. – Київ.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316с.
2. Лисовский В.Г., Дмитриев А.В. Личность студента./ В.Г.Лисовский, А.В. Дмитриев. – Л., 1974. – 183с.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 3.11.1993р. №896, Київ – «Про державну національну програму «Освіта» (Україна ХХІ століття)» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=896-93-%EF>
4. Яйцейко М.Г. Демократизація освіти: аналіз основних «чинників /М.Г.Яйцейко // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури, - 2006 . – №56.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ – ГЕОПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В.В. Базиченко

*Фахівець відділу міжнародних зв'язків,
Херсонський державний університет*

Європейський вибір України передбачає не тільки інтеграцію в міждержавні європейські структури, а також розвиток двосторонніх зв'язків з усіма країнами західно-атлантичного світу. Ці дві форми входження України до Європи не суперечать одна одній, а існують на принципі взаємодоповнення. При цьому така геополітична орієнтація не повинна розглядатися як вулиця з одностороннім рухом, коли Україна тільки одержує від багатих розвинутих країн політичну підтримку та фінансову допомогу і нічого не пропонує навізаєм. Треба мати на увазі, що від зміцнення незалежного геополітичного становища України виграють всі. Сприяючи його затвердженню, наші західні партнери тим самим посилюють політичну стабільність в регіоні, залучають цілий народ до підтримки загальнолюдських цінностей, принципів і прав людини і врешті-решт поліпшують своє власне геополітичне становище. Таким чином, практику двосторонніх міждержавних стосунків завжди треба розглядати як співпрацю на взаємовигідній основі. Особливо це стосується зв'язків з Україною, геополітична роль якої та потенційні економічні та культурологічні можливості незабаром можуть стати вагомим внеском в загальноєвропейський політичний процес. Розвиток двосторонніх геополітичних зв'язків з державами Західної Європи дає підстави зазначити, що останнім часом активізувалась співпраця з країнами цього регіону. Цьому сприяла політика цих держав стосовно України, враховуючи її роль в новому геополітичному просторі Європи, а також реальні позитивні зміни в нашій державі; бажання активніше інтегруватись до Європи як серед політиків, так і громадян України. Налагодження активного співробітництва на двосторонній основі сприяє активному входженню України в Європу, допомагає реалізувати один з головних векторів зовнішньополітичних взаємин як європейський, який набуває великого значення в контексті стратегічного вибору України. Цей вектор геостратегії має об'єктивний характер і важливий для існування нашої держави. Таким чином, Україна (в структурних рамках надскладного геополітичного розташування) вміщена до комплексної системи геополітики, тобто здійснює геостратегію. Розвиткові відносин із ключовими геополітичними партнерами послугує активне впровадження в життя проєвропейського курсу та успіхів внутрішніх (політичних і економічних) перетворень. В реалізації європейського напрямку сучасної геополітики України важливе значення має розвиток міжнародних зв'язків з державами Центральної та Східної Європи, особливо з якими Україна має спільні кордони - Польщею, Угорщиною, Румунією, Словаччиною та іншими. Для цих держав, як і для нашої, загальноєвропейський процес є важливим геополітичним чинником. Європейська політика сусідства надає Україні поступове збільшення у певних програмах Співробітництва, сприяє розвитку культурних, освітніх, технічних, наукових зв'язків, а також зв'язків у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Слід зазначити, що зараз в питанні інтеграції України до ЄС Польща відіграє дуже важливу роль, оскільки саме Польща представляє інтереси нашої держави в європейських структурах та є нашим "адвокатом" на шляху до ЄС. Шлях Республіки Польща до ЄС був нелегким, зокрема через впровадження низки реформ, що мали привести країну до відповідностей критеріям ЄС, безсумнівно, що для входження до Європи Україна має теж здійснити реформи як в економічній, соціальній, так і в політичній, правовій та гуманітарних сферах, а також підвищити життєвий рівень населення, без чого неможлива інтеграція України в європейські і євроатлантичні структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будкін В. Україна: інновації, геоекономіка, геополітика // Політика і час. - 2007. - №5. - С. 24-27
2. Андрущенко (Гринько) С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі / Монографія. – К.: Логос, 2005. – С. 227.
3. Дорошко М. С., Шпакова Н. В. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 204 с.

ЕТНОНАЦІОНАЛЬНІ ЦІННОСТІ ТА ЇХ РОЛЬ У ДУХОВНОМУ ФОРМУВАННІ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

А.Л. Владимірова

*Науковий кореспондент кафедри педагогіки і психології
Херсонського національного технічного університету*

Основою менталітету українців виступають такі етнонаціональні цінності як «стратегічна спрямованість життєдіяльності спільноти та її інтереси», «стійкі риси характеру», «духовна культура народу», «національний дух», «народна пісня».

У навчально-виховному процесі етнонаціональні цінності розкриваються через вивчення мови, музичного та словесного фольклору, віросповідання, звичаїв і традицій рідної землі.

Народна пісня, як одна із складових етнонаціональних цінностей, – один із наймогутніших засобів виховання творчої особистості, що формує не окремі знання та уявлення, а гармонізує ціннісне ставлення до природи, людини, мистецтва, світу, концентрує духовну міць нації - це цілеспрямований системний розвиток музичних здібностей дітей і молоді, засвоєння суспільно-історичних і духовно-культурних досягнень свого народу, виховання толерантності й культури міжнаціонального спілкування, збереження історичної долі народу.

Мелодійність, танцювальна пластика, драматичні традиції, звичаї, поетична мова сприяють формуванню ціннісних орієнтацій у духовному формуванні дітей і молоді. Рівень сформованості ціннісної орієнтації залежить від наявності певного рівня знань, розвитку почуттєвої сфери і рівня образного мислення, інтелектуальних здібностей, навичок сприймання, оцінки, вибору й творчого підходу до музично-практичної діяльності.

Психологічний та естетичний зміст національного пісенного фольклору позитивно позначається на розвитку музичного сприймання, привчає дітей і молодь чути в пісні передусім думки, настрій, сприймати характер твору. Формування у дітей та молоді естетичних ідеалів, потреб, ціннісних орієнтацій отримало авторську інтерпретацію в працях В.Бутенка, Є. Голобородько, Є.Квятковського, С.Мельничука, В.Кудіна, Є.Подольської, О.Рудницької, Г.Тарасенко.

Народна пісенна творчість багата ритмами й повторами, вона несе в собі конкретні образи та фарби, доступна та цікава дітям і молоді - це основа для пробудження і зміцнення емоційно-позитивного відношення до оточуючого світу. Цінність народного мистецтва визначається ще й тим, що воно впливає на почуття завдяки засобам музичної та хореографічної виразності, і цей вплив носить природний, ненасильницький характер.

У силу цього національний пісенний фольклор доступний дітям і молоді з різним рівнем розвитку, кожен із них одержує від цього спілкування задоволення й емоційний заряд.

Виконання народних пісень привертає увагу, тому на основі виділення елементів народного мистецтва - забарвлення ладу, композиції, штрихів, його можна використати як цілеспрямований процес, що сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, естетичних цінностей, смаків, потреб, тобто впливаючи на почуттєву сферу людини народне пісенне мистецтво стимулює розвиток творчих здатностей особистості.

Активізація образного мислення забезпечує формування усіх вмінь музично-оцінної діяльності дітей і молоді. Це дозволяє засвоїти основи систематичних знань.

В. Сухомлинський констатував, що «добрі почуття своїм корінням сягають у дитинство, а людяність, доброта, лагідність, доброзичливість народжуються у праці, турботах, хвилюванні про красу навколишнього світу». Він радив формувати етнонаціональні цінності (чесність, доброта і чуйність, повага до старших, любов до рідного краю) у дітей і молоді змалку.

На жаль на сучасному етапі формування ціннісних орієнтацій у духовному формуванні дітей і молоді носить нестійкий рівень, що проявляється у необізнаності жанрів і видів пісенного мистецтва, звичаїв і традицій свого народу, невмінні оцінювати та аналізувати національний фольклор.

Отже, в роботі з дітьми та молоді необхідно домагатися, щоб вони були не тільки активними слухачами й глядачами, але й активними учасниками й виконавцями пісень, танців, хороводів, музичних ігор, концертів, вистав, ігрищ.

Етнонаціональні цінності розкриваються через формування духовності, ініціативності, активності, самостійності, креативності. Виховання і переживання дітьми та молоддю в процесі вивчення творів національного пісенного фольклору естетичних об'єктів, формують в них високохудожній смак, виховують любов до природи, родини, суспільства, культури.

Таким чином, духовний потенціал особистості визначається не тільки ступенем його прилучення до світової культури, а й відношенням до своїх національно-культурних традицій. Якщо в діалог вступають різні національні й культурні традиції і відбувається їхня взаємодія та взаємозбагачення, виникають сприятливі умови для формування духовного потенціалу щиросердності особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Загороднюк В. «Три шляхи широкії...» як національна ідея // Степ. – 2008. - № 16. – С. 20-24.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремінь.- К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Сухомлинський В. Вибрані твори. – в 5-ти т. – К. Рад. школа 1976. – Т.1.с.86. Т.3. – с. 60

ДЕРЖАВНА КАДРОВА ПОЛІТИКА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

О.М. Білецький

*Випускник Молодіжної регіональної школи державного
управління при Херсонській обласній державній адміністрації*

В умовах інтеграції України до Європейського Союзу виникає необхідність розв'язання ряду проблем, пов'язаних з формуванням та реалізацією державної і регіональної політики та регіонального управління. Державна кадрова політика є складовою частиною внутрішньої і зовнішньої політики держави, формується на основі і в рамках загальнодержавної політики. Її цілі, пріоритети і принципи у вирішальній мірі залежать від цивілізованості суспільства від характеру і ролі держави.

Державна кадрова політика – це державна стратегія в сфері формування, розвитку і раціонального використання трудових ресурсів країни. Це система офіційно визнаних цілей, завдань, пріоритетів і принципів регулювання кадрових відносин в конкретно-історичних умовах розвитку суспільства.

Проблема реалізації державної кадрової політики в регіонах все більше набуває значення ключової. Тому, що впливає на подальший розвиток Української держави. Адже саме державна служба та служба в органах місцевого

самоврядування з'єднують конституційно зафіксовані наміри і цілі Української держави, її функціональні та організаційні структури, правові настанови і процедури, інші елементи та взаємозв'язки з кадровим потенціалом держави, наповнюють їх думкою та енергією, знаннями і волею людей.

Держава через таку важливу функцію як кадрова політика визначає і реалізує управління людськими ресурсами країни. На жаль, сьогодні в Україні ще існує проблема поліпшення довіри громадян до інститутів держави, а саме державної служби та служби в органах самоврядування – як особливих інституцій.

Ця проблема торкається таких концептуальних положень, як:

Розуміння державної служби та служби в органах місцевого самоврядування як інструментів у здійсненні мети, завдань і функцій держави;

Вирішення об'єктивного виниклого і постійно відтворюваного протиріччя між плюралізмом політичної сфери суспільства і цілісністю державної влади.

Тому надзвичайно важливо виявити джерела відчуження громадян від державної влади, особливо інституцій державної служби та місцевого самоврядування, та розробити механізми подолання цього відчуження у майбутньому.

Інститути державної служби, та служби в органах місцевого самоврядування мають розвиватися і вдосконалюватися. Моделі державної служби та служби в органах місцевого самоврядування України мають відповідати європейським стандартам.

В реальності має місце наступна ситуація:

Адміністративна реформа веде до значних кадрових перестановок в державному апараті. Ці зміни відбуваються у відповідності з сучасною європейською практикою побудови владних інституцій, з політичними настановами нової влади, з світоглядом самих керівників апарату.

Ще належить розробити механізми, які допомагали б об'єктивно по відношенню до службовця визначити рівень його професійного розвитку, особистості якості, внутрішній потенціал, щоб спланувати його кар'єрне просування.

Потрібно врахувати позитивні та негативні риси професійної корпоративності службовців. Позитивні – це висока кваліфікація, культура, етика, високий професіоналізм і негативні – це кругова порука, бюрократизм, цинізм, корупція.

В основу удосконалення системи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування доцільно покласти принцип заслуг і гідності, антикорупційну програму та посилення відповідальності.

Система державної служби та система служби місцевого самоврядування мають бути гнучкими, постійно оновлюватися. Кожен рівень в цих системах має відрізнятися тільки йому властивим набором професійних якостей, і чим вищий рівень, тим мають бути більш високі вимоги до якостей посадовців, їх інтелект та моральність.

Одним з важливих завдань служби має бути зміна характеру взаємодії органів державної влади з громадянами, підприємствами і фірмами, різними організаціями. Потрібно перейти до управління на основі правових і фінансових механізмів, створення умов для вільної діяльності людей. При цьому потрібно пам'ятати, що будь-які зміни, реформи і програми починаються державою і доводяться до кінця лише при сприянні службовців.

Організаційний механізм, особливо в умовах перехідного періоду, буде малоефективним без належного контролю за діяльністю державних органів та їх службовців. Це не контроль з випередженням, або після вчинку, а контроль вчасний. В якості контролюючих інстанцій можуть виступати конституційні органи державної влади усіх рівнів, а також органів народовладдя.

Європейський досвід знає різноманітні можливості контролю державного службовця. Це: державний кваліфікаційний екзаме́н; випробування; представлення декларації про доходи тощо.

Можна застосувати такі механізми, як перевірка роботи вищим керівництвом; звіт на прес-конференції; постійна ротація державних службовців і т.д. Потрібно шукати нові форми, апробувати їх та сміливо застосовувати на практиці.

Кадрова робота в органах влади має бути системною, забезпечувати компетентність і високий професіоналізм працівників.

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ У СИСТЕМІ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Н.М. Сошко

*Здобувач кафедри педагогіки і психології Херсонського
національного технічного університету*

Наш час вимагає виховання вільної, відповідальної, самоусвідомлюючої особистості, яка не підкоряється тиску зовнішніх сил, нехай то буде інерція буденної свідомості, авторитет традиції, не кажучи вже про суворий ідеологічний чи соціальний диктат.

Саме у відповідальності особистості перед власною духовно просвітленою свідомістю, перед гуманістичними передумовами та основами свого ставлення до світу і бачив І.Кант суть освіти «Освіта – це вихід людини зі стану свого неповноліття... Неповноліття полягає в нездатності користуватися своїм розумом без управління з боку когось іншого. Май мужність користуватися власним розумом! – отже, таким є девіз Просвітництва»[1].

Особистісно орієнтований виховний процес – це повноцінне емоційно насичене й суспільно значуще, сумісне, творче життя педагога і вихованців, яке відповідає їхнім основним соціогенним потребам.

Головні задачі вищої освіти у суспільстві пов'язуються з освітою і вихованням самосвідомого, відповідального суб'єкта власного розвитку, особистості, яка може навчатися протягом життя і само реалізовуватися у майбутньому як громадянина України. Основною парадигмою сучасної вищої освіти стають такі принципи, як гуманність, функціональність та безперервність.

Важливе місце у системі вищої технічної освіти має належати особистісно орієнтованій підготовці майбутніх фахівців. Такі видатні вчені, педагоги, як І.Д.Бех, О.С.Падалка, В.І Євдокімов, І.Ф.Прокопенко вважають особистісно орієнтований підхід дуже важливим у системі науково-виховної діяльності ВНЗ.

Особистісний розвиток суб'єкта безпосередньо корелює з його духовно-моральними надбаннями, як спонуканнями до суспільно значущих учинків, а не зі способами реалізації цих здобутків [2].

Як вже зазначалося вище основною парадигмою навчання і виховання у системі вищої технічної освіти є принцип гуманності.

Ідеї гуманізму тісно пов'язані з впливом особистісно орієнтованого навчально-виховного процесу. Орієнтирами цього процесу стають: створення позитивних емоційних переживань предметних ситуацій, забезпечення успішності в освоєнні соціально-моральних норм, створення умов для різнобічної життєдіяльності, життєтворчості молоді людини.

Технології особистісного орієнтованого навчання і виховання у вузі активно створюють умови для розвитку особистості студента і індивідуального розвитку. Особистісно орієнтоване навчання утворює атмосферу партнерства, довіри, що зумовлюють у процесі навчання у кожного студента розвивати здібності самостійно знаходити рішення, нестандартні варіанти на поставлені завдання, більш критично підходити до рішення тих чи інших завдань.

Таке ставлення вимагає використовувати нові методи навчання майбутніх фахівців. Поєднання традиційних методів навчання з новими. Так робота з старшокурсниками потребує більш діалогічного характеру з постановкою проблемних питань, використання відеоматеріалів, що дає підставу для обговорювання з студентами тих чи інших епізодів.

Інтеграція потребує зміни ситуації у підготовці висококваліфікованих кадрів по постійно затребуваних професіях. Вирішаючи цю проблему у Україні, перш за все треба уникнути уявлень о тім, що вузівська освіта за своїм змістом являється відображенням закоренілого стану науки і виробництва. Скоріш за все старіють (становляться не актуальними) саме ті знання, які забезпечують сучасний рівень розробок, технологій упроваджень і послуг споживача. Сучасний фахівець повинен дуже швидко реагувати на ці зміни. Зміст учбових дисциплін в учбових планах повинен передбачати поточні потреби для майбутнього фахівця. Однією з задач яка ставиться перед вузами є формування знань, навичок достатніх для успішної праці в сфері діяльності, які будуть затребувані не лише зараз а і в майбутньому.

Впровадження таких засобів як самостійна наукова діяльність, комп'ютерних технологій в практичну діяльність, самостійне створення сценаріїв для захисту своїх творчих робіт, презентаційні заняття з захистом власних проектів за допомогою комп'ютерної підтримки, групові дискусії відповідають цим вимогам.

Таким чином теперішній час вимагає необхідність підготовки кадрів адекватних не тільки поточному моменту, але ж у більшій мірі майбутньому інноваційно-технологічному виклику. А це можливе лише тоді, коли студент отримає професійну підготовку у особистісно орієнтованому освітньому середовищі. Більш за все сам стане творцем цього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Хрестоматія з педагогіки вищої школи / за ред. гл. кор. НАПН України, д.п.н., проф.. В.І. Лозова. – К.: - 2008. – С. 266-268
2. Бех І.Д. Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України. – Випуск №2 - К.: - 2008. – С.38.

РОЛЬ МУЗЕЯ ИСТОРИИ УНИВЕРСИТЕТА В ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ: ИЗ ОПЫТА ХЕРСОНСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ТЕХНИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

В.П. Бурмака

*Здобувач кафедри педагогіки і психології Херсонського
національного технічного університету.*

Культурная политика государства на современном этапе развития ориентирована на духовное возрождение общества. Значительная роль в этом процессе отводится музею как демократическому институту, в котором сосредоточены основные историко-культурные ценности. В настоящее время происходит переосмысление социальной значимости музеев различного статуса и их роли в духовном возрождении нашего общества. Музеи высшей школы занимают весомое место в системе образования, являясь важной составляющей частью научной, учебной воспитательной деятельности. В современном обществе создаются предпосылки для расширения сети музеев в системе высшей школы, которые востребованы не только в профильном обучении, но и в решении актуальных задач подготовки высококвалифицированных специалистов.

Музей истории Херсонского национального технического университета был открыт в честь 50-летия высшего учебного заведения. Несмотря на небольшой срок существования, музей вносит значительный вклад в учебно-воспитательную и просветительскую работу со студентами.

Роль музея в настоящее время возрастает в связи с выделением в образовательном стандарте профессиональной подготовки будущих специалистов регионального компонента. Работа музея координируется советом музея. В состав совета музея входят преподаватели и сотрудники университета. Совет музея утверждает план работы на текущий год, заслушивает отчет о проделанной работе, намечает перспективы деятельности.

В направление работы музея входят:

- организационная деятельность (подготовка лекторской группы студентов, разработка экспозиции музея, пополнение фондов музея экспонатами и др.);
- проведение учебной работы (выполнение курсовых, выпускных и реферативных работ на базе материалов музея, тематические лекции для студентов всех факультетов);
- научная работа, связанная с поиском новых фактов, имен и др.

Воспитательная и просветительная работа музея осуществляется через проведение экскурсий для студентов факультетов и учащихся школ города.

История университета богата выдающимися именами преподавателей и выпускников, среди которых есть известные ученые, инженеры, политические деятели, банкиры. Главная идея воспитательной и просветительной работы музея

состоит в том, чтобы показать богатейший источник культуры, знаний замечательных традиций, высоконравственных убеждений и идеалов, которые хранятся в нашей истории. Прикосновение к этому источнику не только обогащает студентов необходимым опытом, но и делает их лучше, вызывает чувство гордости за родной край, величие родной истории. Вторым направлением воспитательной и просветительной деятельности музея является проведение конференций, посвященных памятным датам в истории университета и государства.

Торжественно отмечаются знаменательные даты в истории университета и нашей страны.

В ХНТУ проводятся серьезные научные исследования в области фундаментальных и прикладных наук. Ежегодно преподаватели, аспиранты и студенты получают в среднем 60 патентов Украины. Сегодня в университете 7 факультетов, работает 37 кафедр. На его базе создан технопарк «Текстиль» (лишь при 3 вузах Украины существуют технопарки). Среди преподавателей 19 академиков и член-корреспондентов отраслевых академий наук, в том числе и зарубежных, около 100 докторов наук, 257 кандидатов наук, 50 профессоров, 188 доцентов.

Музей ХНТУ ведет большую поисковую работу, собирая по крупицам историю вуза его преподавателей и студентов, привлекая их к активному поиску. Таким образом образовательный процесс в музее имеет свои специфические особенности. Если путь образования в вузе лежит через освоение информационных эталонов и формирование способностей к самостоятельному развитию в профессиональном и общекультурном планах, то в музее образование осуществляется через ценностное отношение личности и расширение чувственного опыта в процессе общения с музейными экспонатами.

Высшее учебное заведение дает системное, рациональное знание, которое входит в жизнь человека через активную работу его сознания. Музейное пространство главным образом задействует эмоции и чувства человека, который испытывает погружение в эпоху, ситуацию, переживает общие чувства с изображенным на картине сюжетом или любым другим экспонатом. Музейно-педагогический процесс дает возможность не только сохранять, но и культивировать духовные ценности в человеке.